Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum

Cahier 2024-17

De gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel in 2022

Kenmerken van uitspraken tot opleggingen en tenuitvoerleggingen

Cahier 2024-17

De gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel in 2022

Kenmerken van uitspraken tot opleggingen en tenuitvoerleggingen

T. van den Broek
S.A.A. van 't Klooster
M.H. Nagtegaal

Cahier
De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Alle rapporten van het WODC zijn gratis te downloaden van WODC Repository.

Inhoud

	Afkortingen	**5**
	Samenvatting	**6**
1	**Inleiding**	**12**
1.1	Aanleiding en achtergrond onderzoek	12
1.1.1	Wet langdurig toezicht	12
1.1.2	Oplegging GVM	13
1.1.3	Tenuitvoerlegging GVM	14
1.1.4	Doelgroepen GVM	16
1.2	Onderzoeksvragen en methoden	17
1.2.1	Onderzoeksvragen	17
1.2.2	Methode	18
1.3	Leeswijzer	20
2	**Opleggingen van de GVM**	**21**
2.1	Prevalentie	21
2.2	Een terugblik naar 2018-2021	23
2.2.1	GVM in eerste aanleg en in hoger beroep	24
2.2.2	GVM in eerste aanleg, hoger beroep en cassatie	25
2.2.3	Geen GVM in eerste aanleg, wel GVM in hoger beroep	25
2.2.4	Wel GVM in eerste aanleg, geen GVM in hoger beroep	29
2.3	De GVM in 2022	30
2.3.1	Prevalentie	30
2.3.2	Arrondissementen	31
2.3.3	Bereik doelgroepen	32
2.3.4	Delicten en delinquenten	33
2.3.5	Gecombineerde straffen en maatregelen	35
2.3.6	Vorderingen, standpunten en adviezen	39
2.3.7	Argumentatie ter oplegging GVM	44
2.3.8	Verdieping van de doelgroepen	51
3	**Tenuitvoerlegging GVM**	**56**
3.1	Inleiding	56
3.2	Toegewezen vordering TUL GVM	56
3.3	Afgewezen vordering TUL GVM	59
3.4	Verlenging GVM	59
4	**Conclusies**	**60**
4.1	Inleidend	60
4.2	Beantwoording van de onderzoeksvragen	60
4.3	Conclusie	64
4.4	Beperkingen onderzoek	64
	Summary	**66**
	Literatuur	**72**
Bijlage 1	**Klankbordgroep**	**77**

Afkortingen

AG	Advocaat-Generaal
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
DUT	Dadelijk uitvoerbaar
GVM	Gedragsbeïnvloedende en Vrijheidsbeperkende Maatregel
HB	Hoger beroep
I&D	Afdeling Informatievoorziening en Datamanagement van het WODC
JDS	Justitieel Documentatie Systeem
LOVS	Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht
NIFP	Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van justitie
pJ	Pro Justitia
PP	Penitentiair Programma
Rvdr	Raad voor de rechtspraak
SIBa	Afdeling Statistische Informatie en Beleidsanalyse van het WODC
SD	Standaarddeviatie
Sr	Wetboek van Strafrecht
Sv	Wetboek van Strafvordering
Tbs	Terbeschikkingstelling
Tul	Tenuitvoerlegging
v.i.	Voorwaardelijke invrijheidstelling
VB	Voorwaardelijke beëindiging van de tbs-verpleging
Wlt	Wet langdurig toezicht
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum
WSenB	Wet straffen en beschermen

Samenvatting

Achtergrond

Met de Wet langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking (Wlt) is het mogelijk geworden langduriger en onder bepaalde voorwaarden levenslang toezicht te houden op personen die wegens een ernstig gewelds- of zedendelict zijn veroordeeld tot een gevangenisstraf en/of een maatregel terbeschikkingstelling (tbs). De gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel (GVM) is een van de drie onderdelen van de Wlt en geldt vanaf 1 januari 2018. Met deze zelfstandige toezichtmaatregel kan toezicht worden gehouden na afloop van een gevangenisstraf en/of tbs-maatregel. Aan de GVM kunnen voorwaarden worden verbonden waaraan de betrokkene zich moet houden, bijvoorbeeld een verplichte behandeling, een locatie- of gebiedsverbod of een verbod om Nederland te verlaten. De reclassering is de toezichthoudende partij. De GVM is volgens de wetgever bij uitstek geschikt voor personen aan wie een tbs-maatregel is opgelegd die volgens de wet een maximale duur kent: de tbs met voorwaarden (maximaal negen jaar) en de gemaximeerde tbs-maatregel (maximaal vier jaar). Ook bij mogelijk uitreizende zedendelinquenten (daders van zedendelicten tegen minderjarigen), verdachten die het pro Justitia (pJ)-onderzoek weigeren en personen veroordeeld voor een terroristisch misdrijf is de GVM volgens de wetgever een waardevol instrument.

Het WODC monitort het aantal opleggingen, tenuitvoerleggingen en kenmerken van de GVM in de eerste vijf jaar van de wet: van 2018 tot en met 2022. De cijfers over de GVM zijn elk jaar enigszins aan verandering onderhevig, omdat er uitspraken in hoger beroep bijkomen bij zaken die in eerdere jaren in eerste aanleg zijn afgedaan. Dit rapport blikt terug op de cijfers over de GVM's uit 2018 tot en met 2021, laat de resultaten van de nieuwe opleggingen van de GVM in 2022 zien en bespreekt de eerste 10 tenuitvoerleggingen van de maatregel.

Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van het huidige rapport is het beschrijven van de kenmerken van de GVM's in 2018 tot en met 2022. De onderzoeksvragen gaan over het aantal opleggingen, kenmerken van de opleggingen, adviezen van de reclassering en het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) en de argumentatie van de rechtbanken en hoven. Ook zijn kenmerken vastgelegd van uitspraken over de tenuitvoerlegging van de GVM, en over één verlenging van een GVM.

Methode

In het huidige rapport is gekeken naar de uitspraken over opleggingen van GVM's in 2022. De zaken zijn verdeeld naar: 1) een terugblik op zaken die in 2018 tot en met 2021 door de rechtbanken zijn afgedaan en waarin in 2022 in hoger beroep en/of cassatie een nieuwe uitspraak is geweest, 2) nieuwe zaken waarin de rechtbanken in 2022 een GVM hebben opgelegd en er in 2022 (nog) geen hoger beroep is. Ook is gekeken naar uitspraken over tenuitvoerleggingen en verlengingen, tot en met 2023. Verder zijn de GVM's in 2022 telkens vergeleken met de GVM's die in 2018 tot en met

2021 in eerste aanleg en/of hoger beroep zijn afgedaan. Er is gezocht naar uitspraken over een GVM in 2022 via de openbare zoekmachine op rechtspraak.nl, het e-archief van de Raad voor de Rechtspraak (RvdR), via de afdeling Statistische Informatie en Beleidsanalyse (SIBa) van het WODC (thans de afdeling Informatievoorziening en Datamanagement [I&D]) en middels afstemming met het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB), die de opleggingen en tenuitvoerleggingen van de GVM monitort. Daarnaast zijn de GVM's uit 2018 tot en met 2021 via rechtspraak.nl en het e-archief van de RvdR opgezocht om te zien of er nog uitspraken in hoger beroep dan wel cassatie waren. Op gestructureerde wijze zijn vervolgens de kenmerken van de GVM's vastgelegd en geanalyseerd.

Resultaten

Prevalentie GVM's
In 2022 zijn in totaal 169 uitspraken over een GVM gevonden. Dit zijn er 133 in eerste aanleg en 36 in hoger beroep of cassatie: 0 over 2018, 1 over 2019, 12 over 2020 en 24 over 2021. Tevens is er een uitspraak in eerste aanleg in 2020 gevonden die niet in eerdere rapporten is meegenomen. In de 36 hoger beroep of cassatiezaken is de oplegging van de GVM 13 keer bevestigd, is de GVM 22 keer opgelegd zonder dat dit in eerste aanleg was gebeurd, en is 1 GVM teruggedraaid. Het aantal opgelegde GVM's in eerdere jaren is daarmee als volgt: 1 in 2018, 21 in 2019, 51 in 2020 en 96 in 2021. In totaal zijn er van 2018 tot en met 2022 daarmee 302 GVM's opgelegd.
Verder zijn er negen uitspraken tot tenuitvoerlegging van de GVM gevonden, hierbij is gekeken tot en met 2023.

Regionale verschillen
Er zijn vrij grote verschillen in de opleggingen van de GVM naar regio/arrondissement. In 2022 zijn de meeste uitspraken tot een GVM gedaan door de rechtbank Gelderland, met 29 uitspraken, gevolgd door rechtbank Noord-Nederland met 19 GVM's en rechtbank Midden-Nederland met 14 GVM's. Dit is het eerste jaar waarin rechtbank Oost-Brabant GVM's oplegde, dit waren er 8. De minste GVM's zijn opgelegd door rechtbank Overijssel (5 GVM's) en rechtbank Noord-Holland (6 GVM's). De resultaten zijn ook bezien voor de regio's van de hoven. Regio Noord-Oost Nederland legt in 2022 verreweg de meeste GVM's op, dit zijn er 67 (50% van het totaal). Regio Zuid-Nederland volgt met 27 GVM's (20%) en regio Zuid-Holland met 22 GVM's (17%). Regio Noord-Holland legt de minste GVM's op (17 GVM's, 13%).
De uitspraken tot tenuitvoerlegging zijn door zeven rechtbanken in het land gedaan, die telkens één of twee uitspra(a)k(en) tot tenuitvoerlegging hebben gedaan. Dit aantal is te laag om al over verschillen te kunnen spreken.
Dit is ook het geval bij de verlengingen van de GVM, omdat er slechts één GVM is verlengd, is er nog geen sprake van regionale verschillen.

Bereik doelgroepen
In 2022 is aan 11 (deels) weigerende verdachten een GVM opgelegd. Het relatieve aantal weigerende verdachten met een GVM in 2022 is lager dan het relatieve aantal weigeraars met een GVM in voorgaande jaren. Ook is in 2022 aan 3 verdachten veroordeeld voor een terroristisch misdrijf een GVM opgelegd. Het relatieve aantal veroordeelden voor een terroristisch misdrijf is in 2022 gedaald ten opzichte van 2021 en 2020. Tot slot is aan 27 mogelijk uitreizende zedendelinquenten een GVM opgelegd. Hoewel het absolute aantal mogelijk uitreizende zedendelinquenten is gestegen in

2022 ten opzichte van voorgaande jaren, is het relatieve aandeel vrijwel gelijk gebleven (20%).

Combinatiestraf
De GVM kan alleen worden opgelegd als deze wordt gecombineerd met een gevangenisstraf, een tbs-maatregel of beide. Daarnaast kunnen andere sancties worden opgelegd. In 2022 is de GVM vaker gecombineerd met een tbs-maatregel (74 keer; 56%) dan met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf (59 keer; 44%). In geval van een tbs-maatregel was dit het vaakst met een tbs met voorwaarden (76% van alle tbs-maatregelen), een aantal keer met een ongemaximeerde tbs-maatregel (16%) en soms een gemaximeerde tbs-maatregel (8%). Het aandeel combinaties van een GVM met een tbs met voorwaarden ten opzichte van het totaal aantal tbs-maatregelen is vanaf 2020 redelijk gelijk gebleven. Het aandeel combinaties met een ongemaximeerde tbs-maatregel daalde van 2019 tot en met 2021, maar is in 2022 iets toegenomen, zij het nog altijd lager dan in 2019. Tot slot is het aandeel combinaties met een gemaximeerde tbs-maatregel afgenomen ten opzichte van 2021 en 2019. Dit laat zien dat de rechters de wet iets minder vaak toepassen op de manier waarop de wetgever deze heeft bedoeld, omdat een combinatie van een GVM met een ongemaximeerde tbs-maatregel minder voor de hand ligt vanwege de mogelijkheid deze te verlengen zolang er gevaar dreigt. Een combinatie met een gemaximeerde tbs-maatregel of een tbs met voorwaarden is juist logischer, vanwege de maximale duur van beide (respectievelijk vier en negen jaar), ongeacht de vraag of er nog gevaar dreigt. De GVM is weinig gecombineerd met andere maatregelen: 9 keer met de vrijheidsbeperkende maatregel (art. 38v Sr) en 16 keer met een deels voorwaardelijke gevangenisstraf.

Delicten
Bij de 133 veroordeelden tot een GVM zijn 382 indexdelicten bewezen verklaard (*M*=2,87; *SD*=2,67). Elke veroordeelde werd geclassificeerd naar indexdelict: geweldsdelinquent, zedendelinquent of dader van een levensdelict. Een dader is als zedendelinquent geclassificeerd als er ten minste één zedendelict bewezen is verklaard. Vervolgens telde het zwaarste delict: als er een levensdelict is gepleegd, is de dader in die categorie ingedeeld. In geval van sprake van overige geweldsdelicten, is de categorie 'geweld' toegekend. Dit is gedaan omdat de Wlt van oorsprong in belangrijke mate voor zedendelinquenten onder tbs-gestelden is bedoeld. In 2022 pleegden 33 veroordeelden tot een GVM één of meerdere zedendelicten (25%), 40 personen pleegden één of meer levensdelicten (30%) en 58 veroordeelden pleegden één of meerdere geweldsdelicten (44%). Ten opzichte van 2021 is het aandeel geweldsdelinquenten in 2022 afgenomen, terwijl het aandeel levensdelinquenten is toegenomen en het aandeel zedendelinquenten gelijk is gebleven. De vergelijking met 2019 is bijna hetzelfde, alleen is het aandeel zedendelicten iets hoger in 2022. Ten opzichte van 2020 is het aandeel geweldsdelinquenten toegenomen, en het aandeel levens- en zedendelinquenten afgenomen.

Vordering en advisering
De kenmerken van de zaken zijn alleen gebaseerd op de jurisprudentie, er zijn geen reclasseringsrapporten of NIFP-adviezen ingezien. Hierbij zijn de onderzoekers voor gegevens over vordering en advisering afhankelijk van hetgeen de rechters in de uitspraken citeren. De rechter kan de GVM ambtshalve of op vordering van de OvJ opleggen. In 2022 is de GVM in 15 zaken ambtshalve opgelegd (11%), en is de GVM in 101 van de 133 zaken primair en in 4 zaken subsidiair gevorderd door de OvJ (totaal 79%). In 13 zaken is het niet duidelijk of de OvJ een GVM vordert, omdat deze

informatie niet in het extract van de uitspraak is opgenomen en deze uitspraken niet zijn gepubliceerd (10%).
De verdediging heeft zich in 2022 in 76 van de 133 zaken (57%) niet uitgelaten over de oplegging van een GVM (althans, dit is niet geciteerd in het vonnis). In 17 zaken (13%) pleit de verdediging zelf voor oplegging van een GVM en in 3 zaken (2%) laat de verdediging het aan de rechtbank. De verdediging spreekt zich in 23 zaken uit tegen oplegging van een GVM (17%). In 13 zaken ontbreekt deze informatie in het extract van de uitspraak (10%).

De reclassering adviseert in 81 van de 112 zaken met een advies een GVM op te leggen (72%). In 30 van de 112 zaken (27%) is er wel een reclasseringsrapport, maar geen GVM-advies geciteerd (wel een tbs-advies). De reclassering adviseert geen enkele keer om geen GVM op te leggen. In 68% van de zaken is een gestructureerde risicotaxatie geciteerd.

Het NIFP adviseert in 30 van de 99 zaken waarin een geldig NIFP-rapport is uitgebracht om een GVM op te leggen (30%). In één zaak adviseert het NIFP een GVM op te leggen indien een tbs met voorwaarden niet mogelijk is (1%). In 1 van de 99 zaken adviseren de psycholoog en psychiater gemengd over oplegging van een GVM: de psychiater adviseert wel een GVM op te leggen, maar de psycholoog adviseert geen GVM op te leggen (1%). Daarnaast is in 61 zaken niets in het vonnis geciteerd over het advies van het NIFP tot oplegging van een GVM (61%). In 2 zaken adviseert het NIFP géén GVM op te leggen (1%). Tevens heeft de veroordeelde in 2 zaken dit onderdeel van het onderzoek geweigerd waardoor het NIFP geen advies kon geven over oplegging van een GVM (eerder werden wel stoornissen vastgesteld; 2%). Tot slot kon het NIFP in één zaak geen advies uitbrengen over een GVM vanwege het ontkennen van de verdachte (1%), en kon het NIFP in één zaak geen advies uitbrengen over een GVM vanwege onduidelijkheid over de doorwerking van de stoornissen in het delict (1%). In deze beide zaken waren er eerder wel stoornissen vastgesteld.

Tenuitvoerleggingen
In totaal zijn er tot en met 2023 tien vorderingen tot tenuitvoerlegging van een GVM geweest. Negen vorderingen tot tenuitvoerlegging (TUL) van de GVM zijn toegewezen en één vordering tot tenuitvoerlegging van de GVM is afgewezen. Tevens is één GVM inmiddels verlengd. Bij de toegewezen vorderingen gebruikt de rechter in alle negen zaken het argument dat de kans op herhaling van delictgedrag groot is. Bij de helft van de zaken verwijst de rechter naar het advies van de reclassering. Een aantal keer onderbouwt de rechter de toewijzing met het advies van de gedragsdeskundigen, met het argument dat aan de wettelijke vereisten is voldaan en met het argument dat voortzetting van de behandeling nodig is. Tot slot benoemt de rechter in de negen toegekende vorderingen tot tenuitvoerlegging dat deze tenuitvoerleggingen in het belang zijn van de algemene veiligheid, ter voorkoming van recidive en dat ook na de gevangenisstraf nog toezicht nodig is. In de afgewezen vordering tot tenuitvoerlegging stelt de rechter dat de veroordeelde goed heeft meegewerkt aan de behandeling en hiermee door wil gaan, en dat er een laag risico op recidive is. Bij de verlenging van de GVM gebruikt de rechter het argument dat de behandeling van de betrokkene nog niet is gestart.

In zeven zaken is de eerste termijn van de GVM door de rechter vastgesteld op 2 jaar. Eén keer is dit 3 jaar en één keer 5 jaar. De voorwaarde die de rechter het vaakst verbindt aan de GVM is een meldplicht bij de reclassering. Ook legt de rechter

veelvuldig de voorwaarden op dat de veroordeelde mee moet werken aan een ambulante behandeling en zich moet houden aan de richtlijnen van 3RO over drugs- en alcoholgebruik. Een aantal keer stelt de rechter een middelenverbod en alcoholverbod als voorwaarde. Ook het meewerken aan het vaststellen van de identiteit, begeleid wonen en een zinvolle dagbesteding zijn veelvoorkomende voorwaarden. Een klinische/gedwongen opname en inzage in de financiën komen minder vaak voor. Soms legt de rechter een contactverbod of gebiedsverbod op als voorwaarde. Tot slot is er één GVM gevonden die is één keer is verlengd, met een termijn van twee jaar.

Conclusie

In 2022 is het aantal opleggingen van de GVM in vergelijking met eerdere jaren flink gestegen, naar 133. De 133 zaken zijn alleen nog zaken in eerste aanleg. Uitspraken in hoger beroep of cassatie kunnen dit aantal nog veranderen. Als de uitspraken zich ontwikkelen zoals in de eerste vier jaar, komen er in hoger beroep eerder zaken bij, dan dat eraf gaan.

In 2022 zijn daarnaast 36 uitspraken gevonden in hoger beroep of cassatie van zaken met een eerste aanleg in 2019 t/m 2021. In veel zaken (22) waarbij in eerste aanleg geen GVM werd opgelegd, volgde in 2022 wel een oplegging van de GVM. Andersom kwam het maar 1 keer voor dat een opgelegde GVM werd teruggedraaid in hoger beroep.

In 2022 zijn, procentueel gezien, het aantal weigerende verdachten, het aantal veroordeelden voor een terroristisch misdrijf en het aantal mogelijk uitreizende zedendelinquenten gedaald ten opzichte van eerdere jaren (2018-2021). Het aantal combinaties met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf en tbs-maatregel is niet veel veranderd, met iets meer combinaties met een tbs-maatregel en iets minder met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf. De rechter past de GVM daarmee iets minder vaak toe op de manier waarop deze is bedoeld, nu het aantal combinaties met een ongemaximeerde tbs-maatregel is toegenomen, terwijl het aantal combinaties met een gemaximeerde tbs-maatregel is afgenomen. De reclassering adviseert in 2022 vaker een GVM op te leggen dan in 2021, evenals de OvJ en de verdediging. Het NIFP adviseert juist minder vaak een GVM op te leggen dan in 2021.

Beperkingen onderzoek

Bij alle zaken in eerste aanleg, hoger beroep en cassatie zijn uitspraken of extracten van uitspraken gebruikt om de kenmerken te scoren. Er zijn geen NIFP-rapporten of reclasseringsrapporten ingezien. Het kan zijn dat in de rapporten meer informatie staat dan in de uitspraak is geciteerd. Tevens is het mogelijk dat er meer GVM's zijn opgelegd, maar dat deze – ondanks de grondige zoektocht – niet door de onderzoekers zijn gevonden. Dit komt door moeilijkheden in de registratie van de GVM's die tot nu toe in alle monitorronden speelden. De onderzoekers waren afhankelijk van de aanlevering van de geregistreerde data. Deze is niet altijd volledig op orde. Zo zijn sommige zaken dubbel gepubliceerd (onder twee ECLI's), sommige zaken juist niet gepubliceerd, sommige zaken onterecht als GVM geregistreerd in de database van het OM, et cetera. Hier is rekening mee gehouden door op verschillende

manieren relevante zaken te zoeken, maar het is niet uitgesloten dat er toch zaken zijn die zijn gemist.

1 Inleiding

Onderbouwing rechters
De rechter onderbouwt de oplegging van de GVM voornamelijk met het argument dat aan de wettelijke vereisten is voldaan. De rechter combineert dit argument vaak met het belang van de algemene veiligheid en ter voorkoming van recidive. Ook verwijst de rechter veelvuldig naar de eindigheid van straf of maatregel door te stellen dat ook na een gevangenisstraf of tbs-maatregel toezicht mogelijk moet zijn indien nodig. Hierbij verwijst de rechter ook een enkele keer naar de mogelijkheid om de voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.) uit te zitten nu deze sinds de invoering van de Wet Straffen en Beschermen maximaal twee jaar betreft. Tevens beargumenteert de rechter dat oplegging van een GVM noodzakelijk is vanwege complexe problematiek van de verdachte die behandeld moet worden. Soms verwijst de rechter daarbij naar een NIFP-rapport of een reclasseringsrapport, waarin staat hoe hoog het risico is van de verdachte, welke problematiek er speelt en wat het advies is van de deskundigen over een GVM. Een nieuw argument in 2022 is dat de GVM volgens de rechters kan dienen als een lichter alternatief voor een tbs met voorwaarden, wanneer deze maatregel te zwaar is geworden voor de problematiek of het risiconiveau van de verdachte.
Tot slot zijn er in 2022 zes zaken gevonden waarbij de rechter geen argumenten noemt ter onderbouwing van de oplegging van de GVM. In deze zaken zijn wel argumenten genoemd ter onderbouwing van de gecombineerde sancties, waarin het gevaar dat van een dader uitgaat is onderbouwd.

1.1 Aanleiding en achtergrond onderzoek

Sinds 1 januari 2018 is de Wet langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking (Wlt) volledig van kracht. De Wlt maakt het mogelijk om langdurig toezicht te houden op daders van ernstige gewelds- en zedendelinquenten. Dit toezicht kan onder bepaalde voorwaarden zelfs levenslang voortduren. Het WODC monitort op verzoek van het ministerie van Justitie en Veiligheid de jaarlijkse toepassingen van de eerste vijf jaar van de Wlt (2018 – 2022).[1] Het huidige rapport is de laatste in de reeks monitorrapportages vanuit het onderzoeksprogramma en zal de cijfers tot en met het jaar 2022 omvatten.

1.1.1 Wet langdurig toezicht

Met de invoering van de Wlt zijn het Wetboek van Strafrecht (Sr) en het Wetboek van Strafvordering (Sv) op drie punten gewijzigd. De eerste wijziging betreft het laten vervallen van de maximale duur van de voorwaardelijke beëindiging (VB) van het bevel tot verpleging van tbs-gestelden. Daarmee kan de VB langer duren dan de voorheen maximale termijn van negen jaar, oplopend tot levenslang toezicht. De tweede wijziging ziet op de voorwaardelijke invrijheidsstelling (v.i.) en betreft twee aanpassingen: 1) de minimumduur van de proeftijd bij bijzondere voorwaarden is gelijkgetrokken met de minimumduur van de proeftijd van één jaar van de algemene voorwaarden, en 2) het is onder voorwaarden mogelijk geworden om de proeftijd bij

[1] In overeenstemming met het onderzoeksprogramma dat voor de evaluatie van de Wlt is geschreven (Nagtegaal, 2020a). De eerste vier jaren van de monitoring zijn reeds beschreven (Nagtegaal, 2021, 2022, Nagtegaal & Van den Broek, 2023). Nadere achtergrond bij de Wlt en/of de GVM is eveneens in die rapporten te vinden en in de analyse van de beleidstheorie (Nagtegaal, 2020b).

v.i. te verlengen. De derde wijziging, die centraal staat in dit rapport, is de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel (GVM), een zelfstandige toezichtmaatregel voor daders van ernstige gewelds- en zedendelicten. Aan de GVM worden voorwaarden verbonden waaraan de betrokkene zich moet houden, bijvoorbeeld een verplichte behandeling, een locatie- of gebiedsverbod of een verbod om Nederland te verlaten. De reclassering houdt toezicht op de na te leven voorwaarden. Meer informatie over de GVM is te vinden in het rapport over de beleidstheorie achter de Wlt (Nagtegaal, 2020b).

1.1.2 Oplegging GVM

De GVM is een zelfstandige toezichtmaatregel die apart door de rechter moet worden opgelegd als sanctie bij een veroordelend vonnis. De rechter kan hiertoe overgaan in drie gevallen: 1) indien een tbs-maatregel wordt opgelegd, 2) indien een verdachte wordt veroordeeld tot een (deels voorwaardelijke) gevangenisstraf voor een strafbaar feit dat is gericht tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam en waarop een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld, en 3) indien een verdachte wordt veroordeeld tot een (deels voorwaardelijke) gevangenisstraf voor het begaan van (het voorbereiden van) een terroristisch misdrijf of één van de specifiek genoemde (zeden)delicten (art. 38z lid 1 sub a – c Sr; zie box 1).[2]
De GVM kan zowel op vordering van de officier van justitie (OvJ) als ambtshalve door de rechter worden opgelegd. Indien de OvJ de GVM vordert, wordt daartoe een recent reclasseringsrapport overlegd, ingevolge artikel 38z lid 2 Sr. Deze eis strekt niet zover dat de reclassering dient te adviseren om een GVM op te leggen, de aanwezigheid van een reclasseringsrapport is voldoende (ECLI:NL:HR:2021:770). De eis om een reclasseringsrapport te overleggen, geldt niet bij de ambtshalve oplegging van de GVM door de rechter (art. 38z lid 2 Sr; ECLI:NL:HR:2022:1860, Ten Voorde, 2023). De rechter dient bij het opleggen van een GVM het toekomstige recidiverisico in te schatten, op basis van de stand van zaken op dat moment. Daarbij mag de rechter zich ook op andere bronnen dan een reclasseringsadvies baseren om een inschatting te maken van het toekomstig recidiverisico (ECLI:NL:HR:2022:1860). In de literatuur is kritisch gereflecteerd op het vaststellen van een toekomstig recidiverisico, omdat de rechter daarmee een inschatting moet maken van een situatie die veelal jaren later pas geldt (De Vries, 2022; Van der Wolf & Struijk 2018). Ten Voorde suggereert dat de Hoge Raad echter lijkt 'te accepteren dat met betrekking tot het vaststellen van het feitelijke recidiverisico ten tijde van het opleggen van de maatregel, de teugels worden gevierd', omdat de Hoge Raad benadrukt dat ook bij de vordering tot tenuitvoerlegging een reclasseringsrapport moet worden overlegd, op basis waarvan (mede) wordt beslist of de maatregel wordt tenuitvoergelegd (Ten Voorde, 2023, p. 13). Daarmee lijkt er in de opleggingsfase sprake van een 'baat het niet, dan schaadt het niet'-opstelling bij (sommige) rechters die de GVM opleggen (Ten Voorde, 2023; Fechner et al., 2022; vgl. Nagtegaal, 2021; zie verder paragraaf 1.1.4). Dit heeft mogelijk te maken met de specifiek voor de GVM geldende tweetrapsraket: de oplegging van de maatregel geschiedt bij rechterlijk vonnis, maar de GVM wordt pas tenuitvoergelegd na afloop van de gecombineerde gevangenisstraf en/of tbs-maatregel en een nieuw rechterlijk vonnis. Daarin bepaalt de rechter, op vordering van de officier, of en zo ja onder welke voorwaarden de GVM ten uitvoer wordt gelegd (art. 6:6:23a lid 1 Sv; zie

[2] Het terroristische misdrijf of het misdrijf ter voorbereiding of vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf maakt sinds 1 januari 2023 onderdeel uit van de specifieke delicten die bij wet zijn opgesomd (*Staatsblad*, 2022a, 2022b). Ook voor die tijd was het mogelijk om een GVM op te leggen in geval van een dergelijk misdrijf, omdat deze ook toen al paste binnen de reikwijdte van de wet, maar de wetgever hechtte eraan dit te expliciteren. Vanwege de toevoeging '*deels* voorwaardelijke' zijn geheel voorwaardelijke gevangenisstraffen uitgesloten.

verder paragraaf 1.1.3). Omdat de daadwerkelijke tenuitvoerlegging van de GVM op een later moment door een rechter wordt besloten op basis van meer recente informatie over het gevaar wat de justitiabele op dat moment nog voor de samenleving vormt, kan het eindoordeel over het recidiverisico op dat moment worden gegeven. De opleggingsrechter schuift daarmee als het ware het oordeel over een recidiverisico naar de later oordelende rechter door, dat volgens Ten Voorde (2023) kennelijk aanvaardbaar is voor de Hoge Raad.

1.1.3 Tenuitvoerlegging GVM

Zoals hierboven al reeds is aangehaald en verder uiteengezet is in box 1 hieronder, wordt de GVM eerst aan de justitiabele opgelegd en wordt vervolgens in een aparte rechtelijke procedure besloten of deze ten uitvoer wordt gelegd: de tweetrapsraket. De GVM kan alleen ten uitvoer worden gelegd op vordering van de OvJ en na een rechterlijk oordeel tot tenuitvoerlegging, een ambtshalve beslissing tot tenuitvoerlegging is daarmee niet mogelijk. Bij de vordering tot de tenuitvoerlegging van de GVM legt de OvJ hiertoe altijd een recent advies over van een reclasseringsinstelling (art. 6:6:23a lid 3 Sv). Bij de beslissing of de GVM ten uitvoer moet worden gelegd, kijkt de rechter naar de stand van zaken op dat moment en of de tenuitvoerlegging van de GVM noodzakelijk is.
Aan het einde van de (gecombineerde) gevangenisstraf en/of tbs-maatregel wordt door het OM besloten of zij al dan niet de tenuitvoerlegging van de GVM zal vorderen. Deze vordering van het OM tot tenuitvoerlegging van de GVM moet uiterlijk dertig dagen voor de beëindiging van de tbs-maatregel, dan wel het einde van de (verlengde) proeftijd (bij voorwaardelijke veroordeling en v.i.), dan wel het einde van de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf (indien geen sprake is van v.i.) worden ingediend (art. 6:6:23a lid 2 Sv). De wet schrijft geen criteria voor die de OvJ dient te toetsen bij de vordering tot tenuitvoerlegging. Het ligt voor de hand dat de OvJ zich hierbij zal laten leiden door de criteria die de wet stelt op basis waarvan de rechter moet beslissen of de tenuitvoerlegging van de GVM noodzakelijk is.[3] Deze criteria zijn opgenomen in artikel 6:6:23b lid 1 Sv, en houden in dat de GVM ten uitvoer gelegd dient te worden: 1) indien er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde wederom een misdrijf zal begaan waarvoor de rechter een GVM kan opleggen (art. 6:6:23b lid 1 sub a Sv), of 2) indien dit noodzakelijk is ter voorkoming van ernstig belastend gedrag jegens slachtoffers of getuigen (art. 6:6:23b lid 1 sub b Sv). Tevens beslist de rechter over de duur van de (eerste termijn van de) GVM (art. 6:6:23b lid 5 Sv) en de aan het toezicht verbonden voorwaarden (art. 6:6:23b lid 2 Sv). De rechter bepaalt in het vonnis tot tenuitvoerlegging van de GVM daarnaast ook de duur van de vervangende hechtenis die ten hoogste ten uitvoer wordt gelegd voor iedere keer dat niet aan de maatregel wordt voldaan. Deze vervangende hechtenis duurt ten minste drie dagen (art. 38w lid 1 Sr) en duurt in totaal niet langer dan zes maanden (art. 38w lid 2 Sr; vanwege de overeenkomstige toepassing van artikel 38w Sr voor de GVM [6:6:23b lid 6 Sv]).

De GVM kan ook telkens worden verlengd, met een periode van twee, drie, vier of vijf jaar (art. 6:6:23c lid 1 Sv). Doordat dit telkens opnieuw na afloop van de voorgaande termijn kan gebeuren, kan de GVM levenslang duren. Voor de verlenging van de GVM is het wederom nodig dat het OM uiterlijk dertig dagen voor het einde van de maatregel een vordering indient bij de rechter die de maatregel in eerste aanleg heeft opgelegd (art. 6:6:23c lid 2 Sv), met overlegging van een reclasseringsadvies (art.

[3] Het Expertisecentrum Bijzondere Penitentiaire Zaken (EBPZ) heeft een landelijk format voor de vordering van de tenuitvoerlegging van de GVM ontwikkeld, waarin de rechterlijke criteria terugkomen.

6:6:23c lid 3 Sv). Verlenging geschiedt op dezelfde gronden als die voor de tenuitvoerlegging van de GVM (art. 6:6:23c lid 1 Sv), kortweg indien er ernstig rekening moet worden gehouden dat de veroordeelde wederom een ernstig misdrijf pleegt, of als dit noodzakelijk is ter voorkoming van ernstig belastend gedrag jegens slachtoffers of getuigen. Ook kan de GVM of de voorwaarden daarbij worden gewijzigd of opgeheven. Dit kan de rechter ambtshalve doen, op verzoek van de veroordeelde of op vordering van het OM (art. 6:6:23d Sv).

Voor het OM en de veroordeelde is er een mogelijkheid tot beroep over de beslissing tot tenuitvoerlegging van de GVM bij de penitentiaire kamer van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Ook de beslissing tot verlenging en de beslissing tot het opheffen of wijzigen van de voorwaarden bij de GVM staan open voor beroep bij de penitentiaire kamer van het hof Arnhem-Leeuwarden (art. 6:6:23f lid 1 Sv). Dit betekent ook dat er geen mogelijkheid is tot cassatie over deze beslissingen.

Voor de adequate tenuitvoerlegging van de GVM is het belangrijk dat de termijn-bewaking tot eventuele vordering van de GVM door het OM goed in de gaten wordt gehouden. In de eerste jaren van de Wlt werd dit door de individuele parketten gedaan, maar sinds 1 januari 2020 is het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) hiervoor verantwoordelijk (persoonlijke communicatie CJIB, 30 juni 2021). Het CJIB verzoekt het OM 190 dagen voor het eindigen van de hierboven genoemde termijnen om te beoordelen of zij al dan niet de tenuitvoerlegging van de GVM willen vorderen. Het OM brengt het CJIB vervolgens op de hoogte van hun intentie (persoonlijke communicatie CJIB, 24 juli 2024).

Box 1 De tweetrapsraket van de GVM

Stap 1: oplegging GVM
Deze zelfstandige toezichtmaatregel kan worden opgelegd ter bescherming van de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen. De rechter kan, ambtshalve of op vordering van het Openbaar Ministerie, een verdachte een GVM opleggen indien die verdachte bij de rechterlijke uitspraak:

1 ter beschikking wordt gesteld (art. 38z lid 1 Sr). Dit kan ofwel een tbs-maatregel met voorwaarden ofwel een tbs-maatregel met bevel tot verpleging van overheidswege zijn (art. 38z lid 1 sub a Sr);
2 wordt veroordeeld tot een (deels) onvoorwaardelijke gevangenisstraf, waarbij er sprake is van een misdrijf dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen, terwijl daar een strafdreiging van vier jaar of meer op staat (art. 38z lid 1 sub b Sr);
3 wordt veroordeeld voor een terroristisch misdrijf of een misdrijf ter voorbereiding of vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf; of voor de volgende delicten: enige betrokkenheid bij kinderporno (bezit, verspreiding, et cetera; art. 240b Sr), ontucht met een minderjarige (art. 248c Sr), iemand onder de 16 jaar met ontuchtig oogmerk getuige laten zijn van seksuele handelingen (art. 248d Sr), online *grooming* met een persoon onder de 16 jaar (art. 248e Sr), opzettelijk bevorderen of teweegbrengen van ontucht tussen een kind met een derde (art. 250 Sr), mensenhandel (art. 273f Sr), en afpersing (art. 317 lid 1 Sr; art. 38z lid 1c Sr).

Stap 2: tenuitvoerlegging GVM
De oplegging van de GVM betekent nog niet dat deze daadwerkelijk ten uitvoer wordt gelegd, hierover wordt in een aparte gerechtelijke procedure besloten. Men spreekt hierbij wel van de tweetrapsraket. Op het moment dat de gecombineerde tbs-maatregel en/of gevangenisstraf bijna is afgerond, dertig dagen voor afloop van deze kaders, beslist de officier van justitie (OvJ) of hij de tenuitvoerlegging van de GVM al dan niet vordert (voor de details hierbij, zie art. 6:6:23a lid 1-4 Wetboek van Strafvordering [Sv]). Hoewel de oplegging van de GVM ook ambtshalve kan, is dit voor het geven van het bevel tot tenuitvoerlegging niet zo. Dit kan alleen als de OvJ de vordering hiertoe tijdig heeft ingediend.

Uit: Nagtegaal & Van den Broek (2023)

1.1.4 Doelgroepen GVM

De wetgever acht de GVM bij uitstek geschikt voor personen aan wie een tbs-maatregel is opgelegd die bij wet een maximale duur kent: de tbs met voorwaarden (maximaal negen jaar) en de gemaximeerde tbs-maatregel (maximaal vier jaar). Daarnaast verwacht de wetgever dat de GVM een bijdrage kan leveren aan de problematiek van daders van zedendelicten tegen minderjarige slachtoffers die mogelijk zouden kunnen uitreizen naar het buitenland om daar nieuwe slachtoffers te maken (mogelijk uitreizende zedendelinquenten), bij verdachten die het pro Justitia (pJ)-onderzoek weigeren en bij personen veroordeeld voor een terroristisch misdrijf (voor de achtergronden hierbij, zie Nagtegaal, 2020a). De eerste monitorresultaten lieten zien dat de GVM in 2018 en 2019 nog maar beperkt was opgelegd, totaal 16 keer, waardoor de beoogde doelgroepen ook niet vaak werden bereikt (Nagtegaal, 2021). Hieronder waren twee veroordeelden met een tbs met voorwaarden, vijf met een gemaximeerde tbs, vier mogelijk uitreizende zedendelinquenten en één weigerende verdachte. Geen van deze GVM's betrof een veroordeelde voor een terroristisch misdrijf. Overigens kunnen kenmerken overlappen, bijvoorbeeld een weigerende verdachte kan een zedendelict tegen minderjarigen hebben gepleegd, dit

betreft geen unieke zaken. In het tweede monitorrapport bleek dat het aantal opleggingen van de GVM in 2020 flink was toegenomen en met 46 GVM's ruim uitsteeg boven het verwachte aantal van 20 GVM's per jaar (Nagtegaal, 2022; Drost et al., 2016). Daarmee werden ook de genoemde doelgroepen vaker bereikt: dertien veroordeelden met een tbs met voorwaarden, twee met een gemaximeerde tbs, tien mogelijk uitreizende zedendelinquenten, dertien weigerende verdachten en zes justitiabelen veroordeeld tot een terroristisch misdrijf. Uit het derde monitorrapport bleek dat de stijgende lijn die was ingezet ten aanzien van het aantal opleggingen van de GVM, zich heeft voortgezet in 2021: in 81 zaken werd een GVM opgelegd. Acht van die zaken betrof een veroordeling voor een terroristisch misdrijf, in zeventien zaken betrof het een veroordeling voor een zedenmisdrijf jegens een minderjarige (mogelijk uitreizende zedendelinquenten). De GVM werd in 2021 39 keer opgelegd in combinatie met een tbs-maatregel, waarvan 29 keer het tbs met voorwaarden betrof. Ondanks de flinke stijging in het totaal aantal GVM's dat in 2021 is opgelegd, werden de door de wetgever benoemde doelgroepen zowel in absolute als in relatieve zin in 2021 ten opzichte van de eerdere jaren wat minder vaak bereikt (Nagtegaal & Van den Broek, 2023).

1.2 Onderzoeksvragen en methoden

Het doel van het huidige rapport is het geven van informatie over het aantal uitspraken over de GVM in 2022 en de kenmerken daarvan. Hiertoe worden de onderstaande onderzoeksvragen over de opleggingen beantwoord, die volgen uit het onderzoeksprogramma en tevens hetzelfde zijn als in de vorige monitorronden (Nagtegaal, 2020a). Er zijn ook tien uitspraken over de tenuitvoerlegging van de GVM's gevonden en één over een verlenging van de GVM, de onderzoeksvragen hierover zijn daarmee ook relevant. Dat er vooralsnog niet meer uitspraken over de tenuitvoerlegging van de GVM zijn gevonden, ligt in de lijn der verwachting, omdat er eerst een gecombineerde gevangenisstraf en/of tbs-maatregel ten uitvoer wordt gelegd. Aangezien het om ernstige feiten gaat, met een strafdreiging van vier jaar of meer, neemt de gecombineerde straf en/of maatregel eerst enige tijd in beslag. In de analyse van de beleidstheorie achter de Wlt, werd geschat dat dit in combinatie met de verschillende modaliteiten gemiddeld na 4 jaar (bij een onvoorwaardelijke gevangenisstraf of gemaximeerde tbs-maatregel), 5,2 jaar (bij tbs met voorwaarden) of 13 jaar (bij een ongemaximeerde tbs-maatregel) zou zijn (Nagtegaal, 2020b). Dit betekent dat de opleggingen in 2018 gemiddeld genomen vanaf 2022 in de tenuitvoerleggingsfase kunnen worden verwacht (als de rechter de noodzaak daartoe ziet), de opleggingen in 2019 vanaf 2023 en zo verder.

1.2.1 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen zijn verdeeld in vragen over de opleggingen, de tenuitvoerleggingen en de verlenging van de GVM.[4]

Oplegging

1 Hoeveel GVM's zijn door de rechter opgelegd en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
2 Welke afdoening(en) is/zijn naast de GVM opgelegd?

[4] De vragen over de schending van een GVM zijn niet beantwoord, aangezien er tot op heden geen schendingen zijn geweest en het huidige rapport het laatste monitorrapport vanuit het onderzoeksprogramma is.

3 Voor welke typen delicten zijn de GVM's opgelegd?
4 Zijn er weigerende observandi onder de personen aan wie een GVM is opgelegd? Zo ja, hoeveel zijn dit er?
5 In hoeverre worden de andere door de wetgever aangeduide doelgroepen bereikt?
6 Hoe vaak is de oplegging van de GVM gevorderd door het Openbaar Ministerie (OM)?
7 Hoe vaak is de oplegging van de GVM geadviseerd door de reclassering en het NIFP?
8 Hoe zijn de GVM-adviezen van de reclassering onderbouwd, is er sprake van een gestructureerde risicotaxatie?

Tenuitvoerlegging
9 Hoeveel vorderingen tot de tenuitvoerlegging van de GVM zijn er geweest?
10 Hoe vaak is de tenuitvoerlegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
11 Hoeveel vorderingen tot de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter toe en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
12 Hoeveel vorderingen tot de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter af en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
13 Voor welke termijn zijn de GVM's in eerste instantie opgelegd? Twee, drie, vier of vijf jaar?
14 Welke voorwaarden zijn bij de GVM opgelegd?

Verlenging
15 Zijn de GVM's verlengd? Met welke termijn, twee, drie, vier of vijf jaar?
16 In hoeverre verlopen de toepassingen van de verlengde GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?

Overkoepelend
17 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging of verlenging van de GVM?
18 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?

1.2.2 Methode

Er is gezocht naar uitspraken over een GVM in 2022.[5] Dit gebeurde op verschillende manieren. Ten eerste is van de (toenmalige) afdeling Statistische Informatie en Beleidsanalyse (SIBa) van het WODC een lijst met parketnummers van opleggingen van de GVM in 2022 opgevraagd vanuit de database OMDATA.[6] Deze database omvat verschillende gegevens van het OM, waaronder de afdoeningen in strafzaken en wordt elk kwartaal standaard aan het WODC geleverd. De uitspraken bij deze parketnummers zijn gezocht op rechtspraak.nl en vervolgens in het e-archief van de Raad voor de Rechtspraak (RvdR). Ten tweede is van alle eerdere zaken waarin een GVM is opgelegd in 2018 t/m 2021 bekeken of er nieuwe uitspraken waren, in hoger beroep en/of cassatie. Dit is gedaan door zowel op ECLI als op parketnummer te zoeken op rechtspraak.nl en in het e-archief van de RvdR. Ten derde is een vergelijking gemaakt met de door het CJIB geregistreerde GVM's, ten vierde is bij de gerechten een uitvraag gedaan naar uitspraken die niet gepubliceerd waren en ten

[5] Het huidige rapport maakt onderdeel uit van een meerjarige monitoring van de GVM. De gevolgde onderzoeksmethode is dan ook vrijwel hetzelfde als de methode uiteengezet in de verslaglegging van de GVM's uit 2018 en 2019 (Nagtegaal, 2021), de GVM's uit 2020 (Nagtegaal, 2022) en de verslaglegging van de GVM's uit 2021 (Nagtegaal & Van den Broek, 2023).
[6] Deze afdeling heet thans Informatievoorziening en Datamanagement (I&D).

slotte is met bovengenoemde zoektermen in het e-archief van de RvdR nog een vrije zoektocht gedaan naar mogelijk gemiste GVM's.[7] Van één GVM is bekend dat deze is opgelegd in 2022, maar het vonnis is op geen van bovenstaande manieren gevonden.[8]

Bij de diverse zoektochten bleek dat, net als in de eerdere monitorronden, verschillende zaken onterecht als GVM waren geregistreerd. Er is vooral verwarring met de vrijheidsbeperkende maatregel (art. 38v Sr), maar ook met andere maatregelen zoals de gedragsbeïnvloedende maatregel voor jeugdigen (GBM, art. 77h Sr). Ook zijn verschillende foutieve afkortingen van de GVM gevonden, zoals GBV of GMV. Alle uitspraken zijn secuur nagelezen en als GVM gerekend als uit het vonnis of arrest duidelijk bleek dat het daadwerkelijk de GVM betrof. Ook zijn enkele zaken gevonden die onder twee ECLI's bekend stonden, deze dubbelingen zijn eruit gehaald. De uitspraken zijn voor het laatst gezocht in april 2024, waarbij alle gevonden uitspraken over eerdere zaken en nieuwe zaken zijn meegenomen tot en met een publicatiedatum van de uitspraak op 31 december 2022. Vervolgens hebben de drie auteurs van het huidige onderzoek de verschillende kenmerken van de GVM's volgend uit de onderzoeksvragen vastgelegd. Dit zijn de afdoeningen, de delicten, de gedragsdeskundige adviezen, en de vorderingen en adviezen van OM, het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie (NIFP) en de reclassering. De NIFP-adviezen zijn meestal niet ten behoeve van de oplegging van de GVM geschreven, aangezien dit geen wettelijke verplichting is. De rapportages betreffen veelal het onderzoeken van de aanwezigheid van een psychische stoornis en het geven van een behandeladvies in justitieel kader, dat in sommige zaken een GVM betreft. Een deel van de uitspraken is door meerdere codeurs gescoord, onafhankelijk van elkaar, waarna de definitieve scores in een consensusbespreking zijn bepaald. Er is onderscheid gemaakt tussen 'niet over uitgelaten' en 'nee'. Als uit het vonnis of arrest niet blijkt dat de betreffende partij over de te scoren variabele een uitspraak heeft gedaan, is 'niet over uitgelaten' genoteerd. Een voorbeeld is als het NIFP een advies heeft gegeven over een justitieel kader, maar daarbij geen GVM heeft genoemd. De score 'nee' is alleen genoteerd als een instantie zich expliciet tegen iets heeft uitgesproken, zoals tegen de oplegging van een GVM.

Alle informatie over de GVM's is afkomstig uit de vonnissen en arresten. De oorspronkelijke bronnen, de rapporten van de gedragsdeskundigen, het OM, het NIFP en de reclassering, zijn dus niet ingezien. Dit heeft als voordeel dat op die manier de prevalentie van de opleggingen van de GVM's het beste in kaart kon worden gebracht. Een beperking is dat alleen die informatie die de rechters citeren vanuit de gedragsdeskundige adviezen, het OM, het NIFP en de reclassering door de onderzoekers in kaart kon worden gebracht. De citaten uit de uitspraken die in dit rapport zijn gegeven, zijn door de onderzoekers als illustratief voor de gevonden resultaten beschouwd. Hierbij is alleen geciteerd uit de gepubliceerde vonnissen en arresten.

Het huidige rapport heeft betrekking op uitspraken over de GVM die in 2022 zijn gedaan en omvat drie typen zaken: 1) zaken die in 2019, 2020 of 2021[9] door de rechtbanken zijn afgedaan en waarin in 2022 in hoger beroep en/of cassatie een nieuwe uitspraak is geweest, 2) zaken waarin de rechtbanken in 2022 een GVM hebben opgelegd en er in 2022 (nog) geen hoger beroep is en 3) zaken die in 2022

[7] De toestemmingsprocedure en een Privacy Impact Analyse (PIA) zijn doorlopen voor het monitorprogramma als geheel en waren reeds beschikbaar.
[8] Vanuit SIBa (thans I&D) is het parketnummer van deze zaak verstrekt.
[9] Er zijn geen uitspraken meer gevonden over GVM's met een eerste aanleg in 2018.

zijn afgedaan door zowel de rechtbanken als de hoven. Het eerste type zaken wordt in de terugblik op de eerdere jaren besproken (paragraaf 2.2). Verder wordt bij de bespreking van de nieuwe GVM's in eerste aanleg in 2022 een vergelijking gemaakt met dezelfde kenmerken van de eerdere zaken, waarbij geldt dat de zaak is geteld in het jaar waarin de uitspraak in eerste aanleg is gedaan. Dit is ook zo gedaan wanneer er in eerste aanleg geen GVM werd opgelegd en in hoger beroep wel. Dit wordt het startjaar van de GVM genoemd, het jaar dat de zaak in eerste aanleg diende. Bijvoorbeeld: een zaak die in eerste aanleg is afgedaan in 2019 en in hoger beroep in 2020, wordt meegerekend als zaak met startjaar 2019. Doordat er elk jaar opnieuw uitspraken kunnen worden gedaan over zaken die nog niet tot en met cassatie zijn afgedaan, zijn de cijfers telkens (enigszins) aan verandering onderhevig. Daarmee geeft het meest recente monitorrapport telkens de meest actuele situatie weer over het aantal opleggingen en tenuitvoerleggingen van de GVM en de kenmerken daarvan in elk jaar.

1.3 Leeswijzer

Het rapport kent twee hoofdstukken met resultaten: hoofdstuk 2 met de prevalentie en kenmerken van de opleggingen en hoofdstuk 3 met de uitspraken over de tenuitvoerleggingen van de GVM. Eerst is een overzicht gegeven van alle uitspraken over een GVM in 2022 (paragraaf 2.1). De verdere resultaten zijn verdeeld in een terugblik naar opgelegde GVM's in 2018-2021 waarover nieuwe uitspraken zijn gevonden (paragraaf 2.2) en nieuwe GVM's, die in 2022 in eerste aanleg zijn opgelegd (paragraaf 2.3). Beide paragrafen kennen ook enkele subparagrafen, waarin meer verdiepend is gekeken naar de opgelegde GVM's. In hoofdstuk 3 zijn de vorderingen tot tenuitvoerlegging van de GVM beschreven. In hoofdstuk 4 staat de conclusie en de beantwoording van de onderzoeksvragen.

2 Opleggingen van de GVM

2.1 Prevalentie

In deze paragraaf is eerst de prevalentie van de GVM's bepaald, het aantal opleggingen. Daarvoor is ook teruggekeken naar zaken die in eerste aanleg zijn afgedaan in de jaren 2018-2020. De cijfers over de GVM zijn elk jaar aan verandering onderhevig, omdat een GVM die in een eerder jaar is opgelegd in een later jaar in hoger beroep en/of cassatie kan worden herbezien. Op beide momenten kan de GVM worden ingetrokken, bevestigd of juist als nieuwe maatregel worden opgelegd. Er zijn vier situaties denkbaar waarin een GVM kan zijn opgelegd:

1 Een uitspraak tot GVM, alleen in eerste aanleg (EA);
2 Een uitspraak tot GVM, wel of niet in eerste aanleg, wel in HB;
3 Een uitspraak tot GVM, wel of niet in eerste aanleg, wel in HB en/of wel in cassatie;
4 Een uitspraak tot GVM, wel of niet in eerste aanleg, wel of niet in HB, wel in cassatie.

Daarnaast is het mogelijk dat een eerder opgelegde GVM wordt ingetrokken in HB en juist niet langer telt.

Ook is er op verschillende manieren te kijken naar de uitspraken over een GVM: naar het kalenderjaar van de uitspraak (in EA of in HB), naar het jaar waarop de uitspraak onherroepelijk werd en naar het jaar van de uitspraak in eerste aanleg. In het huidige rapport zijn de zaken telkens op deze laatste manier besproken, omdat op die manier het aantal al dan niet onherroepelijk opgelegde GVM's het beste over de jaren kan worden bezien en vergeleken.[10]

In 2022 zijn er totaal 37 uitspraken in hoger beroep of cassatie geweest over zaken die in eerdere jaren in eerste aanleg zijn afgedaan: 0 over 2018, 1 over 2019, 12 over 2020 en 24 over 2021. Daarnaast zijn er 133 uitspraken tot een GVM in eerste aanleg gevonden (zie paragraaf 2.3). De stand van zaken van de eerdere jaren is daarmee als volgt (zie tabel 2.1, dit betreft telkens unieke zaken).

In zaken met een uitspraak in eerste aanleg in 2018 werd oorspronkelijk twee keer een GVM opgelegd, maar in 2019 werd 1 van deze zaken in hoger beroep teruggedraaid. In 2020, 2021 en 2022 zijn geen nieuwe uitspraken over zaken met een eerste aanleg in 2018 gevonden, waarmee 1 GVM met een eerste aanleg in 2018 resteert.

In zaken met een uitspraak in eerste aanleg in 2019 werd oorspronkelijk 15 keer een GVM opgelegd (Nagtegaal, 2021). Na verschillende uitspraken in hoger beroep in 2020 bleven 14 GVM's over (Nagtegaal, 2022). Uit de vorige monitorronde bleek dat er zeven uitspraken in hoger beroep waren gedaan over zaken met een eerste aanleg in 2019. Daarmee kwam het nieuwe aantal opleggingen tot een GVM met een eerste aanleg in 2019 op 20 (Nagtegaal & Van den Broek, 2023). Met één uitspraak in hoger beroep in 2022 waarin een nieuwe GVM is opgelegd, komt het nieuwe aantal opgelegde GVM's met een eerste aanleg in 2019 op 21.

[10] Niet van alle zaken is bekend of er hoger beroep is ingesteld. Daarmee zijn deze GVM's niet allemaal onherroepelijk opgelegd, maar zijn sommige GVM's nog aan verandering onderhevig. Zoals in de eerdere monitorrapporten ook aangegeven, geeft het nieuwste rapport daarmee de meest actuele stand van zaken weer.

In zaken met een uitspraak in eerste aanleg in 2020 werd 41 keer een GVM opgelegd (Nagtegaal, 2022). Met de nieuwe uitspraken in hoger beroep in het jaar 2021 over zaken met een eerste aanleg in 2020 werd het totale aantal GVM's met een eerste aanleg in 2020 bijgesteld naar 44 (Nagtegaal & Van den Broek, 2023). In 2022 zijn in hoger beroep en cassatie 12 uitspraken gedaan over een GVM in eerste aanleg in 2020. Vijf uitspraken tot een GVM zijn bevestigd in hoger beroep of cassatie, er zijn zes nieuwe GVM's opgelegd in hoger beroep en er is één GVM ingetrokken. Verder is er in het huidige rapport 1 extra zaak meegenomen met een eerste aanleg en hoger beroep in 2020, die in het vorige monitorrapport niet is meegeteld bij de prevalentie over 2020. Omdat de GVM niet in het dictum van het hoger beroep was opgenomen, werd door de onderzoekers aangenomen dat de GVM was ingetrokken. Echter, in de huidige monitorronde is een afwijzing van de tenuitvoerlegging van die GVM gevonden, waaruit blijkt dat de GVM wel als opgelegd is beschouwd. Deze zaak wordt bij de prevalentie over 2020 gerekend. Het totale aantal opgelegde GVM's in 2020 komt daarmee op 51.

In zaken met een uitspraak in eerste aanleg in 2021 ten slotte, waren 81 GVM's opgelegd (Nagtegaal & Van den Broek, 2023). In 2022 zijn 24 uitspraken gedaan in hoger beroep over een zaak met een eerste aanleg in 2021. In negen uitspraken in hoger beroep is de oplegging van de GVM bevestigd. Tevens is in 15 uitspraken in hoger beroep een nieuwe GVM opgelegd. Het totaal aantal opgelegde GVM's in 2021 komt daarmee op 96.

Als wordt gekeken naar de rechtsgang die is doorgemaakt, dan is te zien dat de meeste zaken alleen in eerste aanleg zijn afgedaan: 109 van 174 zaken (kolom e) in 2018 tot en met 2021 (63%), 63 zaken zijn ook in hoger beroep besproken (36% van totaal 174 zaken in 2018 t/m 2021) en twee zaken zijn bij de Hoge Raad terechtgekomen (1%).[11] In totaal zijn in 2018 tot en met 2021 169 GVM's opgelegd (tabel 2.1, kolom d).

[11] 2022 is hierin nog niet meegenomen, omdat van dat jaar alleen de uitspraken in eerste aanleg zijn besproken.

Tabel 2.1 Prevalentie GVM gesorteerd naar jaar eerste aanleg in 2018-2022 en rechtsgang

	Rechtsgang							
Jaar eerste aanleg	Alleen eerste aanleg GVM (a)	EA wel GVM en HB geen GVM	EA geen GVM en HB: wel GVM (b)	EA en HB wel GVM (c)	EA + HB wel/ geen GVM, cassa-tie: geen GVM	EA + HB wel/ geen GVM, cassa-tie: wel GVM (d)	Opgelegde GVM's (d=a+b+c+d)	Totaal aantal zaken (e)
2018	1	(1)	0	0	0	0	1	2
2019	8	(2)	9	3	0	1	21	23
2020	28	(1)	8	14	0	1	51	52
2021	72	(1)	15	9	0	0	96	97
2022	133	-	-	-	-	-	133	133
Totaal	**242**	**(5)**	**32**	**26**	**0**	**2**	**302**	**307**

a Zaken waarin in hoger beroep geen GVM is opgelegd, tellen niet mee in het totaalaantal GVM's. Om die reden staan die aantallen tussen haakjes. Hoger beroep kan in verschillende jaren plaatsvinden, de resultaten zijn gesorteerd naar het jaar van de eerste aanleg.

In de paragrafen hieronder wordt eerst een terugblik op zaken met een eerste aanleg in 2018-2021 besproken (paragraaf 2.2), waarna de bespreking van de zaken met een eerste aanleg in 2022 volgt (paragraaf 2.3).

2.2 Een terugblik naar 2018-2021

In deze terugblik is gekeken naar de uitspraken die in 2022 in hoger beroep of cassatie zijn gedaan over de zaken met een eerste aanleg in 2018-2021. Dit zijn er 35 in hoger beroep en 1 in cassatie. De resultaten zijn apart bezien voor zaken waarin een GVM in eerste aanleg is bevestigd in hoger beroep (12 uitspraken; paragraaf 2.2.1), een zaak waarin een GVM in eerste aanleg is bevestigd in hoger beroep en in cassatie (1 uitspraak, paragraaf 2.2.2), zaken waarin in eerste aanleg geen GVM is opgelegd, maar wel in hoger beroep (22 uitspraken; paragraaf 2.2.3), en een zaak waarbij wel in eerste aanleg, maar niet in hoger beroep een GVM werd opgelegd (1 uitspraak, paragraaf 2.2.3). Na hoger beroep komt het daarmee veel vaker voor dat er wel een GVM is opgelegd (35 van 36 keer) dan dat er geen GVM is opgelegd. Aangezien er in 2022 geen zaken in hoger beroep zijn gevonden over een eerste aanleg in 2018, zien de overige resultaten in deze paragraaf op de jaren 2019-2021.

Verder is er 1 zaak met een eerste aanleg en hoger beroep in 2020 die in het vorige monitorrapport niet is meegeteld bij de prevalentie over 2020. Omdat de GVM niet in het dictum van het hoger beroep was opgenomen, werd door de onderzoekers aangenomen dat de GVM was ingetrokken. Later is echter een afwijzing van de tenuitvoerlegging (TUL) van de GVM gevonden (uitspraak TUL niet openbaar), waaruit bleek dat de GVM toch wel in het hoger beroep was opgelegd. Deze zaak wordt nu bij de prevalentie over 2020 gerekend.

2.2.1 GVM in eerste aanleg en in hoger beroep

In 12 van de 36 uitspraken in hoger beroep in 2022, is de beslissing van de rechter om een GVM op te leggen bevestigd door het hof. Hoewel de afdoening tot een GVM niet wijzigt, is het drie keer voorgekomen dat de straffen en maatregelen die in combinatie met de GVM zijn opgelegd wel enigszins veranderden.

In één zaak veranderde het type tbs-maatregel: in eerste aanleg was een ongemaximeerde tbs-maatregel met verpleging opgelegd, in hoger beroep wijzigde dit naar een tbs-maatregel met voorwaarden (die dadelijk uitvoerbaar werd verklaard [DUT]). In eerste aanleg oordeelde de rechter dat tbs met dwangverpleging noodzakelijk was, en tbs met voorwaarden niet zou volstaan:

> 'De rechtbank overweegt voorts dat gelet op de ernst van de bewezenverklaarde feiten TBS met voorwaarden niet aan de orde is. De wet eist niet dat een minder ingrijpende sanctie (straf of maatregel) moet worden opgelegd dan wel een vrijwillig of minder ingrijpend behandeltraject moet worden gevolgd, alvorens de maatregel TBS met bevel tot verpleging van overheidswege kan worden opgelegd.' (ECLI:NL:RBOVE:2021:1222)

In hoger beroep (ECLI:NL:GHARL:2022:11668) oordeelt het hof juist dat een tbs met voorwaarden voldoende is, en baseert deze conclusie op de adviezen van de gedragsdeskundigen en de reclassering.

In twee zaken werd de duur van de gevangenisstraf verminderd: van 3.600 naar 2.100 dagen (ECLI:NL:RBROT:2020:8923; ECLI:NL:GHDHA:2022:937), en van 4.680 naar 4.500 dagen (ECLI:NL:RBROT:2020:8943 en ECLI:NL:GHDHA:2022:936). De eerste zaak is de meest opvallende daling. De rechter veroordeelde de verdachte voor het *medeplegen* van de feiten, terwijl het hof de verdachte veroordeelde voor *medeplichtigheid aan medeplegen* van de feiten. Volgens artikel 49 lid 1 Sr wordt het maximum van de hoofdstraffen op het misdrijf bij medeplichtigheid met een derde verminderd. Het hof beargumenteert dit als volgt:

> 'Als uitgangspunt voor deelneming aan een terroristische organisatie, ongeacht de bewezenverklaarde periode, geldt een onvoorwaardelijke gevangenisstraf voor de duur van zes jaren. Voor dit feit zal het hof - nu de rol van de verdachte tamelijk beperkt was - een lagere straf dan zes jaren rekenen. Daarnaast heeft de verdachte zich ter zake van het onder 1 subsidiair bewezenverklaarde schuldig gemaakt aan medeplichtigheid tot medeplegen van de voorbereidingshandelingen. Dit is strafverhogend. In strafverhogende zin weegt voorts mee dat, indien een aanslag, gepleegd door anderen, zou hebben plaatsgevonden, deze veel slachtoffers zou hebben gemaakt.' (ECLI:NL:GHDHA:2022:937)

Toch wordt de straf lager dan zes jaar, omdat de redelijke termijn van berechting werd overschreden.

In vijf zaken werd de duur van de onvoorwaardelijke gevangenisstraf verhoogd: van 540 dagen naar 1.080 dagen (ECLI:NL:RBNNE:2021:670 en ECLI:NL:GHARL:2022:7355), van 1.080 dagen naar 1.800 dagen (ECLI:NL:RBROT:2021:10133 en ECLI:NL:GHDHA:2022:2991), van 1.440 dagen naar 2.160 dagen (ECLI:NL:RBAMS:2021:1667 en ECLI:NL:GHAMS:2022:1179), van 2.160 dagen naar 2.880 dagen (ECLI:NL:RBMNE:2021:5466; ECLI:NL:GHARL:2022:10471),

en van 4.680 dagen naar 5.940 dagen (ECLI:NL:RBROT:2020:8943; ECLI:NL:GHDHA:2022:936). De eerste en de laatste zaak zijn het meest opvallend. In de eerste zaak (ECLI:NL:RBNNE:2021:670 en ECLI:NL:GHARL:2022:7355) houden zowel de rechter als het hof rekening met de verminderde toerekeningsvatbaarheid en het strafblad van de verdachte. De rechtbank redeneert dat:

> 'Gelet op het feit dat de deskundigen aangeven dat verdachte een langdurig behandeltraject voor de boeg heeft, hecht de rechtbank eraan dat verdachte hier zo spoedig mogelijk mee kan beginnen.' (ECLI:NL:RBNNE:2021:670)

In het hoger beroep komt deze noodzaak tot een zo spoedig mogelijke behandeling niet terug. Mogelijk is dit een verklaring voor de hogere gevangenisstraf in hoger beroep.

In de laatste zaak (ECLI:NL:RBROT:2020:8943 en ECLI:NL:GHDHA:2022:936) wordt door het hof een extra feit – poging tot doodslag – bewezen verklaard, ten opzichte van de bewezenverklaarde feiten door de rechtbank. Dit verklaart naar alle waarschijnlijkheid de hogere gevangenisstraf in hoger beroep.

2.2.2 GVM in eerste aanleg, hoger beroep en cassatie

In één uitspraak in cassatie werd de beslissing van de rechter en het hof om een GVM op te leggen in stand gehouden door de Hoge Raad (ECLI:NL:RBNNE:2020:574, ECLI:NL:GHARL:2021:7359 en ECLI:NL:HR:2022:1860). Het cassatieberoep is door de verdachte ingesteld. De verdachte vond dat het hof voor de oplegging van een GVM ten onrechte niet de beschikking had gehad over een recent opgemaakt advies van de reclassering. Het hof achtte zich voldoende voorgelicht door het reclasseringsrapport in 2020 en de rapportage eer gerelateerd geweld uit 2019, en stelde dat de ontkennende houding van de verdachte het voor de reclassering niet mogelijk maakte een risico-inschatting te maken. Het hof schatte in dat dit in het geval van een nieuw reclasseringsrapport niet anders zou zijn. De Hoge Raad acht het oordeel van het hof dat het zich voldoende voorgelicht achtte, niet onbegrijpelijk en verwerpt het beroep, mede in aanmerking nemend dat bij de tenuitvoerlegging wel altijd een recent opgemaakt, met redenen omkleed en ondertekend reclasseringsrapport aan de rechter moet zijn overgelegd. De onvoorwaardelijke gevangenisstraf veranderde van 2.520 dagen in eerste aanleg, naar 3.600 dagen in hoger beroep, en 3.590 in cassatie (deze laatste aanpassing alleen vanwege de overschrijding van de redelijke termijn van de behandeling in cassatie). De overige afdoening – een contactverbod – blijft in elke fase in stand.

2.2.3 Geen GVM in eerste aanleg, wel GVM in hoger beroep

In 22 van de 36 uitspraken in hoger beroep in 2022 besliste het hof, anders dan de rechtbank in 2019, 2020, of 2021 om een GVM op te leggen. In deze paragraaf wordt nader ingegaan op deze 22 zaken.

Vordering OvJ (eerste aanleg) en AG (hoger beroep)
In eerste aanleg werd in 6 van de 22 zaken waarin in hoger beroep een GVM is opgelegd een GVM gevorderd door de OvJ, maar niet opgelegd door de rechtbank. In 1 van deze 6 zaken vordert de Advocaat-Generaal (AG) in hoger beroep ook een GVM, en in 5 van de 6 zaken niet. In 10 van de 22 zaken vordert de OvJ in eerste aanleg geen GVM en besloot de rechtbank tot ambtshalve oplegging van de GVM. In hoger

beroep vordert de AG in 3 van deze 10 zaken om wel een GVM op te leggen, en in 7 van 10 zaken wordt geen GVM gevorderd. In de overige 6 van de 22 zaken is het vonnis niet gevonden en is de vordering niet geciteerd in het arrest, waarmee het onduidelijk is gebleven of de OvJ wel of niet een GVM vorderde. In 4 van deze 6 zaken vordert de AG wel een GVM op te leggen en in 2 van de 6 zaken vordert de AG geen GVM. In totaal vordert de AG daarmee in 8 zaken de oplegging van een GVM en heeft het hof de GVM in 14 zaken ambtshalve opgelegd.

NIFP-advies en weigerende observandi

In eerste aanleg werd in 16 van de 22 zaken een NIFP-rapport opgemaakt (door het Pieter Baan Centrum [PBC]).[12] In zes zaken ontbrak het vonnis, waardoor niet duidelijk is of in die zaken een NIFP-rapport is opgemaakt. In 11 van de 16 zaken met een NIFP-rapport weigerde de veroordeelde (deels) medewerking aan het pro Justitia (pJ)-onderzoek. Echter wist het NIFP voor 6 van de 11 weigerende observandi wel een behandeladvies uit te brengen.[13] Voor 5 van de 11 weigerende observandi kon geen advies worden gegeven. Tot slot werd in 1 van de 16 zaken met een NIFP-rapport, het rapport niet besproken in het vonnis. In totaal werd in eerste aanleg dus tien keer een NIFP-advies gegeven. Eén keer adviseert het NIFP een GVM op te leggen en negen keer is het niet geciteerd in het vonnis.

In hoger beroep is in alle 22 zaken een NIFP-rapport aangehaald. In 8 van de 22 zaken is voor het hoger beroep een nieuw rapport opgemaakt. Voor vier rapporten is het niet helemaal duidelijk of dit nieuwe rapporten betreffen, aangezien het vonnis in eerste aanleg niet is gepubliceerd. In 5 van de 22 zaken met een NIFP-rapport weigert de veroordeelde medewerking aan het pJ-onderzoek, in 17 van de 22 werken de veroordeelden mee. Voor 3 van de 5 weigeraars kon het NIFP geen behandeladvies uitbrengen, voor twee weigeraars wel. Vier weigeraars in hoger beroep weigerden ook in eerste aanleg medewerking aan het onderzoek. Bij de overgebleven weigeraar in hoger beroep ontbrak het vonnis in eerste aanleg waarmee niet duidelijk is of hij toen meewerkte of niet. Zes van de 17 veroordeelden die meewerken in hoger beroep, weigerden in eerste aanleg wel medewerking aan het onderzoek, 8 personen werkten ook in eerste aanleg mee aan het onderzoek en voor 2 personen is de mate van medewerking voor de eerste aanleg onduidelijk omdat het vonnis niet is gepubliceerd. Eén veroordeelde werkte zowel in eerste aanleg als in hoger beroep deels mee. In totaal is in hoger beroep dus 19 keer een advies gegeven over de op te leggen straf en/of maatregel. In dertien zaken is echter geen NIFP-advies over een GVM geciteerd in het vonnis. In vijf zaken is wel een GVM geadviseerd door het NIFP. In de vijf zaken met een NIFP-advies tot oplegging van een GVM in hoger beroep, is in slechts één zaak ook in eerste aanleg geadviseerd tot oplegging van een GVM. In één zaak is in eerste aanleg geen advies mogelijk door weigeren, in twee zaken is het advies niet geciteerd in het vonnis en in één zaak ontbrak het vonnis in eerste aanleg.

Reclasseringsadvies

In eerste aanleg werd in 11 van de 22 zaken een reclasseringsrapport opgemaakt. In de overige 11 zaken ontbrak 6 keer het vonnis in eerste aanleg, en werd 5 keer geen reclasseringsrapport opgemaakt. In 3 van de 11 zaken met een reclasseringsrapport

[12] Zoals in de methode uitgelegd, zijn de meeste NIFP-rapporten niet opgemaakt ten behoeve van de oplegging van de GVM, maar om andere redenen, bijvoorbeeld bij het vermoeden van een psychische stoornis ten tijde van het plegen van het delict.

[13] Er wordt onderscheid gemaakt tussen een rapport en een advies. De aanwezigheid van een rapport betekent dat de veroordeelde naar het PBC is geweest en er een poging is gedaan om een onderzoek uit te voeren. De aanwezigheid van een advies betekent dat de psycholoog en psychiater na het onderzoek ook voldoende informatie hadden om te kunnen adviseren over een straf of maatregel, waaronder de GVM, de toerekeningsvatbaarheid etc. Soms is er, bijvoorbeeld bij weigeraars, wel een rapport maar geen advies.

adviseerde de reclassering een GVM op te leggen. In 7 van de 11 zaken is in het vonnis geen advies van de reclassering over de GVM geciteerd. In 1 van de 11 zaken was geen advies mogelijk in verband met weigeren.

In hoger beroep is in 21 van de 22 zaken een reclasseringsrapport aangehaald. In 15 van de 21 zaken is voor het hoger beroep een nieuw rapport opgemaakt. In de resterende zeven zaken is in hoger beroep geen nieuw rapport opgemaakt. In 1 van de 21 zaken met een rapport is geen advies gegeven door het ontkennen van de verdachte. In 2 van de 21 zaken is wel aangegeven dat er een rapport was, maar is het rapport verder niet besproken in het arrest. In totaal zijn er dus 18 reclasseringsadviezen gegeven in hoger beroep. De reclassering adviseerde in 6 van de 18 zaken tot een GVM. In twee zaken adviseert de reclassering om subsidiair een GVM op te leggen. In de overige tien zaken is geen reclasseringsadvies over de GVM geciteerd in het arrest.

Afdoening
In 14 van de 22 zaken is in hoger beroep een ander type tbs-maatregel opgelegd dan in eerste aanleg. In tien zaken verandert een ongemaximeerde tbs-maatregel met verpleging naar een tbs-maatregel met voorwaarden, welke beter past bij de manier waarop de wetgever de combinatie met een GVM heeft bedoeld. In 1 zaak verandert een ongemaximeerde tbs-maatregel met verpleging naar een gemaximeerde tbs-maatregel met verpleging. In deze zaak verandert tevens de onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 345 dagen en voorwaardelijke gevangenisstraf van 35 dagen naar ontslag van alle rechtsvervolging (OVAR). De rechtbank stelt dat:

> '(…) de maatregel wordt opgelegd ter zake van een misdrijf dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen.' (ECLI:NL:2021:4265)

Het hof stelt echter dat:

> '(…) kunnen de bewezenverklaarde feiten waarvoor de terbeschikkingstelling nu wordt opgelegd in dit geval de conclusie niet zonder meer rechtvaardigen dat sprake is van misdrijven die gericht zijn tegen of een gevaar veroorzaken voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen. Dit betekent dat de bewezenverklaarde feiten niet het gevolg kunnen hebben dat de totale duur van de maatregel een periode van vier jaren te boven kan gaan.'
> (ECLI:NL:GHARL:2022:10441)

Dit verschil van mening over de kwalificatie van de feiten verklaart de verandering van een ongemaximeerde tbs-maatregel naar een gemaximeerde tbs-maatregel. In drie zaken verandert een ongemaximeerde tbs-maatregel met verpleging naar geen tbs-maatregel. In één van deze zaken verandert de duur van de onvoorwaardelijke gevangenisstraf niet, deze blijft 7.200 dagen onvoorwaardelijk. De rechtbank oordeelt in deze zaak dat:

> '(…) [het] op grond van het bovenstaande zeer aannemelijk is, en daarmee in juridische zin vaststaand, dat bij de verdachte tijdens het begaan van de feiten een geestelijke stoornis of gebrekkige ontwikkeling van de geestvermogens bestond.'
> (ECLI:NL:RBROT:2020:9453)

Het hof, echter:

> ‘(…) stelt op basis van de rapporten vast dat er geen aanwijzingen zijn dat zijn wilsvrijheid door een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens is beïnvloed. Het hof acht de verdachte om die reden volledig toerekeningsvatbaar.’ (ECLI:NL:GHDHA:2022:908)

Dit verschil in inzicht over de toerekeningsvatbaarheid is naar alle waarschijnlijkheid de reden achter het wegvallen van de tbs-maatregel in eerste aanleg en geen tbs-maatregel in hoger beroep. In een andere zaak (ECLI:NL:RBOVE:2021:1824 en ECLI:NL:GHARL:2022:10493) zijn er verschillende redenen waarom het hof ervoor kiest om geen tbs-maatregel op te leggen, terwijl de rechtbank eerder een ongemaximeerde tbs-maatregel oplegde: allereerst adviseerden de deskundigen in eerste aanleg wel tbs op te leggen, terwijl in hoger beroep tbs wordt afgeraden omdat de verdachte onbehandelbaar zou zijn. Daarnaast heeft het hof aanzienlijk minder bewezenverklaard dan de rechtbank, waardoor een tbs-maatregel niet proportioneel is.

In de laatste zaak is de duur van de onvoorwaardelijke gevangenisstraf een stuk hoger en is ook een voorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd: van 162 dagen onvoorwaardelijk in eerste aanleg, naar 1.080 dagen onvoorwaardelijk en 180 dagen voorwaardelijk in hoger beroep. Van deze zaak is niet te achterhalen wat de motivatie van de rechtbank is om een tbs-maatregel en lage gevangenisstraf op te leggen omdat het vonnis niet is gepubliceerd Het hof oordeelt in ieder geval dat:

> ‘Hoewel in onderhavige zaak voldaan is aan de wettelijke voorwaarden voor oplegging van een tbs-maatregel – niet ter discussie staat dat sprake is van het vereiste gelijktijdigheidsverband – is op grond van het onderzoek dat in deze zaak naar de persoon van de verdachte is verricht, niet aannemelijk geworden dat er een verband bestaat tussen de gebrekkige ontwikkeling en/of stoornissen van de verdachte en het ten laste gelegde.’
> (geen eerste aanleg gevonden, hoger beroep: ECLI:NL:GHDHA:2022:2192)

In negen zaken verandert de duur van de gevangenisstraf (inclusief bovenstaande verandering i.c.m. de verandering van de tbs-maatregel). In drie zaken is de gevangenisstraf langer, en in zes zaken werd de gevangenisstraf korter. De meest opvallende verandering is bovenstaande zaak waarin de gevangenisstraf verandert van 162 dagen onvoorwaardelijk in eerste aanleg, naar 1.080 dagen onvoorwaardelijk en 180 dagen voorwaardelijk in hoger beroep omdat de tbs-maatregel in hoger beroep is ingetrokken (geen eerste aanleg gevonden, en ECLI:NL:GHDHA:2022:2192). Een andere opvallende verandering is de zaak waarin in eerste aanleg 1.440 dagen onvoorwaardelijke gevangenisstraf werd opgelegd, waarna in hoger beroep 2.160 dagen onvoorwaardelijke gevangenisstraf werd opgelegd, beiden zonder tbs-maatregel (ECLI:NL:RBAMS:2021:3367 en ECLI:NL:GHAMS:2022:3904). Het hof stelt dat:

> ‘Het hof heeft acht geslagen op de straffen die rechters in soortgelijke zaken plegen op te leggen en is op die grond van oordeel dat de straffen zoals door de rechtbank opgelegd en door de advocaat-generaal gevorderd geen recht doen aan de ernst van het feit.’ (ECLI:NL:GHAMS:2022:3904)

In een andere zaak vindt deze verandering andersom plaats: van 2.160 dagen onvoorwaardelijke gevangenisstraf in eerste aanleg naar 1.440 dagen

onvoorwaardelijke gevangenisstraf in hoger beroep. De tbs-maatregel verandert van een ongemaximeerde tbs-maatregel met verpleging naar een tbs-maatregel met voorwaarden (ECLI:NL:RBOVE:2021:652 en ECLI:NL:GHARL:2022:6511). De rechtbank oordeelt als volgt:

> 'De gevangenisstraf voor de duur van zes jaren staat er echter aan in de weg om de maatregel van terbeschikkingstelling met voorwaarden op te leggen, nu naast de maatregel van terbeschikkingstelling met voorwaarden maximaal een gevangenisstraf voor de duur van vijf jaren kan worden opgelegd. De rechtbank is mede daarom van oordeel dat behandeling en daarmee het terugdringen van het recidiverisico niet anders kan plaatsvinden dan binnen het kader van de maatregel van terbeschikkingstelling met verpleging van overheidswege.'
> (ECLI:NL:RBOVE:2021:652)

Het hof verlaagt echter de duur van de gevangenisstraf waardoor wel een tbs-maatregel met voorwaarden kan worden opgelegd:

> 'Het hof is met de deskundigen en de reclassering van oordeel dat aan verdachte TBS met voorwaarden kan worden opgelegd. Hierbij heeft het hof gelet op de omstandigheden dat verdachte heeft aangegeven bereid te zijn zich aan de voorwaarden te houden en open te staan voor behandeling, wat ook blijkt uit de rapporten.' (ECLI:NL:GHARL:2022:6511)

Argumentatie ter oplegging GVM door het hof
Het hof beargumenteert de oplegging van een GVM in de 22 zaken telkens met minimaal drie argumenten. Het meest gebruikte argument van het hof is dat aan de wettelijke vereisten is voldaan. 'In het belang van de veiligheid' is daarna het meest gebruikte argument. Dit is een onderdeel van de wettelijke vereisten voor de oplegging van de GVM (zie art. 38z Sr). Ook de argumenten dat de beoordeling van de noodzaak tot tenuitvoerlegging van de GVM later plaatsvindt, dat er ook na de tbs-maatregel indien nodig nog toezicht mogelijk moet zijn, en ter voorkoming van recidive zijn veelgebruikte argumenten door de rechter.

In 4 van de 6 zaken waarin de reclassering positief adviseert over oplegging van een GVM, gebruikt de rechter het positieve reclasseringsadvies als argument voor de oplegging. In één zaak stelt de rechter dat het gemaximeerde kader van de tbs-maatregel niet volstaat, en dat het belangrijk is dat de behandeling ook na de tbs-maatregel kan worden voortgezet (ECLI:NL:GHARL:2022:10441).

Hoewel de veroordeelde in 5 van de 22 zaken weigert om mee te werken aan psychologisch onderzoek, beargumenteert de rechter maar in één zaak de oplegging van de GVM met het argument dat door weigeren nog steeds veel onduidelijk is (ECLI:NL:GHAMS:2021:3495).

2.2.4 Wel GVM in eerste aanleg, geen GVM in hoger beroep

In één zaak beslist het hof in 2022, anders dan de rechtbank in 2020, om geen GVM op te leggen (ECLI:NL:RBROT:2020:13409 en ECLI:NL:GHDHA:2022:1471). In eerste aanleg vorderde de OvJ een GVM, maar in hoger beroep vordert de AG geen GVM. De verdachte in deze zaak werkte in eerste aanleg mee aan het pJ-onderzoek, maar weigert deels in het hoger beroep. In zowel eerste aanleg als in hoger beroep is een NIFP-advies gegeven. Voor het hoger beroep is een nieuw advies opgemaakt. In zowel

eerste aanleg als het hoger beroep is geen NIFP-advies over de GVM geciteerd in het vonnis. In eerste aanleg en hoger beroep is hetzelfde reclasseringsadvies gebruikt. De reclassering adviseert om een GVM op te leggen in combinatie met een tbs-maatregel met voorwaarden. De reclassering heeft er geen vertrouwen in dat veroordeelde een behandeltraject vrijwillig zal doorlopen. Tevens geeft de reclassering aan dat zij bang is dat veroordeelde ervoor kiest om zijn gevangenisstraf uit te zitten, waardoor er geen v.i. en geen voorwaarden zijn en veroordeelde zonder behandeling en begeleiding terugkeert in de maatschappij en derhalve risicovol is.

In eerste aanleg werd geen tbs-maatregel opgelegd, in hoger beroep is een ongemaximeerde tbs-maatregel met verpleging opgelegd. In deze zaak is de duur van de gevangenisstraf veranderd van 1.800 dagen onvoorwaardelijk in eerste aanleg naar 1.080 dagen onvoorwaardelijk in hoger beroep. In eerste aanleg beargumenteerde de rechter de oplegging van een GVM als volgt: de kans op herhaling is groot, ter bescherming van de algemene veiligheid van personen of goederen, en omdat aan de wettelijke eisen is voldaan. Het hof ziet echter geen aanleiding tot het opleggen van een GVM, maar in het arrest zijn geen argumenten geciteerd. Ook de argumentatie voor het verminderen van de gevangenisstraf wordt niet geciteerd. Een aannemelijke verklaring voor het niet opleggen van een GVM, is dat de GVM niet zo veel lijkt toe te voegen aan een ongemaximeerde tbs-maatregel met verpleging, nu de voorwaardelijke beëindiging daarvan (eveneens met de Wlt in de wet geïntroduceerd) telkens kan worden verlengd. Tevens is het aannemelijk dat de gevangenisstraf lager is, nu een tbs-maatregel is toegevoegd.

2.3 De GVM in 2022

In deze paragraaf worden de uitspraken over een GVM in eerste aanleg in 2022 besproken. Verschillende kenmerken van de GVM in 2022 zijn vastgelegd. Tevens zijn enkele kenmerken van deze GVM's vergeleken met de GVM's die in eerdere jaren zijn opgelegd, om te bezien of er een ontwikkeling in die kenmerken heeft plaatsgevonden en zo ja welke. De GVM in 2018 wordt bij de vergelijking niet meegenomen omdat dit er slechts één betreft. Bij de vergelijking worden telkens de kenmerken meegenomen aan het einde van de rechtsgang. Als een zaak alleen in eerste aanleg is afgedaan worden de kenmerken uit de eerste aanleg meegenomen. Als een zaak in hoger beroep is afgedaan, worden de kenmerken uit hoger beroep meegenomen. Ook als een zaak in cassatie is afgedaan zijn de kenmerken uit het hoger beroep gebruikt, omdat alle variabelen op de afdoening na gelijk blijven. Bij de vergelijking met 2021 zijn er 73 zaken in eerste aanleg en 23 zaken in hoger beroep (96 in totaal). Bij de vergelijking met 2020 zijn er 30 zaken in eerste aanleg en 21 zaken in hoger beroep (51 in totaal). Tot slot zijn er bij de vergelijking met 2019 tien zaken in eerste aanleg en elf zaken in hoger beroep (21 in totaal). Hieronder is voor de eenvoud telkens alleen gerefereerd aan de jaren waarin die uitspraken zijn gedaan: met 2019, 2020 of 2021 wordt dus bedoeld een zaak die in 2019, 2020 of 2021 in eerste aanleg is afgedaan, waarbij het hoger beroep in een later jaar kan zijn. 2018 wordt niet meegenomen in de vergelijking, omdat dit slechts één zaak betreft. Hiermee wordt een beeld geschetst over de eerste vijf jaar van de GVM.

2.3.1 Prevalentie

In 2022 zijn 133 uitspraken gevonden waarin in eerste aanleg een GVM is opgelegd. In 13 van de 133 zaken is alleen het extract van het vonnis teruggevonden, waarin

minder informatie beschikbaar is dan in een gepubliceerd vonnis. Sommige variabelen zijn daarmee wel en andere niet in te vullen. Bij de resultaten is telkens weergegeven hoeveel informatie ontbreekt. Hieronder volgt een nadere omschrijving van de kenmerken van deze 133 opgelegde GVM's. De kenmerken over de GVM's die in eerste aanleg zijn opgelegd in 2022 zijn telkens vergeleken met de kenmerken van de GVM's met een startjaar 2019 tot en met 2021, zoals hierboven uitgelegd.

2.3.2 Arrondissementen

In 2022 zijn de meeste uitspraken tot een GVM gedaan door rechtbank Gelderland, met 29 uitspraken (22% van het totaal in 2022; tabel 2.2).[14] Dit is een grote stijging ten opzichte van eerdere jaren: in 2019 legde rechtbank Gelderland drie GVM's op (14% van het totaal in 2019), in 2020 vier (8% van het totaal in 2020) en in 2021 acht (8% van het totaal in 2021). Na rechtbank Gelderland volgt rechtbank Noord-Nederland met 19 GVM's in 2022 (14% van het totaal in 2022). Ook een stijging ten opzichte van eerdere jaren: één in 2019 (5% van het totaal in 2019), vijf in 2020 (10% van het totaal in 2020) en drie in 2021 (3% van het totaal in 2021). In 2022 zijn voor het eerst sinds de invoering GVM's opgelegd door rechtbank Oost-Brabant; acht in totaal.

In tegenstelling tot eerdere jaren zijn de GVM's opgelegd aan veroordeelden voor een terroristisch misdrijf niet alleen opgelegd door rechtbank Rotterdam. Twee veroordeelden voor een terroristisch misdrijf stonden terecht in rechtbank Rotterdam, en één in rechtbank Amsterdam.

Ook is gekeken naar de verdeling per regio. De regio's zijn ingedeeld naar de werk- en rechtsgebieden van de vier hoven die Nederland telt. De regio Noord-Oost Nederland heeft in de afgelopen vijf jaar veruit de meeste GVM's opgelegd: 146 in totaal (48%). Hierop volgt regio Zuid-Holland met 76 GVM's (25%). In de regio Zuid-Nederland zijn 46 GVM's opgelegd (15%), en in de regio Noord-Holland zijn 34 GVM's opgelegd (11%).

Tabel 2.2 Aantal opgelegde GVM's naar arrondissement

Rechtbanken/Hoven	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
RB Amsterdam	0	0	1	6	11	18
RB Noord-Holland	0	0	0	3	6	9
Hof Amsterdam	0	3	1	3	0	7
Subtotaal regio Noord-Holland	0	3	2	12	17	34
RB Den Haag	0	0	6	9	9	24
RB Rotterdam	1	1	7	13	13	35
Hof Den Haag	0	3	9	5	0	17
Subtotaal regio Zuid-Holland	1	4	22	27	22	76
RB Gelderland	0	3	4	8	29	44
RB Midden-Nederland	0	1	1	10	14	26
RB Noord-Nederland	0	1	5	3	19	28

[14] Er zijn in 2022 alleen uitspraken in eerste aanleg gevonden, de hoven staan daarmee in 2022 allemaal op 0 uitspraken.

Rechtbanken/Hoven	2018	2019	2020	2021	2022	Totaal
RB Overijssel	0	2	2	7	5	16
Hof Arnhem-Leeuwarden	0	7	11	14	0	32
Subtotaal regio Noord-Oost Nederland	0	14	23	42	67	146
RB Limburg	0	0	2	11	11	24
RB Oost-Brabant	0	0	0	0	8	8
RB Zeeland-West-Brabant	0	0	0	3	8	11
Hof 's-Hertogenbosch	0	0	2	1	0	3
Subtotaal Regio Zuid-Nederland	0	0	4	15	27	46
Totaal	**1**	**21**	**51**	**96**	**133**	**302**

2.3.3 Bereik doelgroepen

De GVM is volgens de wetgever bij uitstek geschikt bij de tbs met voorwaarden (maximaal negen jaar) en de gemaximeerde tbs-maatregel (maximaal vier jaar), en voor veroordeelden die medewerking aan het pJ-onderzoek hebben geweigerd, veroordeelden voor een terroristisch misdrijf en voor mogelijk uitreizende zedendelinquenten (zie paragraaf 1.1.3). In 2022 is de GVM 56 keer gecombineerd met een tbs met voorwaarden en zes keer met een gemaximeerde tbs-maatregel (zie verder paragraaf 2.3.5).

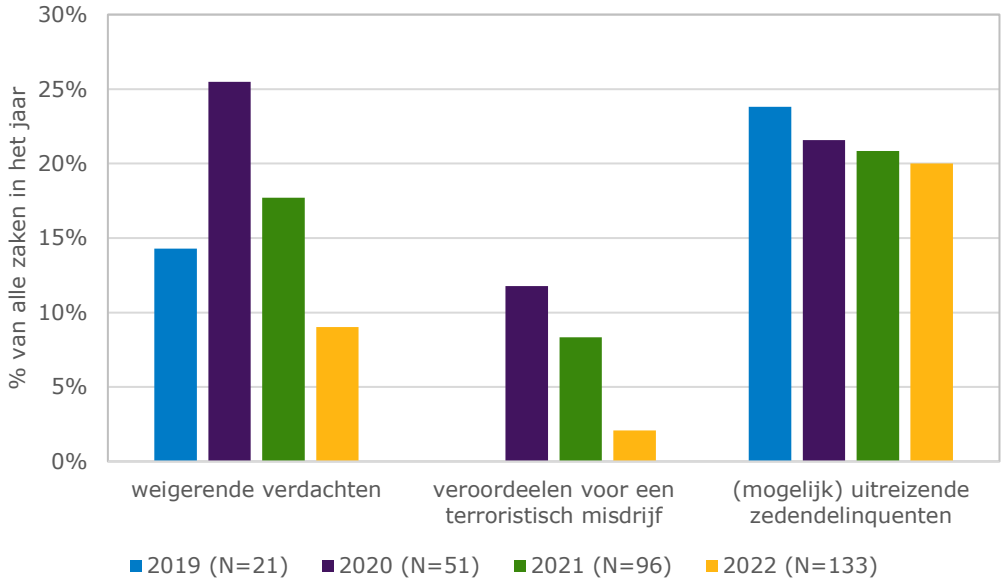
De overige doelgroepen zijn eveneens een aantal keer bereikt (figuur 2.1). In 2022 weigerden 11 van de 133 veroordeelden medewerking aan het pJ-onderzoek en 1 verdachte weigerde deels (totaal 9%). In 2022 is in 111 van de 133 zaken (84%) een NIFP-rapport opgemaakt. In 2021 waren er 17 weigeraars (18% van 96 zaken), in 2020 waren er 13 weigeraars (25% van 51 zaken), en in 2019 waren er 3 weigeraars (14% van 21 zaken). Het relatieve aantal weigeraars in 2021 is lager dan het relatieve aantal weigeraars in voorgaande jaren. Het absolute aantal is lager dan in 2021 en 2020 en hoger dan in 2019. In figuur 2.1 is het percentage weigerende verdachten, veroordeelden voor een terroristisch misdrijf en (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten ten opzichte van alle verdachten met een GVM in 2019 tot en met 2022 weergegeven.

In 3 van de 133 zaken (2%) in 2022 is de verdachte veroordeeld voor een terroristisch misdrijf of deelname aan een terroristische organisatie (figuur 2.1). In alle drie de zaken met een veroordeelde voor een terroristisch misdrijf is een NIFP-rapport opgesteld. Eén veroordeelde voor een terroristisch misdrijf weigerde medewerking aan het pJ-onderzoek. De andere twee veroordeelden werkten mee. In 2021 zijn acht verdachten veroordeeld voor een terroristisch misdrijf (8% van 96 zaken), in 2020 zes verdachten (12% van 51 zaken), en in 2019 geen. Zowel het absolute als het relatieve aantal veroordeelden voor een terroristisch misdrijf is in 2022 gedaald ten opzichte van 2021 en 2020.

Tot slot is in 2022 in 27 van de 133 zaken (20%) een zedenmisdrijf gepleegd met een minderjarig slachtoffer (mogelijk uitreizende zedendelinquenten; figuur 2.1). In 24 van de 27 zaken met een mogelijk uitreizende zedendelinquent maakte het NIFP een rapport op. Drie van de mogelijk uitreizende zedendelinquenten weigerden

medewerking aan het pJ-onderzoek. In 2021 waren er 20 mogelijk uitreizende zedendelinquenten (21% van 96 zaken), in 2020 elf mogelijk uitreizende zedendelinquenten (22% van 51 zaken), en in 2019 vijf (24% van 21 zaken). Hoewel het absolute aantal mogelijk uitreizende zedendelinquenten is gestegen in 2022 ten opzichte van voorgaande jaren, is het relatieve aantal redelijk gelijk gebleven.

Figuur 2.1 Bereik doelgroepen 2019-2022, in percentages

2.3.4 Delicten en delinquenten

Bij de 133 veroordeelden tot een GVM zijn 382 indexdelicten bewezen verklaard (tabel 2.3).[15] Gemiddeld zijn dit 2,87 delicten per veroordeelde (*SD*=2,67). In 2021 werden de daders voor gemiddeld 3,09 delicten (*SD*=2,65) veroordeeld, in 2020 voor 2,94 delicten (*SD*=2,07), en in 2019 voor 3,48 delicten (*SD*=2,38). Het gemiddeld aantal delicten in 2022 waarvoor een GVM is opgelegd is daarmee gedaald ten opzichte van de voorgaande jaren. Bij het tellen van de delicten zijn zowel voltooide delicten als pogingen tot de delicten meegenomen. Onder de categorie overige delicten vallen bijvoorbeeld valsheid in geschrifte, belediging en vuurwapenbezit.

[15] De indexdelicten zijn ingedeeld naar voorbeeld van de indeling zoals gepubliceerd in bijlage 2 van Nagtegaal et al. (2017).

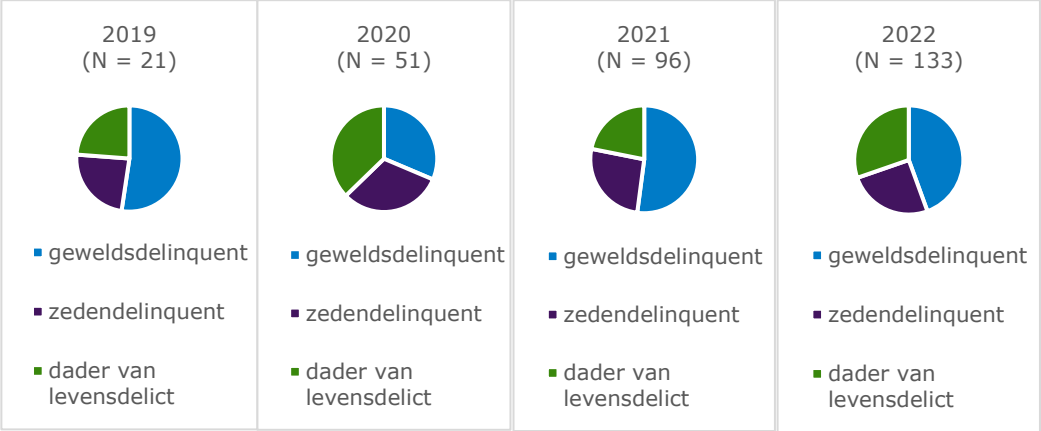
Tabel 2.3 Type delicten

Type delict	Aantal
Brandstichting met gevaar voor personen	18
Brandstichting zonder gevaar voor personen	10
Deelname terroristische organisatie	2
Levensdelict	42
Terroristisch misdrijf	3
Vermogensdelicten	10
Zedendelict > 18 jaar	31
Zedendelict < 18 jaar	103
Geweldsdelicten	104
Overig	55
Totaal	**382**

Elke veroordeelde is tevens geclassificeerd naar het type indexdelict: geweldsdelinquent, zedendelinquent of delinquent van een levensdelict. Om goed onderscheid te kunnen maken naar geweldsdelinquenten en zedendelinquenten is eerst gekeken of er een zedendelict is gepleegd. Overeenkomstig is de dader als zedendelinquent geclassificeerd als er ten minste één zedendelict is gepleegd. Vervolgens telt het zwaarste delict: als er een of meer levensdelicten zijn gepleegd, is de dader in die categorie ingedeeld. In geval van één of meer overige geweldsdelicten, is de categorie 'geweldsdelinquent' toegekend. In 2022 zijn er 33 zedendelinquenten (25%), 40 daders van levensdelicten (30%) en 58 geweldsdelinquenten (44%). De resterende twee personen (1%) hebben één of meer delicten gepleegd die in de categorie 'overig' vallen.

In figuur 2.2 zijn de typen delinquent voor 2019 tot en met 2022 weergegeven. In 2021 waren er 50 geweldsdelinquenten (52% van 96 zaken), 25 zedendelinquenten (26%) en 21 (22%) daders van levensdelicten. In 2020 waren er 16 geweldsdelinquenten (31%), 16 zedendelinquenten (31%) en 19 (38%) daders van een levensdelict. In 2019 waren 11 geweldsdelinquenten (52%), 5 zedendelinquenten (24%) en 5 (24%) daders van levensdelict(en). Ten opzichte van 2021 is het aandeel geweldsdelinquenten in 2022 afgenomen, terwijl het aandeel daders van levensdelicten is toegenomen en het aandeel zedendelinquenten gelijk is gebleven. De vergelijking met 2019 is bijna hetzelfde, alleen is het aandeel zedendelinquenten iets hoger in 2022. Ten opzichte van 2020 is het aandeel geweldsdelinquenten toegenomen, en het aandeel daders van levensdelicten en zedendelinquenten afgenomen.

Figuur 2.2 Aantal gewelds-, zeden- en levensdelinquenten 2019-2022, in percentages

2.3.5 *Gecombineerde straffen en maatregelen*

Een GVM kan alleen worden opgelegd als er gelijktijdig een tbs-maatregel, gevangenisstraf of een combinatie van beide wordt opgelegd (zie paragraaf 1.1.2). Er is eerst gekeken of er wel of geen tbs-maatregel is opgelegd (linkerkant van tabel 2.4). In 2022 is de GVM 59 keer (44%) gecombineerd met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf zonder tbs-maatregel en 74 keer (56%) met een tbs-maatregel. In figuur 2.3 is weergegeven hoe vaak de GVM in 2019, 2020, 2021 en 2022 relatief naar het totaalaantal GVM's wordt gecombineerd met een tbs-maatregel of met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf.
In 2021 is de GVM 49 keer (51% van 96 zaken) gecombineerd met alleen een onvoorwaardelijke gevangenisstraf en 47 keer (49%) met alleen een tbs-maatregel. In 2020 is de GVM 24 keer (47% van 51 zaken) gecombineerd met alleen een onvoorwaardelijke gevangenisstraf en 27 keer (53%) met alleen een tbs-maatregel. In 2019 is de GVM 6 keer (29% van 21 zaken) gecombineerd met alleen een onvoorwaardelijke gevangenisstraf en 15 keer (71%) met alleen een tbs-maatregel. De verhouding is bijna hetzelfde gebleven als in 2021 en 2020, met een lichte stijging van het aantal combinaties met alleen een tbs-maatregel en een lichte daling van het aantal combinaties met alleen een onvoorwaardelijke gevangenisstraf.

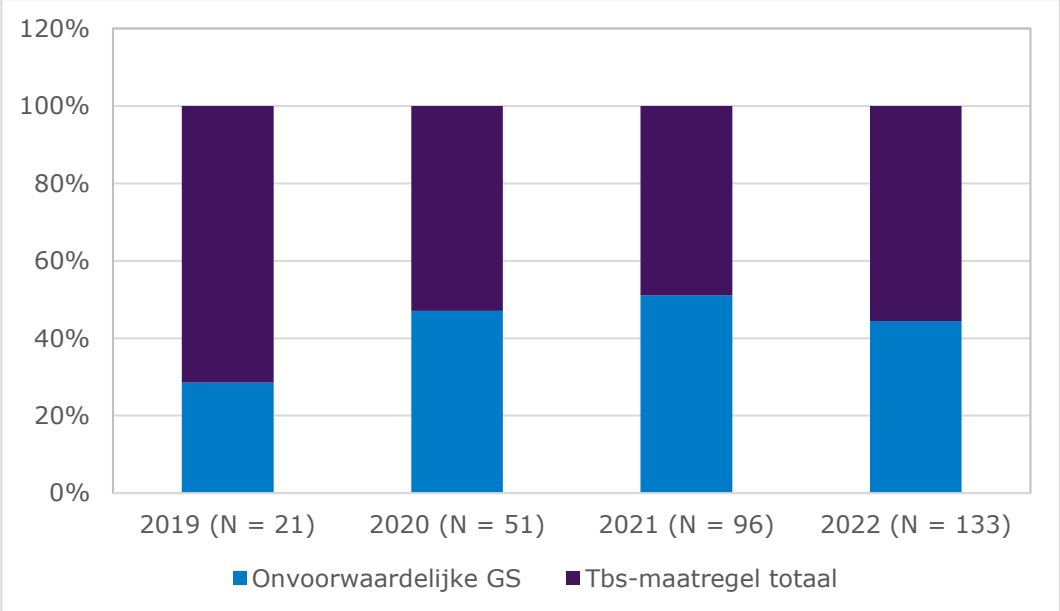
Tabel 2.4 Combinatiestraffen en -maatregelen bij GVM's met startjaar 2022

	i.c.m onvoorwaardelijke GS				i.c.m. overige afdoeningen[1]			
Type straf/maatregel	**Ja**	**OVAR**	**Nee**	**Totaal**	**Art. 38v Sr**	**Tul eerde-re straf**	**Deels vrw. GS**	**Ove-rig**
Tbs-maatregel				74				
Met voorwaarden (DUT)	42	10	4	56	1	0	1	4
Met verpleging, ongemaximeerd	7	2	3	12	0	1	0	1
Met verpleging, gemaximeerd	4	1	1	6	1	1	0	0
Geen tbs-maatregel	nvt	nvt	nvt	59	7	2	15	4
Totaal	**53**	**13**	**8**	**133**	**9**	**4**	**16**	**9**

a In een aantal zaken wordt telkens een deels voorwaardelijke gevangenisstraf én een van de vier andere afdoeningen opgelegd. Het totaal in deze kolommen is daarmee niet op te tellen tot unieke zaken.

b DUT = dadelijke uitvoerbaarheid. Met deze toevoeging wordt de tbs met voorwaarden direct uitvoerbaar verklaard, ondanks dat mogelijk nog hoger beroep volgt, zodat er geen toezichtloze periode ontstaat.

Figuur 2.3 GVM gecombineerd met tbs-maatregel of onvoorwaardelijke gevangenisstraf 2019-2022, in percentages

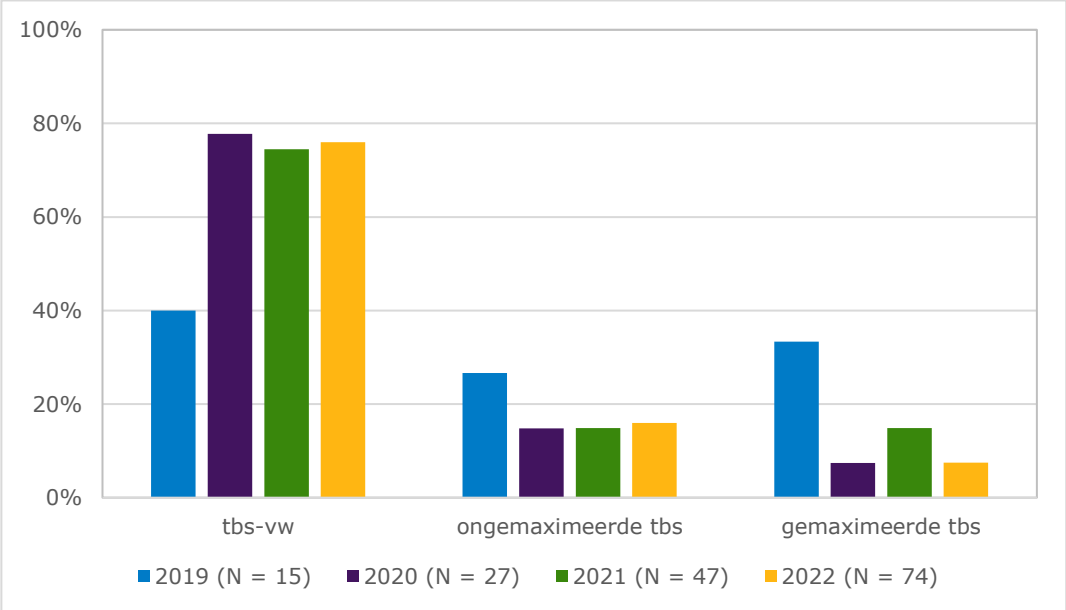

De GVM is in 2022 het vaakst gecombineerd met een tbs met voorwaarden (56 keer; 76% van alle tbs-maatregelen). Daarnaast werd de GVM 12 keer gecombineerd met een ongemaximeerde tbs-maatregel (16%) en 6 keer met een gemaximeerde tbs-maatregel (8%). In figuur 2.4 is te zien welke typen tbs-maatregelen in combinatie met de GVM zijn opgelegd van 2019 tot en met 2022. In 2021 werd de GVM ook het meest gecombineerd met een tbs met voorwaarden (35 keer; 71% van alle tbs-maatregelen), 7 keer met een ongemaximeerde tbs-maatregel (14%) en 7 keer met

een gemaximeerde tbs-maatregel (14%). In 2020 werd de GVM tevens het meest gecombineerd met een tbs met voorwaarden (21 keer; 78% van alle tbs-maatregelen), 4 keer met een ongemaximeerde tbs-maatregel (15%) en 2 keer met een gemaximeerde tbs-maatregel (7%). Ook in 2019 werd de GVM het meest gecombineerd met een tbs met voorwaarden (6 keer; 40% van alle tbs-maatregelen), 4 keer met een ongemaximeerde tbs-maatregel (27%), en 5 keer met een gemaximeerde tbs-maatregel (33%).

Het aandeel combinaties van een GVM met een tbs met voorwaarden is vanaf 2020 redelijk gelijk gebleven.[16] Het aandeel combinaties met een ongemaximeerde tbs-maatregel daalde van 2019 tot en met 2021, maar is in 2022 iets toegenomen, maar nog altijd lager dan in 2019. Tot slot is het aandeel combinaties met een gemaximeerde tbs-maatregel afgenomen ten opzichte van 2021 en 2019. Dit aandeel steeg weer even in 2021, maar is nu weer gedaald. Een opvallende bevinding voor zowel de ongemaximeerde tbs-maatregel als de gemaximeerde tbs-maatregel. Dit laat namelijk zien dat de rechters de wet minder vaker toepassen op de manier waarop de wetgever deze heeft bedoeld, omdat een combinatie van een GVM met een ongemaximeerde tbs-maatregel minder voor de hand ligt en een combinatie met een gemaximeerde tbs-maatregel juist logischer is. Dit komt doordat de ongemaximeerde tbs-maatregel ook telkens verlengd kan worden, zolang aan het gevaarscriterium wordt voldaan. De gemaximeerde tbs-maatregel kan niet voorbij het maximum worden verlengd.

Figuur 2.4 GVM gecombineerd met type tbs-maatregel 2019-2022, in percentages van het totaal aantal tbs-maatregelen

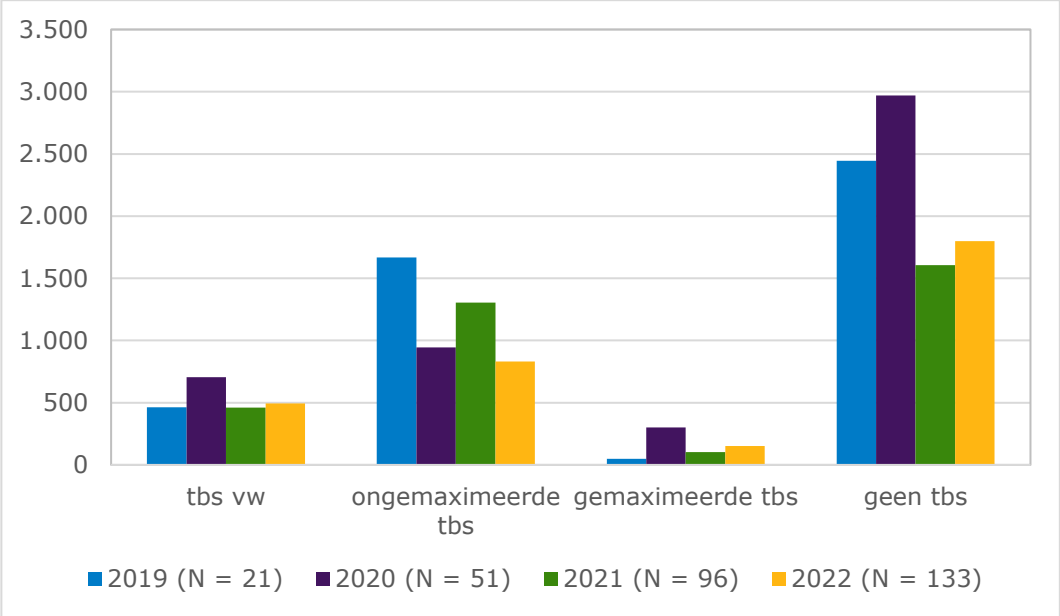
Naast de genoemde tweedeling naar al dan niet een tbs-maatregel, zijn er in verschillende zaken ook andere sancties opgelegd (rechterkant tabel 2.4). Zo is te zien dat de GVM 16 keer is gecombineerd met een deels voorwaardelijke gevangenisstraf:

[16] In het vorige monitorrapport (Nagtegaal & Van den Broek, 2023) zijn de percentages berekend op het totaal aantal afdoeningen. In dit monitorrapport zijn de percentages berekend op het totaal aantal tbs-maatregelen.

15 keer naast een onvoorwaardelijke gevangenisstraf en 1 keer naast een tbs-maatregel. Ook is de GVM 9 keer gecombineerd met een maatregel 38v (contact- en locatieverbod): 2 keer met een tbs-maatregel en 7 keer met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf. Tevens is de GVM 4 keer gecombineerd met de tenuitvoerlegging van een eerdere voorwaardelijke gevangenisstraf: 2 keer met een tbs-maatregel en 2 keer met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf. Tot slot is de GVM 9 keer gecombineerd met een overige afdoening: 5 keer naast een tbs-maatregel en 4 keer naast een onvoorwaardelijke gevangenisstraf. Deze overige afdoeningen bestaan uit afwijzing schorsing voorlopige hechtenis (1 keer), afwijzing TUL voorwaardelijke gevangenisstraf (5 keer), opheffing bevel voorlopige hechtenis (1 keer) en een taakstraf (2 keer).

De gemiddelde duur van een gevangenisstraf in combinatie met tbs met voorwaarden is 493 dagen (*SD*=572) onvoorwaardelijk en 3 dagen (*SD*=24) voorwaardelijk. In combinatie met een ongemaximeerde tbs-maatregel met verpleging is de gemiddelde duur van een onvoorwaardelijke gevangenisstraf 831 dagen (*SD*=1.621). Bij een gemaximeerde tbs met verpleging is de gemiddelde gevangenisstraf 152 dagen (*SD* = 138). Tot slot is de gemiddelde duur van een onvoorwaardelijke gevangenisstraf zonder tbs 1.799 dagen (*SD*=1.6739) en de gemiddelde duur van een voorwaardelijke gevangenisstraf 91 dagen (*SD*=154). In figuur 2.5 is de gemiddelde duur van de onvoorwaardelijke gevangenisstraf in 2019-2022 weergegeven. Ten opzichte van 2021 is de duur van de gevangenisstraf alleen in combinatie met een ongemaximeerde tbs-maatregel gedaald, in combinatie met de andere en geen tbs-maatregelen is de duur licht gestegen. Er is geen duidelijke trend te zien van 2019 tot en met 2022. De duur van de gevangenisstraf zonder tbs-maatregel steeg in 2020 t.o.v. 2019, maar daalde weer in 2021 om vervolgens licht te stijgen in 2022. In combinatie met een gemaximeerde tbs-maatregel steeg de duur aanzienlijk in 2020 t.o.v. 2019, maar daalde weer in 2021 en steeg opnieuw in 2022. In combinatie met een ongemaximeerde tbs-maatregel daalde de duur in 2020 juist t.o.v. 2019, maar steeg weer in 2021, en daalde opnieuw in 2022. Tot slot is de duur van de gevangenisstraf in combinatie met een tbs met voorwaarden vrijwel gelijk in 2022, 2021 en 2019, met een uitschieter in 2020.

Figuur 2.5 Gemiddelde duur onvoorwaardelijke gevangenisstraf 2019-2022

2.3.6 Vorderingen, standpunten en adviezen

Zoals uitgelegd in de methodesectie, zijn de kenmerken van de zaken alleen gebaseerd op de jurisprudentie en zijn geen reclasseringsrapporten of NIFP-adviezen ingezien. Hierbij zijn de onderzoekers afhankelijk van hetgeen de rechters in de uitspraken citeren.

Het OM
De rechter kan de GVM ambtshalve of op vordering van de OvJ opleggen (zie paragraaf 1.1.2). In 2022 vordert de OvJ in 101 van de 133 zaken een GVM, in 4 zaken vordert de OvJ de GVM subsidiair aan een andere sanctie (totaal 79%) en in 15 zaken is de GVM ambtshalve opgelegd (11%). In 13 zaken is het niet duidelijk of de OvJ een GVM vordert, omdat deze informatie niet in het extract van de uitspraak is opgenomen (10%). In 2021 vorderde de OvJ/AG in 69 zaken (72% van 96 zaken) een GVM, in 2020 in 39 zaken (76% van 51 zaken), en in 2019 in 19 zaken (90% van 21 zaken). Het absolute aantal vorderingen tot een GVM is in 2022 gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Het relatieve aantal vorderingen is gestegen ten opzichte van 2021, maar minder dan in 2019.

In 67 van de 105 zaken (64%) waarin de OvJ (primair dan wel subsidiair) een GVM vordert, is ook een tbs-maatregel gevorderd. Dit is 43 keer een tbs met voorwaarden, 17 keer een ongemaximeerde tbs met verpleging en 7 keer een gemaximeerde tbs met verpleging. Ook is in 93 zaken naast de GVM een onvoorwaardelijke gevangenisstraf gevorderd en in 16 zaken een deels voorwaardelijke gevangenisstraf. In 28 van de 105 zaken waarin een GVM is gevorderd, is er sprake van één of meer overige vorderingen, zoals een vrijheidsbeperkende maatregel (art. 38v Sr; 9 keer), de tenuitvoerlegging van een eerder opgelegde voorwaardelijke gevangenisstraf (11 keer) en diverse andere overige vorderingen zoals een taakstraf (1 keer) of een opname in een FPA of FVK (1x; totaal 8 keer een andere overige vordering).

De verdediging
De verdediging heeft zich in 2022 in 76 van de 133 zaken (57%) niet uitgelaten over de oplegging van een GVM (althans, dit is niet geciteerd in het vonnis). In 17 zaken (13%) pleit de verdediging zelf voor oplegging van een GVM en in 3 zaken (2%) laat de verdediging het aan de rechtbank. De verdediging spreekt zich in 23 zaken uit tegen oplegging van een GVM (17%). In 13 zaken ontbreekt deze informatie in het extract van de uitspraak (10%). In 2021 pleit de verdediging in 11 zaken (11% van 96 zaken) voor oplegging van een GVM, in 2020 in 8 zaken (16% van 51 zaken), en in 2019 slechts in één zaak (5% van 21 zaken).

In de zaken in 2022 waarin de verdediging pleit voor oplegging van een GVM (17 totaal), vraagt de verdediging daarnaast 7 keer om tbs met voorwaarden, 1 keer een ongemaximeerde tbs met verpleging, 4 keer geen tbs-maatregel, 1 keer tbs zonder het type te specificeren, en 4 keer is het voor de verdediging niet nodig zich uit te laten over een tbs-maatregel omdat de OvJ deze niet vordert. In de meeste zaken waarin de verdediging voor een GVM pleit, wordt enkel benoemd dat de verdediging een GVM wenselijk acht, dat de verdediging geen bezwaren heeft tegen een GVM of dat de verdediging zich aansluit bij de vordering van de officier. In één zaak benoemt de verdediging dat de verdachte het vanwege zijn problematiek zélf wenselijk acht dat hem een GVM wordt opgelegd, maar wel in plaats van een tbs-maatregel met verpleging (ECLI:NL:RBZWB:2022:7133).

In de 23 zaken waarin de verdediging tegen oplegging van een GVM pleit, vraagt de verdediging wel vijf keer om een tbs met voorwaarden. Vier keer vraagt de verdediging om geen tbs-maatregel en dertien keer is het voor de verdediging niet nodig zich uit te laten over een tbs-maatregel omdat de OvJ deze niet vordert. Eén keer pleit de verdediging primair voor geen tbs, en subsidiair voor tbs met voorwaarden. In één zaak stelt de verdediging dat een GVM niet verstandig is, omdat de noodzaak ontbreekt en het niet passend is (ECLI:NL:RBGEL:2022:5045). In een andere zaak stelt de verdediging dat de ernst van het feit gering is, waardoor de GVM niet op z'n plaats is (ECLI:NL:RBAMS:2022:8720). Ook beargumenteert de verdediging in een zaak dat de GVM niet nodig is, omdat er niet eerder een lichter middel is ingezet, zoals de oplegging van bijzondere voorwaarden (ECLI:NL:RBNHO:2022:12568). In een zaak pleit de verdediging voor OVAR, en wil daarom niet dat er een GVM wordt opgelegd (ECLI:NL:RBGEL:2022:7363). In een andere zaak stelt de verdediging dat een GVM niet opgelegd moet worden, omdat dit door geen van de deskundigen als noodzakelijk wordt gezien (ECLI:NL:RBNNE:2022:1280). Ook beargumenteert de verdediging in een zaak dat de GVM niet nodig is, omdat de doelen die door een GVM worden nagestreefd, voldoende zullen worden behaald door een tbs met voorwaarden (ECLI:RBNNE:2022:5565). In een andere zaak stelt de verdediging dat geen GVM moet worden opgelegd, omdat de verdachte niet eerder feiten van deze aard heeft gepleegd en hij deze ook niet meer gaat plegen. De verdachte wijt dit namelijk aan het gebruik van verdovende middelen, en zal deze nooit meer op een dergelijke manier gaan gebruiken (ECLI:NL:RBAMS:2022:8722). Tot slot beargumenteert de verdediging in een zaak dat er geen noodzaak is voor een GVM, nu de verdachte geen documentatie heeft op het gebied van zeden (ECLI:NL:RBNNE:2022:3928). In de overige zaken waarin de verdediging tegen een GVM pleit, is slechts vermeld dat de verdediging de noodzaak er niet van inziet, de verdachte niet wil meewerken aan een GVM, of enkel dat er geen GVM opgelegd moet worden.

De reclassering
De OvJ moet volgens de wet bij de vordering tot oplegging van de GVM een recent reclasseringsrapport overleggen, bij de ambtshalve oplegging van de GVM is een reclasseringsrapport niet noodzakelijk (art. 38z lid 2 Sr, ECLI:NL:HR:2021:770 en ECLI:NL:HR:2022:1860). De reclassering heeft in 2022 in 114 van de 133 zaken een rapport opgesteld (86%). In 6 zaken is er geen reclasseringsrapport (5%) en in 13 zaken ontbreekt informatie over de aanwezigheid van een reclasseringsrapport in het extract van de uitspraak (10%).

In 2 van de 114 zaken met een reclasseringsrapport kan de reclassering geen advies uitbrengen over de GVM door het weigeren van de veroordeelden om mee te werken aan de totstandkoming van het rapport (2%), waarmee het aantal adviezen van de reclassering op 112 komt. In 81 zaken adviseert de reclassering een GVM op te leggen (72% van 112 zaken waarin zij adviseert). In 30 van de 112 zaken (27%) is er wel een reclasseringsrapport, maar geen GVM-advies geciteerd (wel een tbs-advies). De reclassering adviseert geen enkele keer om geen GVM op te leggen. In 2021 adviseerde de reclassering in 46 zaken (55% van 84 zaken met een advies) een GVM op te leggen, al dan niet subsidiair. In 2020 adviseerde de reclassering in 34 zaken (74% van 46 zaken met een advies) een GVM op te leggen, en in 2019 adviseerde de reclassering in 11 zaken (52% van 21 zaken met een advies) een GVM op te leggen. Het absolute aantal GVM-adviezen van de reclassering is in 2022 gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Het relatieve aantal is hoger dan in 2021 en 2019, maar lager dan in 2020. In 100 van de 112 zaken waarin een reclasseringsadvies is uitgebracht, is door de OvJ (subsidiair) een GVM gevorderd (89%). In twaalf zaken is een reclasseringsadvies uitgebracht zonder dat de OvJ een GVM vordert. In deze zaken speelde waarschijnlijk (ook) de oplegging van een andere sanctie waarover de reclassering moest adviseren, zoals een deels voorwaardelijke gevangenisstraf en/of tbs-maatregel, waardoor een reclasseringsrapport geïndiceerd was.

In de meeste zaken is de argumentatie van de reclassering tot een GVM-advies niet of niet uitgebreid geciteerd in het vonnis of arrest. De meest voorkomende argumenten zijn ‘zodat gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende voorwaarden kunnen worden toegepast na de gevangenisstraf of tbs-maatregel’, en ‘vanwege de geconstateerde problematiek’. Een aantal keer verwijst de reclassering naar de hoge kans op herhaling en ter voorkoming van recidive. In één zaak adviseert de reclassering een GVM als alternatief voor een dwangkader (ECLI:NL:RBAMS:2022:8722). In drie zaken verwijst de reclassering naar het gebrek aan motivatie van de verdachte om mee te werken aan een behandeling als argument voor een GVM (ECLI:NL:RBGEL:2022:5203, ECLI:NL:RBGEL:2022:2132, en ECLI:NL:RBAMS:2022:8719). Tot slot verwijst de reclassering in één zaak expliciet naar de mogelijkheid om met een GVM na het beëindigen van de tbs-maatregel een locatie- en/of contactverbod op te leggen (ECLI:NL:RBZWB:2022:2422).

In 55 zaken van de 81 (68%) waarin zij adviseert tot een GVM komt de reclassering tot een risicotaxatie. De reclassering schat het recidiverisico in 35 van de 81 zaken waarin zij adviseert tot een GVM in als hoog, 6 keer als gemiddeld tot hoog, 2 keer als gemiddeld, 2 keer als matig, 1 keer als matig tot laag en 1 keer als matig tot hoog. In acht zaken spreekt de reclassering over de aanwezigheid van recidiverisico, maar specificeert dit niet. In 25 van de 81 adviezen is het recidiverisico niet geciteerd in het vonnis en in 1 van de 81 adviezen is een risico-inschatting niet mogelijk door het weigeren van de veroordeelde (ook al was er wel een GVM-advies mogelijk).

In de 81 zaken waarin de reclassering adviseert tot oplegging van een GVM, adviseert zij daarnaast 43 keer een tbs met voorwaarden op te leggen, 9 keer een ongemaximeerde tbs-maatregel, één keer een gemaximeerde tbs-maatregel en 9 keer geen tbs-maatregel. Twee keer geeft de reclassering slechts aan ernstige twijfels te hebben bij het volstaan van tbs met voorwaarden, en één keer benoemt de reclassering wel dat behandeling nodig is, maar geeft geen specifiek justitieel kader aan. Tot slot is het advies van de reclassering over een tbs-maatregel 16 keer niet geciteerd in het vonnis en is er in één zaak geen advies mogelijk in verband met weigeren.

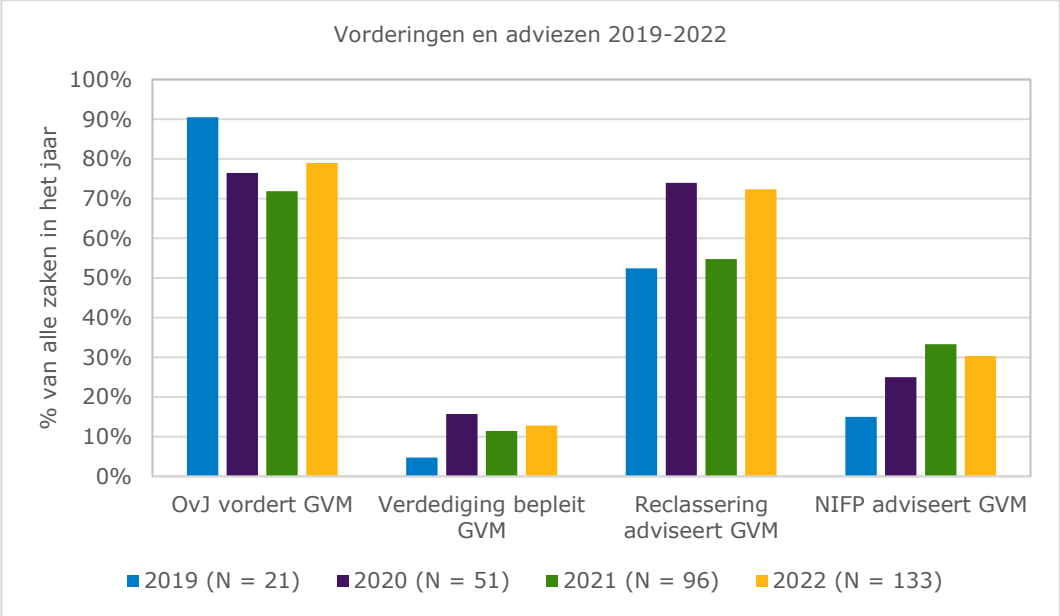
Het NIFP

Adviezen
De gedragsdeskundigen van het NIFP hebben in 111 van de 133 zaken (83%) een gedragskundig rapport opgemaakt. In 7 van de 111 zaken kon het NIFP echter geen behandeladvies uitbrengen wegens het weigeren van de veroordeelden om mee te werken en in 1 van de 111 zaken kan het NIFP geen advies geven wegens het ontkennen van de verdachte. In twee zaken geeft het NIFP geen advies vanwege volledige toerekeningsvatbaarheid en in twee zaken wordt wel genoemd dat er een NIFP-rapport is opgemaakt, maar is deze verder niet inhoudelijk besproken in het vonnis. In totaal is daarmee in 99 zaken (74%) een geldig NIFP-rapport met een (gedeeltelijke) conclusie getrokken over de aanwezigheid van de stoornis en/of de noodzaak tot een behandelverplichting in justitieel kader.

Het NIFP adviseert in 30 van de 99 zaken waarin een geldig NIFP-rapport is uitgebracht om een GVM op te leggen (30%). In één zaak adviseert het NIFP een GVM op te leggen indien een tbs met voorwaarden niet mogelijk is (1%). In 1 van de 99 zaken adviseren de psycholoog en psychiater gemengd over oplegging van een GVM: de psychiater adviseert wel een GVM op te leggen, maar de psycholoog adviseert geen GVM op te leggen (1%). Daarnaast is in 61 zaken niets in het vonnis geciteerd over het advies van het NIFP tot oplegging van een GVM (61%). In 2 zaken adviseert het NIFP géén GVM op te leggen (1%). Tevens hebben de veroordeelden in 2 zaken dit onderdeel van het onderzoek geweigerd waardoor het NIFP geen advies kon geven over oplegging van een GVM (eerder werden wel stoornissen vastgesteld; 2%). Tot slot kan het NIFP in één zaak geen advies uitbrengen over een GVM (wel eerder stoornissen vastgesteld) vanwege het ontkennen van de verdachte (1%), en kan het NIFP in één zaak geen advies uitbrengen over een GVM (wel eerder stoornissen vastgesteld) vanwege onduidelijkheid over de doorwerking van de stoornissen in het delict (1%). In 2021 adviseerde het NIFP in 24 zaken (33% van 72 zaken met een advies) een GVM op te leggen. In 2020 adviseerde het NIFP in 10 zaken (25% van 40 zaken met een advies) een GVM op te leggen en in 2019 adviseerde het NIFP in 3 zaken (15% van 20 zaken met een advies) een GVM op te leggen. Het absolute aantal positieve GVM-adviezen van het NIFP is in 2022 gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Het relatieve aantal is iets lager dan in 2021, maar hoger dan in 2020 en 2019.

In de 30 zaken waarin het NIFP een GVM adviseert, is het advies 8 keer om geen tbs-maatregel op te leggen, 9 keer een tbs met voorwaarden, 6 keer een ongemaximeerde tbs-maatregel, 1 keer een gemaximeerde tbs-maatregel, en 2 keer tbs met verpleging, zonder dat de variant is gespecificeerd. Eén keer benoemt het NIFP dat behandeling nodig is, maar specificeert het geen justitieel kader waarin dat het beste kan gebeuren. Drie keer is in het vonnis geen tbs-advies van het NIFP geciteerd.

Figuur 2.6 Percentage gevorderd, bepleit en geadviseerde GVM's 2019-2022

Noot. De gegeven aantallen (N) gelden voor het aantal vorderingen en het aantal pleidooien van de verdediging in genoemde jaren. Bij het reclasseringsadvies en het NIFP-advies gelden afwijkende aantallen, omdat niet in elke zaak een reclasserings/NIFP-advies is gegeven. Bij de reclasseringsadviezen geldt N=46 in 2020, N=84 in 2021, en N=122 in 2022. Bij het NIFP-advies geldt N=20 in 2019, N=40 in 2020, N=72 in 2021 en N=108 in 2022. De percentages zijn telkens op genoemde aantallen berekend.

Stoornissen

In 97 van de 99 zaken met een NIFP-rapport zijn stoornissen vastgesteld (98%). In 27 zaken is dit één stoornis (28% van de zaken met een NIFP-rapport), in 70 zaken zijn dit meerdere stoornissen (72% van de zaken met een NIFP-rapport). Gemiddeld zijn bij de veroordeelden in 2022 2,35 stoornissen (*SD*=1,30) gediagnosticeerd. In twee zaken stelt het NIFP vast dat verdachte niet lijdt aan een stoornis.

In 2021 werden in 72 zaken één (16 keer) of meerdere (56 keer) stoornissen vastgesteld (100% van 72 zaken met een advies). In 2020 werden in 37 zaken één (5 keer) of meerdere (32 keer) stoornissen vastgesteld (93% van 40 zaken met een advies). In 2019 werden in 19 zaken één (5 keer) of meerdere (14 keer) stoornissen vastgesteld (95% van 20 zaken met een advies).[17] Het absolute en relatieve aantal verdachten waarbij een stoornis is vastgesteld, is in 2022 gestegen ten opzichte van voorgaande jaren.

In tabel 2.5 zijn de door het NIFP vastgestelde stoornissen weergegeven. Het aantal stoornissen telt niet op tot 99 zaken, omdat er veelal meerdere stoornissen per persoon zijn vastgesteld. Het NIFP stelt het meest een ongespecificeerde persoonlijkheidsstoornis vast, gevolgd door schizofrenie/psychotische symptomen en een cannabisverslaving. In de meeste gevallen bestaat de persoonlijkheidsstoornis uit een combinatie van kenmerken van verschillende persoonlijkheidsstoornissen, met name kenmerken van cluster B persoonlijkheidsstoornissen.[18]

[17] Er kan geen vergelijking worden gemaakt met het gemiddeld aantal stoornissen in 2019 t/m 2021, omdat voor de jaren eerder dan 2021 het aantal stoornissen niet is vastgelegd, en het aantal stoornissen ook niet is vastgelegd in het hoger beroep.

[18] Dit zijn de antisociale, borderline, narcistische en theatrale persoonlijkheidsstoornissen.

Tabel 2.5 Stoornissen vastgesteld door het NIFP bij veroordeelden tot een GVM in 2022

Stoornis	Aantal
Diverse stoornissen	94
Schizofrenie/psychotische symptomen	31
Verstandelijke beperking/zwakbegaafdheid	16
Pedofilie of seksuele stoornis	15
Autismespectrumstoornis	12
PTSS	7
Stemmingsstoornis	6
ADHD	3
Ongespecificeerde cognitieve stoornis	2
Pyromanie	1
Hechtingsstoornis	1
Persoonlijkheidsstoornissen	52
Ongespecificeerde persoonlijkheidsstoornis	31
Antisociale persoonlijkheidsstoornis	10
Borderline persoonlijkheidsstoornis	5
Narcistische persoonlijkheidsstoornis	4
Ontwijkende persoonlijkheidsstoornis	1
Afhankelijke persoonlijkheidsstoornis	1
Stoornis in het gebruik van middelen	84
Cannabis	29
Poly/harddrugs (cocaïne, amfetamine, etc.)	25
Alcohol	20
Middelen (niet gespecificeerd)	10
Totaal	**232**

2.3.7 Argumentatie ter oplegging GVM

De rechters gebruiken verschillende argumenten om een GVM op te leggen. In 13 van de 133 zaken is alleen een extract van de uitspraak beschikbaar en is het vonnis niet gepubliceerd. In extracten is geen argumentatie van de rechter opgenomen. Opvallend is verder (omdat het in eerdere jaren niet voorkwam) dat de rechter de oplegging van de GVM in zes zaken niet onderbouwt met argumenten. Ten minste, deze argumenten zijn niet in het vonnis geciteerd. In de resterende 114 zaken onderbouwt de rechter de oplegging van een GVM telkens met minimaal twee argumenten. In de meeste gevallen combineert de rechtbank verschillende argumenten. Het kan voorkomen dat in een zaak meerdere argumenten in dezelfde categorie vallen, bijvoorbeeld als op twee manieren is uitgelegd dat er aan de wettelijke eisen is voldaan. Wanneer een argument 52 keer is gebruikt, betekent dit dus niet dat dit argument in 52 *zaken* is gebruikt. De argumenten van de rechtbank en het aantal keer dat deze voorkomen

zijn weergegeven in tabel 2.6 (in aflopend aantal keer dat deze zijn genoemd) en zijn daarna verder besproken.

Tabel 2.6 Argumentatie ter oplegging GVM door de rechtbank

Argument	Aantal
Aan de wettelijke vereisten is voldaan	99
In belang van de algemene veiligheid	94
Ter voorkoming van recidive	54
Ook na tbs-maatregel toezicht mogelijk indien nodig	46
Op advies van de reclassering	42
Kans op herhaling is groot	28
In verband met de geconstateerde problematiek	31
Beoordeling van de noodzaak vindt later plaats	30
Het OM dient in een aparte procedure de TUL van de maatregel te vorderen	24
Op advies van de gedragsdeskundigen	20
Ook na gevangenisstraf toezicht mogelijk indien nodig	15
Op vordering van de OvJ	15
Passend vanwege kenmerken van de zaak	10
Langdurig toezicht is noodzakelijk	10
Als alternatief voor tbs met voorwaarden	4
Vanwege weigeren nog te veel onduidelijk	3
Mochten voorwaarden onder PP en v.i. niet voldoende zijn	2
Vanwege mogelijk saboteren v.i.	1

Alle argumenten die in eerdere jaren voorbij zijn gekomen, worden ook in 2022 gebruikt door de rechters. Een nieuw argument in dit jaar is 'als alternatief voor tbs met voorwaarden'. Deze en de andere argumenten worden hieronder verder besproken.

In navolging van de wet

De rechter onderbouwt de oplegging van een GVM het vaakst met het argument dat aan de wettelijke vereisten is voldaan. Één van de wettelijke eisen is dat de oplegging van de maatregel in het belang is van de algemene veiligheid; dit argument is het op één na meest gebruikte argument. Bijvoorbeeld in deze zaak:

> 'Aan de voorwaarden voor oplegging van genoemde maatregel is naar het oordeel van de rechtbank voldaan. De verdachte heeft zich schuldig gemaakt aan de hierboven bewezenverklaarde zedenmisdrijven. Dit zijn misdrijven die gevaar veroorzaken voor de onaantastbaarheid van het lichaam van één of meer personen en op deze strafbare feiten zijn naar de wettelijke omschrijving gevangenisstraffen van vier of meer jaren gesteld. Bovendien is naar het oordeel van de rechtbank de oplegging van de maatregel in het belang van de bescherming van de veiligheid van anderen.' (ECLI:NL:RBNNE:2022:3767)

Vanwege de eindigheid van straffen en maatregelen
Met de GVM wordt beoogd ook na een tbs-maatregel of onvoorwaardelijke gevangenisstraf een toezichtkader te bieden. De rechter verwijst veelvuldig naar de eindigheid van de gecombineerde maatregelen en straffen ter oplegging van een GVM en de zorgen die hij heeft of na deze tbs-maatregel en/of gevangenisstraf het risico van recidive voldoende is afgenomen. De rechtbank noemt hierbij voornamelijk de gemaximeerde tbs-maatregel (maximaal vier jaar inclusief VB) en de tbs-maatregel met voorwaarden (maximaal negen jaar). Bijvoorbeeld in deze zaken:

> 'Vanwege het bij verdachte ontbrekende ziektebesef en zijn gebrek aan motivatie om medicatie in te blijven nemen bestaat de kans dat het recidiverisico na vier jaar – wanneer de tbs-maatregel van rechtswege zal eindigen – niet tot een aanvaardbaar niveau is teruggedrongen. Gezien de aard van zijn stoornis is het onzeker of verdachte een langdurig en ongetwijfeld confronterend behandeltraject na vier jaar heeft voltooid zodat het risico bestaat dat onvoldoende resultaat is behaald. Ter beveiliging van de maatschappij acht de rechtbank oplegging van een maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking noodzakelijk, zodat na beëindiging van de tbs-maatregel de mogelijkheid bestaat om aan verdachte binnen een dwangkader gedragsbeïnvloedende of vrijheidsbeperkende voorwaarden op te leggen.' (ECLI:NL:RBAMS:2022:823)

> 'Gelet op de inschatting van de deskundigen en de reclassering, is de rechtbank van oordeel dat het creëren van een mogelijkheid om de verdachte, ook na beëindiging van de TBS met voorwaarden – die naar huidig recht maximaal negen jaar kan duren – langdurig onder toezicht te stellen noodzakelijk is om het recidiverisico in de toekomst naar een aanvaardbaar risico te kunnen terugdringen of op een aanvaardbaar niveau te houden.'
> (ECLI:NL:RBROT:2022:10692)

Maar ook in combinatie met een ongemaximeerde tbs-maatregel acht de rechter het soms van belang dat er na beëindiging van de maatregel nog toezicht gehouden kan worden, hoewel de rechter niet benoemt waarom die noodzaak nog zou kunnen bestaan. Immers, tbs met verpleging kan al worden verlengd zolang er gevaar dreigt:

> 'De rechtbank is van oordeel dat in deze zaak het voorkomen van recidive van groot belang is. Hieraan kan oplegging van een maatregel tot vrijheidsbeperking en gedragsbeïnvloeding als bedoeld in artikel 38z Sr bijdragen. Deze maatregel houdt in dat de verdachte zich na zijn invrijheidstelling aan vrijheidsbeperkende en gedragsbeïnvloedende maatregelen dient te houden en zich moet conformeren aan langdurig toezicht van de reclassering, zodat het risico op herhaling wordt geminimaliseerd. Aan de wettelijke vereisten voor de oplegging van deze maatregel is voldaan. De tbs-maatregel wordt gelast en de oplegging van de maatregel is in het belang van de bescherming van de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen. Ook na afloop van de tbs-maatregel kan de noodzaak voor die maatregel nog bestaan. De rechtbank zal de maatregel daarom opleggen.'
> (ECLI:NL:RBZWB:2022:6564)

Tevens acht de rechter het in een aantal zaken noodzakelijk dat er na een gevangenisstraf extra toezicht gehouden kan worden. Bijvoorbeeld in deze zaak:

> 'Na ommekomst van de gevangenisstraf kan dan beoordeeld worden in hoeverre het recidiverisico nog aanwezig is en welke voorwaarden moeten worden opgelegd

ter bescherming van de veiligheid van anderen. Een (klinische) behandeling in een zorginstelling kan dan één van die voorwaarden zijn.' (ECLI:NL:RBOBR:2022:658)

Tot slot duurt de v.i.-periode sinds de wijziging van de Wet Straffen en Beschermen maximaal twee jaar (voor zaken afgedaan na 1 juli 2021; *Staatsblad*, 2020, 2021). De verwachting is dat veroordeelden tot een lange gevangenisstraf ervoor kiezen hun gevangenisstraf uit te zitten om de v.i. en de daaraan gekoppelde voorwaarden te vermijden. De rechter verwijst hier in één zaak naar:

'De rechtbank acht het risico te groot dat verdachte zich zal onttrekken aan een hulpverleningstraject gekoppeld aan een voorwaardelijke straf. In dat geval zou hij onbehandeld terugkeren in de samenleving. Als verdachte zich dan immers niet aan de (bijzondere) voorwaarden zou houden, zou hij bij tenuitvoerlegging van het voorwaardelijk deel van de gevangenisstraf enkel dat gedeelte alsnog 'uitzitten', zonder dat verdere behandeling plaatsvindt. Oplegging van de GVM biedt een steviger dwangkader.'
(ECLI:NL:RBAMS:2022:8722)

Omdat behandeling (nog) noodzakelijk is
Eén van de doelen van de GVM is om een juiste behandeling mogelijk te maken of voort te zetten, waar dit normaal gesproken niet meer zou kunnen door het beëindigen van een straf of maatregel. Dit argument komt hierboven in de citaten al terug in combinatie met de eindigheid van een maatregel of straf. In een aantal zaken baseert de rechter de noodzaak tot behandeling op een advies van het NIFP of geconstateerde problematiek om een GVM op te leggen:

'De psychiater adviseert een GVM op te leggen, omdat er sprake is van ernstige en diep in de persoon verankerde problematiek met een kans op schijnaanpassing. De motivatie van verdachte tot behandeling is namelijk deels extern en instrumenteel bepaald. (…) Ter beveiliging van de maatschappij acht de rechtbank oplegging van een maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking noodzakelijk, zodat na beëindiging van de tbs-maatregel de mogelijkheid bestaat om aan verdachte binnen een dwangkader gedragsbeïnvloedende of vrijheidsbeperkende voorwaarden op te leggen.'
(ECLI:NL:RBAMS:2022:7538)

'De rechtbank zal tot slot, ter bescherming van de algemene veiligheid van personen en goederen, aan verdachte de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel als bedoeld in artikel 38z van het Wetboek van Strafrecht opleggen. Daarmee wordt de mogelijkheid gecreëerd om aan verdachte ook na afloop van de voorwaardelijke gevangenisstraf gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende voorwaarden op te leggen indien dat in verband met dan bestaande risico's noodzakelijk is. De rechtbank vindt het belangrijk dat die mogelijkheid bestaat, omdat door alle deskundigen geadviseerd wordt om verdachte langdurig te behandelen en te ondersteunen.'
(ECLI:NL:RBMNE:2022:3362)

Vanwege complexe problematiek
De noodzaak tot (voortzetting van) een behandeling na het eindigen van de straf of maatregel is in de meeste zaken gelegen in de complexe problematiek waarmee de veroordeelde kampt. Bijvoorbeeld in deze zaken:

‘Daarnaast is een maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking als bedoeld in artikel 38z, eerste lid, Sr (hierna: maatregel langdurig toezicht) noodzakelijk. Uit de rapportages van de deskundigen blijkt dat sprake is van complexe problematiek en een hooggeschat recidiverisico. De verdachte zal langdurig en intensief behandeld moeten worden. Daarbij is noodzakelijk dat er langdurig toezicht kan worden gehouden op de verdachte.’ (ECLI:NL:RBROT:2022:10248)

‘De rechtbank leidt uit de rapportages af dat de psychische problematiek van de verdachte structureel van aard is en dat de kans op recidive groot is. Gelet op de inschatting van de deskundigen en de reclassering, is de rechtbank van oordeel dat het creëren van een mogelijkheid om de verdachte, ook na beëindiging van de TBS met voorwaarden – die naar huidig recht maximaal negen jaar kan duren – langdurig onder toezicht te stellen noodzakelijk is om het recidiverisico in de toekomst naar een aanvaardbaar risico te kunnen terugdringen of op een aanvaardbaar niveau te houden. De verdachte heeft op de zitting verklaard dat hij zelf ook vindt dat hij langdurig toezicht nodig heeft.’ (ECLI:NL:RBROT:2022:10692)

In de tweede zaak zit ook het eerdergenoemde argument van de eindigheid van de gecombineerde maatregel.

In het verlengde hiervan twijfelt de rechter in één zaak of de voorwaarden onder het penitentiair programma en v.i. voldoende zijn om de juiste behandeling na een gevangenisstraf te kunnen waarborgen.

‘De oplegging van de maatregel acht de rechtbank van belang als vangnet voor het geval verdachte in de toekomst niet in aanmerking komt voor een voorwaardelijke invrijheidsstelling of voor het geval de in het kader van de voorwaardelijke invrijheidstelling te stellen voorwaarden niet toereikend blijken te zijn. De kans is namelijk aanwezig dat het recidiverisico na ommekomst van de straf nog niet tot een aanvaardbaar niveau is teruggedrongen.’ (ECLI:NL:RBNNE:2022:478)

Als alternatief voor een tbs-maatregel

Dit is een nieuw argument van de rechters in 2022. De rechter bedoelt hiermee dat de GVM in plaats van de tbs-maatregel kan komen, als de tbs-maatregel een te zwaar middel is geworden:

‘Daarbij kan de GVM ook een alternatief bieden als blijkt dat voor het benodigde begeleidingsniveau niet langer een TBS met voorwaarden noodzakelijk is.’ (ECLI:NL:RBOVE:2022:724)

Vanwege onduidelijkheid over de noodzaak tot behandeling

In drie zaken is het voor de rechter onduidelijk wat de exacte problematiek is bij de verdachte en of behandeling na de straf of maatregel noodzakelijk zal zijn. In deze gevallen heeft de verdachte geweigerd om mee te werken aan het pJ-onderzoek.

‘De aard en ernst van de strafbare gedragingen, gericht tegen meerdere slachtoffers, in combinatie met de weigerachtige houding van de verdachte om te laten onderzoeken hoe dit zover heeft kunnen komen en hoe dit in de toekomst te voorkomen, baren de rechtbank ernstige zorgen. (…). De rechtbank is gelet op het voorgaande van oordeel dat het vanuit veiligheidsoogpunt niet verantwoord is de

verdachte na detentie zonder enig toezicht terug te laten keren in de maatschappij. Niet valt te overzien of, en zo ja in hoeverre, de toekomstige detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidstelling voldoende waarborgen geven om eventuele toekomstige risico's te ondervangen.' (ECLI:NL:RBGEL:2022:5525)

'Gelet op de bewezenverklaarde feiten, het hoge recidiverisico en de weigerachtige houding van de verdachte om mee te werken aan gedragskundige onderzoeken is de rechtbank van oordeel dat ter bescherming van de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen een maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking dient te worden opgelegd, als bedoeld in artikel 38z van het Wetboek van Strafrecht.' (ECLI:NL:RBOBR:2022:4465)

'Uit de adviezen van de deskundigen blijkt dat het recidiverisico niet goed kan worden ingeschat. Verdachte heeft in het kader van de enkelvoudig psychologische rapportage én in het kader van de observatie in het Pieter Baan Centrum geweigerd mee te werken aan onderzoek naar hem als persoon. Daardoor heeft de rechtbank geen inzicht gekregen in de beweegredenen van verdachte. (…). De rechtbank vindt het belangrijk dat verdachte niet nogmaals in de fout gaat en vertrouwt er gelet op het beperkte inzicht in de beweegredenen van verdachte niet op dat het recidiverisico na detentie tot een aanvaardbaar niveau is teruggedrongen.' (ECLI:NL:RBMNE:2022:1577)

Vanwege blijvend recidiverisico

Een argument dat in eerdere zaken al veelvuldig voorbij is gekomen, is dat het recidiverisico na de maatregel of straf nog niet genoeg is teruggedrongen of dat de maatregel nodig is om recidive te voorkomen:

'De rechtbank leidt uit de stukken omtrent de persoon van verdachte af dat de kans op herhaling van het plegen van soortgelijke feiten aanzienlijk is. (…). De rechtbank is van oordeel dat het creëren van een mogelijkheid om verdachte, ook na beëindiging van de tbs met voorwaarden, langdurig onder toezicht te stellen noodzakelijk is om het recidiverisico in de toekomst naar een aanvaardbaar risico terug te kunnen dringen, dan wel op een aanvaardbaar niveau te houden.' (ECLI:NL:RBNNE:2022:1280)

De rechter leidt het recidiverisico vaak af uit reclasseringsrapporten:

'De rechtbank acht het, net als de reclassering, noodzakelijk dat verdachte, ook na de terbeschikkingstelling, langdurig onder toezicht kan worden gesteld om het recidiverisico in kaart te brengen en naar een aanvaardbaar niveau te brengen dan wel daar te houden.' (ECLI:NL:RBMNE:2022:42)

In een aantal zaken adviseert de reclassering een GVM op te leggen en neemt de rechter dit over. Bijvoorbeeld in deze zaken:

'Omdat de rechtbank van oordeel is dat de kans aanwezig is dat het recidiverisico na ommekomst van de op te leggen maatregel nog niet tot een aanvaardbaar niveau is teruggedrongen, zal zij ook de maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking als bedoeld in artikel 38z van het Wetboek van Strafrecht opleggen, zoals de reclassering heeft geadviseerd en de officier van justitie heeft geëist.' (ECLI:NL:RBLIM:2022:2418)

‘Aangezien er op dit moment een hoog risico op recidive bestaat en voorkomen moet worden dat dit na ommekomst van de (eindige) maatregel van tbs met voorwaarden tot onveiligheid voor de samenleving leidt, overweegt de rechtbank de door de reclassering geadviseerde gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel op te leggen.’ (ECLI:NL:RBOBR:2022:2515)

Overig
Een aantal keer stelt de rechtbank dat oplegging van de maatregel ‘passend is vanwege kenmerken van de zaak’. De rechter verwijst hierbij bijvoorbeeld naar de ernst van de feiten, de combinatie met de complexe problematiek van verdachte of het strafblad:

‘De aard en duur van de strafbare gedragingen, die tegen meerdere slachtoffers zijn gericht, in combinatie met een (deels) ontkennende houding van de verdachte baren de rechtbank ernstig zorgen. De rechtbank is hierom van oordeel dat het vanuit veiligheidsoogpunt niet verantwoord is de verdachte na detentie zonder enig toezicht terug te laten keren in de maatschappij.’ (ECLI:NL:RBMNE:2022:1469)

‘Gelet op de bewezenverklaarde feiten, de beschrijvingen in de rapportages en de Justitiële Documentatie van verdachte ziet de rechtbank een herhalingsgevaar dat de oplegging van deze maatregel rechtvaardigt.’
(ECLI:NL:RBMNE:2022:3857)

In een aantal zaken verwijst de rechter expliciet naar de vordering van de OvJ om een GVM op te leggen:

‘Om die reden zal de rechtbank, conform het advies van de reclassering en zoals de officier van justitie heeft gevorderd, de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel als bedoeld in artikel 38z van het Wetboek van Strafrecht, opleggen.’ (ECLI:NL:RBMNE:2022:5409)

‘Omdat de rechtbank van oordeel is dat de kans aanwezig is dat het recidiverisico na ommekomst van de gevangenisstraf nog niet tot een aanvaardbaar niveau is teruggedrongen, zal de rechtbank ook de maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking als bedoeld in artikel 38z Sr opleggen, zoals de reclassering heeft geadviseerd en officier van justitie heeft gevorderd.’
(ECLI:NL:RBNHO:2022:12567)

Tot slot benoemt de rechter veelvuldig de tweetrapsraket. Deze opmerking is meer een constatering over de procedure die later gevolgd dient te worden dan dat dit de oplegging van de GVM onderbouwt:

‘In hoeverre en op welke wijze invulling aan deze maatregel moet worden gegeven is aan de officier van justitie die na ommekomst van de gemaximeerde terbeschikkingstelling een vordering tot tenuitvoerlegging van bedoelde maatregel kan indienen bij de rechtbank.’ (ECLI:NL:RBNNE:2022:3848)

‘Na ommekomst van de gevangenisstraf kan vervolgens worden beoordeeld in hoeverre het recidiverisico nog aanwezig is en welke voorwaarden moeten worden opgelegd ter bescherming van de veiligheid van anderen. Tegen de tijd dat de gevangenisstraf afloopt, zal de officier van justitie een nieuw reclasseringsadvies op laten maken.’ (ECLI:NL:RBMNE:2022:1918)

2.3.8 *Verdieping van de doelgroepen*

In deze paragraaf zijn de drie specifiek genoemde doelgroepen van de wetgever nader besproken. De kenmerken van de zaken over de specifiek genoemde doelgroepen zijn hierboven ook aan de orde gekomen, maar dit keer gebeurt dit per doelgroep (zie tabel 2.7).

Weigerende observandi
Zoals eerder vermeld, weigerden twaalf verdachten aan wie in 2022 een GVM is opgelegd (deels) medewerking aan het pJ-onderzoek (zie paragraaf 2.3.3). De weigeraars stonden terecht voor dertien geweldsdelicten, zes levensdelicten, drie zedendelicten, één vermogensdelict, twee keer brandstichting zonder gevaar voor personen, één keer brandstichting met gevaar voor personen, en dertien overig delicten.

De OvJ vordert bij acht weigeraars (subsidiair) een GVM en bij drie weigeraars is de GVM ambtshalve opgelegd. Wanneer de OvJ een GVM vordert, wordt daarnaast drie keer geen tbs-maatregel gevorderd, vijf keer een ongemaximeerde tbs met verpleging en één keer een gemaximeerde tbs met verpleging. Bij acht weigeraars vordert de OvJ naast een GVM een onvoorwaardelijke gevangenisstraf en bij vier geen onvoorwaardelijke gevangenisstraf. Tot slot vordert de OvJ bij twee weigeraars naast een GVM een vrijheidsbeperkende maatregel (art. 38v Sr).

De verdediging pleit bij twee weigeraars tegen oplegging van een GVM.

> 'Voorts ziet de raadsman geen meerwaarde in de gevorderde gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel.' (ECLI:NL:RBGEL:2022:6557)

> 'Het advies van de reclassering om een gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel op te leggen moet niet worden gevolgd.' (ECLI:NL:RBGEL:2022:4130)

De verdediging laat zich bij acht weigeraars niet uit over oplegging van een GVM en bij één weigeraar laat de verdediging het aan de rechtbank.

Ondanks het weigeren van verdachten adviseert de reclassering bij zes weigeraars een GVM op te leggen. Bij 1 van deze 6 weigeraars is het risico op recidive ingeschat als hoog, bij 1 als gemiddeld tot hoog, en bij 1 was er een risico aanwezig, maar is dit niet nader gespecificeerd. In 1 zaak is geen inschatting mogelijk door het weigeren van de verdachte en in 2 zaken is geen risico-inschatting geciteerd in het vonnis. Wanneer de reclassering een GVM adviseert, is daarnaast één keer geen tbs-maatregel geadviseerd, één keer is er geen advies mogelijk i.v.m. weigeren, één keer is gesproken over een behandeling, maar is geen specifiek justitieel kader genoemd, en drie keer wordt geen advies over tbs geciteerd in het vonnis.

Ondanks het weigeren van de verdachten weet het NIFP bij vier weigeraars een of meerdere stoornissen vast te stellen. Bij drie weigerende observandi is dit niet mogelijk door het weigeren. Bij één weigeraar is geen stoornis vastgesteld maar wel een stoornis uitgesloten, en bij drie weigeraars is geen stoornis vastgesteld, maar zijn wel hypothesen over stoornissen genoemd. Tot slot is in één zaak niets in het vonnis geciteerd over een stoornis. Het NIFP kan bij 9 van de 12 weigeraars geen advies

geven over oplegging van een GVM vanwege het weigeren. Bij de overige 3 weigeraars is niets in het vonnis geciteerd over een GVM-advies.

De rechter legt aan 11 weigeraars naast een GVM een onvoorwaardelijke gevangenisstraf op met een gemiddelde duur van 2.598 dagen (*SD* = 2.732) en één keer volgt OVAR. Verder is 1 keer een gemaximeerde tbs-maatregel met verpleging opgelegd en 11 keer geen tbs-maatregel. Tot slot is aan drie weigeraars ook de vrijheidsbeperkende maatregel (art. 38v Sr) opgelegd.

Veroordeelden voor een terroristisch misdrijf
In 2022 is aan drie veroordeelden voor een terroristisch misdrijf een GVM opgelegd. Naast een terroristisch misdrijf of deelname aan een terroristische organisatie is één van deze terroristen ook veroordeeld voor een overig delict.

De OvJ vordert bij alle drie de veroordeelden voor een terroristisch misdrijf een GVM. Bij twee veroordeelden voor een terroristisch misdrijf vordert de OvJ geen tbs-maatregel, en bij één een ongemaximeerde tbs-maatregel met verpleging. De OvJ vordert twee keer wel een onvoorwaardelijke gevangenisstraf en één keer niet. Alle drie de GVM's die in 2022 aan deze doelgroep zijn opgelegd, zijn daarmee op vordering van de OvJ geweest en niet ambtshalve door de rechtbank opgelegd.

De verdediging heeft zich bij geen van deze veroordeelden voor een terroristisch misdrijf uitgelaten over oplegging van een GVM.

Bij twee van de veroordeelden voor een terroristisch misdrijf is geen GVM-advies van de reclassering geciteerd in het vonnis. Bij één veroordeelde adviseert de reclassering positief over oplegging van een GVM.

> '(…) zodat gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende voorwaarden toegepast kunnen worden na de gevangenisstraf.' (ECLI:NL:RBROT:2022:1141)

Bij één veroordeelde voor een terroristisch misdrijf kan de reclassering geen risico-inschatting maken, omdat de veroordeelde medewerking weigert. Bij de andere veroordeelden voor een terroristisch misdrijf schat de reclassering het risico in als laag tot gemiddeld en als laag. De reclassering adviseert aan één veroordeelde voor een terroristisch misdrijf geen tbs-maatregel op te leggen. Daarnaast laat de reclassering zich bij twee van de zaken niet uit over oplegging van een tbs-maatregel.

Het NIFP kan in één zaak geen advies geven over een GVM vanwege de toerekeningsvatbaarheid van de verdachte. In de andere twee zaken is geen GVM-advies geciteerd in het vonnis. In één zaak stelt het NIFP meerdere stoornissen vast, in één zaak één stoornis, en in de andere zaak geen stoornis. Toch adviseert het NIFP één keer geen tbs-maatregel op te leggen en één keer kan geen advies gegeven worden vanwege de toerekeningsvatbaarheid van de verdachte. In de andere zaak is geen advies geciteerd in het vonnis.

De rechter legt aan twee veroordeelden naast een GVM een onvoorwaardelijke gevangenisstraf op, van 900 dagen en 1.620 dagen. Bij de andere veroordeelde voor een terroristisch misdrijf volgt OVAR. Daarnaast wordt aan één veroordeelde voor een terroristisch misdrijf een deels voorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd van 360 dagen. In één zaak legt de rechter een gemaximeerde tbs-maatregel op, en in de andere twee zaken geen tbs-maatregel.

Uitreizende zedendelinquenten
Zevenentwintig (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten hebben in 2022 een GVM opgelegd gekregen. Onder mogelijk uitreizende zedendelinquenten worden zedendelinquenten met een delict tegen een minderjarig slachtoffer verstaan (zie paragraaf 1.1). Naast de zedendelicten met een minderjarig slachtoffer zijn de (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten ook veroordeeld voor 21 zedendelicten tegen meerderjarige slachtoffers, 3 geweldsdelicten en 1 overig delict.

De OvJ vordert bij 20 (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten een GVM. In 6 zaken is de GVM ambtshalve opgelegd. Van één zaak is alleen een extract beschikbaar waarin geen vordering van de OvJ wordt vermeld. Wanneer de OvJ een GVM vordert, is ook 7 keer tbs met voorwaarden gevorderd, 1 keer ongemaximeerde tbs met verpleging en 12 keer geen tbs-maatregel. Tevens is telkens bij een GVM ook een onvoorwaardelijke gevangenisstraf gevorderd (dus 20 keer). Zeven keer vordert de OvJ ook een deels voorwaardelijke gevangenisstraf.

De verdediging pleit bij drie (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten voor oplegging van een GVM.

> 'De raadsvrouw heeft aangegeven dat zij de eis van de officier van justitie passend vindt.' (ECLI:NL:RBNNE:2022:2682)

> 'Daarnaast verzoekt de verdediging een gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel ex artikel 38z van het Wetboek van Strafrecht aan verdachte op te leggen.' (ECLI:NL:RBZWB:2022:5121)

> 'Daarnaast heeft de raadsvrouw zich op standpunt gesteld dat, aansluitend aan de gevangenisstraf, de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel ex artikel 38z Sr, zoals geadviseerd, moet worden opgelegd.' (ECLI:NL:RBNHO:2022:11063)

Twee keer pleit de verdediging tegen oplegging van een GVM. In een niet-gepubliceerde zaak stelt de verdediging dat de oplegging van een GVM niet noodzakelijk en niet passend is. In de andere zaak stelt de verdediging dat:

> 'Tot slot heeft de raadsvrouw aangevoerd dat de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel niet zou moeten worden opgelegd, omdat een theoretische kans op recidive voor de oplegging daarvan onvoldoende is.' (ECLI:NL:RBMNE:2022:2578)

Twintig keer laat de verdediging zich niet uit over een GVM en één keer laat de verdediging het aan de rechtbank. In één zaak is het niet duidelijk of de verdediging voor een GVM pleit, omdat dit niet in het extract van de uitspraak is opgenomen. Wanneer de verdediging voor een GVM pleit, vraagt de verdediging één keer om een tbs-maatregel met voorwaarden op te leggen. In de andere twee zaken vordert de OvJ geen tbs-maatregel, dus hoeft de verdediging zich daar niet over uit te laten.

De reclassering adviseert aan vijftien (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten een GVM op te leggen. Bij zes van hen wordt het risico op recidive als hoog ingeschat. Bij één (mogelijk) uitreizende zedendelinquent wordt het recidiverisico ingeschat op gemiddeld, bij één matig tot hoog en bij één laag tot matig. In één zaak wordt benoemd dat er een risico is op recidive, maar wordt de hoogte van het risico niet

gespecificeerd. Tot slot wordt bij vier (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten geen risico geciteerd in het vonnis (of wordt een extract van de uitspraak gebruikt). In drie zaken is er geen reclasseringsadvies gegeven en in acht zaken wordt niets in het vonnis geciteerd over een GVM-advies. Tot slot is van één zaak alleen een extract beschikbaar, waarin geen adviezen van de reclassering zijn vermeld. In zes zaken waarin een GVM wordt geadviseerd, is ook een tbs-maatregel met voorwaarden geadviseerd. In één zaak adviseert de reclassering een ongemaximeerde tbs-maatregel, en in vier zaken geen tbs-maatregel. Tot slot is in vier zaken niets in het vonnis geciteerd over een tbs-advies.

Het NIFP stelt bij zeventien (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten een of meerdere stoornissen vast. Daarnaast adviseert het NIFP bij vijf (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten een GVM op te leggen. In drie zaken is geen NIFP-advies aanwezig en in dertien zaken is geen GVM-advies geciteerd in het vonnis, waaruit waarschijnlijk kan worden geconcludeerd dat het NIFP deze niet heeft gegeven. In één zaak wordt deze informatie niet benoemd in het extract van de uitspraak. In drie zaken is er wel een NIFP-rapport, maar kan het NIFP geen advies geven vanwege het weigeren van de verdachten om mee te werken. In één zaak is er wel een NIFP-rapport maar kan het NIFP geen advies geven vanwege het ontkennen van de verdachte. Tot slot is er één zaak waarin wel een rapport is opgesteld, maar waarin het NIFP geen advies geeft vanwege de toerekeningsvatbaarheid van de verdachte. Wanneer het NIFP een GVM adviseert, is twee keer tbs met voorwaarden geadviseerd, twee keer geen tbs-maatregel en één keer is alleen een extract van het vonnis beschikbaar waarin geen adviezen van het NIFP zijn opgenomen.

De rechter legt naast een GVM aan 26 (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten een onvoorwaardelijke gevangenisstraf op met een gemiddelde duur van 1.446 dagen (*SD* = 1.095). Daarnaast wordt zes keer een deels voorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd van gemiddeld 92 dagen (*SD*=165). Tot slot legt de rechter 19 keer geen tbs-maatregel op, zeven keer tbs met voorwaarden en één keer een ongemaximeerde tbs-maatregel met verpleging.

Tabel 2.7 Een vergelijking van de doelgroepen 2022

Kenmerk	Weigeraars (n = 12)	Veroordeelden voor een terroristisch misdrijf (n = 3)	Uitreizende zedendelin-quenten (n = 27)
OvJ			
Vordering GVM	8	3	20
Vordering tbs (binnen GVM = ja)	6	1	8
Vordering onvrw. GS (binnen GVM = ja)	8	2	20
Vordering vrw. GS (binnen GVM = ja)	0	0	7
Verdediging			
Pleit voor GVM	1	0	3
Pleit tegen GVM	2	0	2
Pleit voor tbs (binnen GVM = ja)	0	n.v.t.	1
Reclassering			
Advies GVM	6	1	15
Hoog risico (binnen GVM = ja)	1	0	6
Advies tbs (binnen GVM = ja)	0	0	6
NIFP			
Stoornis vastgesteld	4	2	17
Advies GVM	0	0	5
Advies tbs (binnen GVM = ja)	n.v.t.	n.v.t.	2
Afdoening			
Onvrw. GS	12	2	26
(Deels) vrw. GS	0	0	6
Tbs-maatregel	1	1	19

3 Tenuitvoerlegging GVM

3.1 Inleiding

In totaal zijn er tot en met 2023[19] tien vorderingen tot tenuitvoerlegging van een GVM geweest. Negen vorderingen tot tenuitvoerlegging (TUL) van de GVM zijn toegewezen en één vordering tot tenuitvoerlegging van de GVM is afgewezen. Eén beslissing tot TUL van de GVM is genomen in 2019, drie in 2021, drie in 2022 en twee in 2023. De afgewezen vordering tot tenuitvoerlegging van de GVM was in 2022. De tenuitvoerlegging van de GVM die startte in 2019 is inmiddels ook verlengd. In deze zaak deed de bijzonderheid zich voor dat de GVM tegelijkertijd werd opgelegd én ten uitvoer werd gelegd, omdat er geen strafrestant meer was (ECLI:NL:RBMNE:2019:3472). Vandaar dat deze GVM ondanks het verstrijken van een gering aantal jaren sinds de oplegging al verlengd is. In de volgende paragrafen worden de drie soorten vorderingen tot tenuitvoerlegging (toegewezen, afgewezen, verlengd) besproken. De zaak met de verlenging van de GVM wordt zowel besproken bij de toegewezen vordering tot TUL als bij de verlenging.

3.2 Toegewezen vordering TUL GVM

In totaal zijn er dus negen vorderingen tot een GVM toegewezen van 2019 tot en met 2023, waarvan één door de politierechter. Dit zijn allemaal uitspraken in eerste aanleg, er zijn geen uitspraken in hoger beroep gevonden. Verschillende rechtbanken hebben telkens één uitspraak tot tenuitvoerlegging gedaan, dit zijn Midden-Nederland, Limburg, Oost-Brabant, Noord-Nederland en Noord-Holland. De rechtbanken Amsterdam en Gelderland hebben elk twee uitspraken tot tenuitvoerlegging gedaan. De eerste termijn van de GVM is zeven keer bepaald op 2 jaar, één keer op 3 jaar en één keer op 5 jaar (*M*=880 dagen; *SD*=365 dagen). De maximale duur van de vervangende hechtenis is zeven keer vastgesteld op 14 dagen, één keer op 30 dagen en één keer op 180 dagen (*M*=34 dagen; *SD*=55 dagen). De maximale totale duur van de vervangende hechtenis was acht keer zes maanden en bij één zaak is dit niet vermeld.[20]

De gemiddelde duur tussen het moment van de uitspraak tot oplegging van de GVM en het moment van de uitspraak tot tenuitvoerlegging van de GVM is 354 dagen (SD=278, range 0-743; datums uitspraken). Dit is relatief kort, gezien de strafdreiging van ten minste vier jaar die op de meeste delicten waarvoor een GVM kan worden opgelegd staat. Dit is ook eerder dan de verwachte minimale vier jaar na oplegging, zoals in paragraaf 1.2 uiteengezet. Dit heeft te maken met de gecombineerde sancties ten tijde van de oplegging van de GVM. In geen van de zaken waarin tenuitvoerlegging van de GVM is uitgesproken, is sprake van een gecombineerde tbs-maatregel. In alle zaken is een onvoorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd, en in drie zaken is daarnaast een deels voorwaardelijke gevangenisstraf opgelegd. De gemiddelde duur van de opgelegde onvoorwaardelijke gevangenisstraf is bovendien kort: 485 dagen (range 193-900).

[19] Hoewel het rapport gaat over uitspraken over de GVM in 2022, zijn twee beslissingen tot tenuitvoerlegging uit 2023 meegenomen, omdat dit het laatste monitorrapport uit het onderzoeksprogramma betreft en de meest actuele stand van zaken zo kan worden meegenomen.

[20] Ingevolge de overeenkomstige toepassing van artikel 38w Sr voor de GVM (6:6:23b lid 6 Sv).is de totale duur van de tenuitvoergelegde vervangende hechtenis ten hoogste zes maanden.

Overeenkomstig de wettelijke bepaling tot tenuitvoerlegging zijn in alle zaken vorderingen tot tenuitvoerlegging ingediend (van rechtswege tenuitvoerleggen is niet mogelijk). Hoewel de vordering van de officier in één zaak vier dagen te laat was, ging de rechtbank in die zaak niet mee in het standpunt van de verdediging dat de vordering niet-ontvankelijk moest worden verklaard (niet-gepubliceerde zaak). De rechter noemt hierbij dat de veroordeelde wist dat de vordering zou worden ingediend, daar dit door de officier ruim voor de indiening aan zijn raadsman was verteld. Ook was er meerdere keren door de reclassering met betrokkene gesproken over de invulling van de GVM. Verder overweegt de rechtbank dat het kunnen nemen van een beslissing over de vordering in het belang is van zowel de veroordeelde als de maatschappij. Tot slot wordt gesteld dat de geringe overschrijding niet maakt dat veroordeelde in zijn rechten is geschonden. De reclassering adviseert in 6 van de 9 zaken de tenuitvoerlegging van de GVM. In twee zaken is het advies van de reclassering niet geciteerd. In één van de zaken met TUL-advies heeft de reclassering in haar advies opgenomen dat tenuitvoerlegging van de GVM noodzakelijk is, omdat de veroordeelde onvoldoende heeft kunnen profiteren van eerdere klinische behandeling, omdat hij dit twee keer vroegtijdig heeft beëindigd (ECLI:NL:RBNNE:2022:4095).

Het NIFP adviseert in 3 van de 9 zaken de tenuitvoerlegging van de GVM. In twee zaken is het advies niet geciteerd, en in vier zaken was geen NIFP-advies aanwezig.

Aan de tenuitvoerlegging van de GVM zijn verschillende voorwaarden verbonden. In tabel 3.1 zijn de voorwaarden en het aantal keer dat deze zijn opgelegd weergegeven. De voorwaarde die het vaakst aan de tenuitvoerlegging van de GVM wordt verbonden, is de meldplicht bij de reclassering, dit gebeurt 8 van de 9 keer. Ook het houden aan richtlijnen van 3RO over drugs- en alcoholgebruik en het volgen van een ambulante behandeling komen vaak voor. In één zaak heeft de officier ook de voorwaarde gevorderd dat de veroordeelde zich (opnieuw) zal laten opnemen in een zorginstelling. Volgens artikel 6:6:23a derde lid, tweede volzin Sv is het in dat geval noodzakelijk een medische verklaring te overleggen waaruit de noodzaak van behandeling of opname in een zorginstelling blijkt. Hoewel de rechtbank het niet noodzakelijk acht dat de veroordeelde opnieuw klinisch wordt behandeld, spreekt het zich wel uit over de vraag of een indicatiestelling tot klinische opname afdoende is om als medische verklaring te fungeren. De rechtbank oordeelt dat dit niet zo is, onder meer vanwege het feit dat dat de inhoud van de indicatiestelling de rechtbank onbekend is:

> ‘De rechtbank draagt geen kennis van de inhoud van de indicatiestelling, noch van het traject voor de totstandkoming daarvan, noch van de datum waarop de indicatiestelling is afgegeven, noch van de medische kwalificaties van de persoon of personen die de indicatiestelling hebben opgesteld zodat niet valt vast te stellen of de indicatiestelling voldoet aan de algemene criteria voor de bij de wet vereiste medische verklaring waaruit de noodzaak van behandeling of opname blijkt’. (ECLI:NL:RBNNE:2022:4095)

Tabel 3.1 Voorwaarden bij de TUL van de GVM

Voorwaarde	Aantal
Meldplicht	8
Houden aan richtlijnen 3RO drugs- en alcoholgebruik	7
Ambulante behandeling	6
Middelenverbod	5
Meewerken aan vaststellen identiteit	5
Alcoholverbod	5
Begeleid wonen	5
Zinvolle dagbesteding	4
Gedwongen/klinische opname	3
Inzage in financiën	3
Meewerken aan toezicht reclassering	3
Contactverbod	2
Houden aan voorschriften/aanwijzingen behandelinstelling	1
Gebiedsverbod	1
Medicatieplicht	1
Bij terugval klinische opname	1
Openheid van zaken geven	1
Toestemming om te verhuizen	1
Meewerken aan indicatiestelling en plaatsing ambulante zorg, beleid wonen of maatschappelijke opvang	1

De rechter gebruikt verschillende argumenten om de toewijzing van de tenuitvoerlegging van de GVM te onderbouwen. In tabel 3.2 zijn de argumenten en het aantal keer dat deze zijn gebruikt, weergegeven. Dit telt niet op tot negen zaken, omdat per zaak verschillende argumenten zijn genoemd. Het meest gebruikte argument van de rechter om de GVM ten uitvoer te leggen is dat de kans op herhaling nog te groot is, deze is in alle zaken (negen keer) genoemd, bijvoorbeeld in deze zaak:

> 'De rechtbank is gelet op de rapporten van de reclassering en hetgeen ter terechtzitting naar voren is gekomen van oordeel dat er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde opnieuw een misdrijf zal begaan waarvoor de rechter een maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking kan opleggen'. (ECLI:NL:RBLIM:2021:6934)

Ook stelt de rechtbank dat behandeling nog nodig is, omdat er nog geen verandering is opgetreden bij betrokkene:

'De rechtbank ziet met de reclassering en de psycholoog de noodzaak tot behandeling en toezicht bij veroordeelde. De rechtbank overweegt dat veroordeelde slechts beperkt inzicht heeft in haar problematiek en hierin geen verandering heeft laten zien ten opzichte van de datum van het uitspreken van het vonnis op 4 augustus 2021'. (ECLI:NL:RBGEL:2022:541)

Tabel 3.2 Argumenten TUL van de GVM

Argument	Aantal
De kans op herhaling is groot	9
Op advies van de reclassering	4
Om (voortzetting van de) behandeling mogelijk te maken	3
Op advies van de gedragsdeskundige(n)	2
Aan de wettelijke vereisten is voldaan	2
In belang van de algemene veiligheid	2
Ter voorkoming van recidive	2
Ook na GS indien nodig toezicht mogelijk	1

3.3 Afgewezen vordering TUL GVM

Eén vordering van de OvJ uit 2022 om de GVM ten uitvoer te leggen is door de rechter afgewezen (oplegging ECLI:NL:RBOVE:2020:913 en ECLI:NL:GHARL:2020:8862; TUL: extract van het CJIB). Zowel door de reclassering als door het NIFP wordt geadviseerd de GVM niet ten uitvoer te leggen. De rechter wijst de vordering af, omdat zij vindt dat betrokkene zich tijdens de behandeling goed heeft ingezet en een positieve ontwikkeling heeft laten zien. De rechter wijst erop dat betrokkene inmiddels een stabiel leven heeft met een vaste baan en een sociaal netwerk, welke dienen als beschermende factoren. Het risico op recidive wordt daarom als laag ingeschat. Tot slot wijst de rechter erop dat betrokkene de behandeling na de tbs-maatregel vrijwillig wil voortzetten, en dat er nog minimaal een jaar woonbegeleiding is. Dit alles maakt dat de rechter het niet nodig vindt de GVM ten uitvoer te leggen.

3.4 Verlenging GVM

Eén tenuitvoerlegging van de GVM uit 2019 is in 2021 verlengd (oplegging en TUL: ECLI:NL:RBMNE:2019:3472; verlenging: extract van het CJIB). In deze zaak is sprake van een uitzonderlijke situatie, want de GVM wordt tegelijkertijd opgelegd én er wordt een uitspraak tot tenuitvoerlegging gedaan, omdat er geen strafrestant meer was. De eerste TUL duurt twee jaar. De OvJ vordert de verlenging van de TUL. De TUL is door de rechter met twee jaar verlengd, omdat de behandeling van betrokkene nog niet is gestart, waardoor er nog een kans is op recidive. De rechter stelt dat enkel de waarschuwing van een voorwaardelijk strafdeel niet voldoende is om de betrokkene te motiveren tot behandeling.

4 Conclusies

4.1 Inleidend

In het huidige onderzoek zijn in totaal 169 uitspraken over opleggingen van de GVM in 2022 gevonden: 133 uitspraken in eerste aanleg en 36 uitspraken in hoger beroep of cassatie. Tevens is in het onderzoek nog een uitspraak in eerste aanleg over 2020 gevonden. Met deze nieuwe uitspraken verandert de prevalentie van de GVM in eerdere jaren naar 1 in 2018, 21 in 2019, 51 in 2020 en 96 in 2021. Ook de prevalentie van 2022 zal nog aan verandering onderhevig zijn, aangezien alleen de eerste aanleg nog is meegenomen en geen hoger beroep. Tot slot zijn negen uitspraken tot tenuitvoerlegging en één uitspraak tot verlenging bekeken.

4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Oplegging

1. Hoeveel GVM's zijn door de rechter opgelegd en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?

In 2022 heeft de rechter 133 GVM's opgelegd. De rechter onderbouwt de oplegging voornamelijk met het argument dat aan de wettelijke vereisten is voldaan. De rechter combineert dit argument vaak met het belang van de algemene veiligheid en ter voorkoming van recidive. Ook verwijst de rechter veelvuldig naar de eindigheid van de straf of maatregel door te stellen dat ook na een gevangenisstraf of tbs-maatregel toezicht mogelijk moet zijn indien nodig. Hierbij verwijst de rechter ook een enkele keer naar de mogelijkheid om de v.i. uit te zitten nu deze sinds de invoering van de Wet Straffen en Beschermen maximaal twee jaar betreft. Tevens beargumenteert de rechter de noodzaak tot oplegging van een GVM met de complexe problematiek van de verdachte en het feit dat een behandeling nodig is. Soms verwijst de rechter daarbij naar een NIFP-rapport of een reclasseringsrapport, waarin staat hoe hoog het risico is dat uitgaat van de verdachte, welke problematiek er speelt en wat het advies is van de deskundigen over een GVM. Een nieuw argument in 2022 is dat de GVM kan dienen als een lichter alternatief voor een tbs met voorwaarden, wanneer deze maatregel te zwaar is geworden voor de problematiek of het risiconiveau van de verdachte. Tot slot zijn er in 2022 zes zaken gevonden waarbij de rechter geen argumenten noemt ter onderbouwing van de oplegging van de GVM. In deze zaken zijn wel argumenten genoemd ter onderbouwing van de gecombineerde sancties, waarin het gevaar dat van een dader uitgaat is onderbouwd.

In de terugblik op GVM's met een startjaar 2019-2021 valt op dat in hoger beroep een aanzienlijk aantal extra GVM's wordt opgelegd, in zaken waar in eerste aanleg geen GVM is opgelegd. Dit zijn er 22. Omgekeerd gebeurt het maar zelden dat een GVM die door de rechtbank is opgelegd, door het hof wordt teruggedraaid (1 keer).

2. Welke afdoening(en) is/zijn naast de GVM opgelegd?

In 2022 is de GVM iets vaker gecombineerd met een tbs-maatregel (74 keer; 56%) dan met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf (59 keer; 44%). In combinatie met

een tbs-maatregel is dit het vaakst met een tbs met voorwaarden (76% van alle tbs-maatregelen), een aantal keer een ongemaximeerde tbs-maatregel (16%) en soms een gemaximeerde tbs-maatregel (8%). Het aandeel combinaties van een GVM met een tbs met voorwaarden is vanaf 2020 redelijk gelijk gebleven. Het aandeel combinaties met een ongemaximeerde tbs-maatregel daalt van 2019 tot en met 2021, is in 2022 iets toegenomen, maar is nog altijd lager dan in 2019. Tot slot is het aandeel combinaties met een gemaximeerde tbs-maatregel afgenomen ten opzichte van 2021 en 2019. Dit laat zien dat de rechters de wet iets minder vaak toepassen op de manier waarop de wetgever deze heeft bedoeld, omdat een combinatie van een GVM met een ongemaximeerde tbs-maatregel minder voor de hand ligt, vanwege de mogelijkheid deze te verlengen zolang er gevaar dreigt. Een combinatie met een gemaximeerde tbs-maatregel en een tbs met voorwaarden is juist logischer, vanwege de maximale duur van beide (respectievelijk vier en negen jaar), ongeacht de vraag of er nog gevaar dreigt. De GVM is weinig gecombineerd met andere maatregelen: 9 keer met maatregel 38v en 16 keer met een deels voorwaardelijke gevangenisstraf.

3. Voor welke typen delicten zijn de GVM's opgelegd?

De veroordeelden zijn onderverdeeld in drie categorieën: gewelds-, zeden- of levensdelict. Als een veroordeelde voor meerdere categorieën delicten is veroordeeld, is eerst gekeken of er een zedendelict is gepleegd. In 2022 is de GVM het meest opgelegd aan geweldsdelinquenten (44%), daarna aan daders van levensdelicten (30%) en tot slot aan zedendelinquenten (25%). Ten opzichte van 2021 is het aandeel geweldsdelicten afgenomen, terwijl het aandeel levensdelicten is toegenomen en het aandeel zedendelicten gelijk is gebleven. De vergelijking met 2019 is bijna hetzelfde, alleen is het aandeel zedendelicten iets hoger in 2022. Ten opzichte van 2020 is het aandeel geweldsdelicten toegenomen, en het aandeel levens- en zedendelicten afgenomen.

4. Zijn er weigerende observandi onder de personen aan wie een GVM is opgelegd? Zo ja, hoeveel zijn dit er?

Ja, in 2022 is aan 11 (deels) weigeraars een GVM opgelegd. Het relatieve aantal weigeraars in 2022 is lager dan het relatieve aantal weigeraars in voorgaande jaren.

5. In hoeverre worden de andere door de wetgever aangeduide doelgroepen bereikt?

In 2022 is aan 3 verdachten veroordeeld voor een terroristisch misdrijf een GVM opgelegd. Zowel het absolute als het relatieve aantal veroordeelden voor een terroristisch misdrijf is in 2022 gedaald ten opzichte van 2021 en 2020.

In 2022 is aan 27 (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten een GVM opgelegd. Hoewel het absolute aantal (mogelijk) uitreizende zedendelinquenten is gestegen in 2022 ten opzichte van voorgaande jaren, is het relatieve aantal redelijk gelijk gebleven.

6. Hoe vaak is de oplegging van de GVM gevorderd door het Openbaar Ministerie (OM)?

Er is alleen zicht op het aantal vorderingen van het OM in zaken waarin de GVM is opgelegd, omdat het OM niet centraal bijhoudt wat zij vordert. Het OM heeft in 2022 in 105 zaken (79%) (subsidiair) een GVM gevorderd, en in 15 zaken is de GVM

ambtshalve opgelegd (11%). In 13 zaken is het niet duidelijk of de OvJ een GVM vordert, omdat deze informatie niet in het extract van de uitspraak is opgenomen (10%). Het absolute aantal vorderingen tot een GVM ten opzichte van het totaal aantal opgelegde GVM's is in 2022 gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Het relatieve aantal is gestegen ten opzichte van 2021, maar nog altijd minder dan in 2020 en 2019.

7. Hoe vaak is de oplegging van de GVM geadviseerd door de reclassering en het NIFP?

In 81 van de 112 zaken met een advies (72%), adviseert de reclassering een GVM op te leggen. Het absolute aantal GVM-adviezen van de reclassering is in 2022 gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Het relatieve aantal is hoger dan in 2021 en 2019, maar lager dan in 2020. Er is overigens alleen zicht op het aantal adviezen van de reclassering in zaken waarin de GVM is opgelegd, omdat de reclassering niet centraal bijhoudt welke adviezen zij in *alle* zaken geeft.

In 30 van de 99 zaken met een advies (30%), adviseert het NIFP een GVM op te leggen. Het absolute aantal positieve GVM-adviezen van het NIFP is in 2022 gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. Het relatieve aantal is iets lager dan in 2021, maar hoger dan in 2020 en 2019. Overigens is er alleen zicht op het aantal adviezen van het NIFP in zaken waarin de GVM is opgelegd, omdat het NIFP niet centraal bijhoudt welke adviezen zij in *alle* zaken geeft.

8. Hoe zijn de GVM-adviezen van de reclassering onderbouwd, is er sprake van een gestructureerde risicotaxatie?

In 55 zaken van de 81 waarin zij adviseert, komt de reclassering tot een gestructureerde risicotaxatie (68%). De reclassering schat het recidiverisico in 35 van de 81 zaken waarin zij adviseert tot een GVM in als hoog, 6 keer als gemiddeld tot hoog, 2 keer als gemiddeld, 2 keer als matig, 1 keer als matig tot laag en 1 keer als matig tot hoog. In acht zaken spreekt de reclassering over de aanwezigheid van recidiverisico, maar specificeert dit niet. In 25 van de 81 adviezen is het recidiverisico niet geciteerd in het vonnis en in 1 van de 81 adviezen is een risico-inschatting niet mogelijk door het weigeren van de veroordeelde (ook al was er wel een GVM-advies mogelijk).

Tenuitvoerlegging

9. Hoeveel vorderingen tot de tenuitvoerlegging van de GVM zijn er geweest?
In totaal zijn er tot en met 2023 tien vorderingen tot tenuitvoerlegging van de GVM geweest.

10. Hoe vaak is de tenuitvoerlegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
De reclassering adviseert in 7 van de 10 zaken de GVM ten uitvoer te leggen.

11. Hoeveel vorderingen tot de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter toe en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?

De rechter heeft 9 van de 10 vorderingen tot tenuitvoerlegging van de GVM toegewezen. De rechter gebruikt in alle negen zaken het argument dat de kans op

herhaling groot is. Bij de helft van de zaken verwijst de rechter naar het advies van de reclassering. Een aantal keer onderbouwt de rechter de toewijzing met het advies van de gedragsdeskundigen, dat aan de wettelijke vereisten is voldaan en dat voortzetting van de behandeling nodig is. Tot slot benoemt de rechter in de negen toegekende vorderingen tot tenuitvoerlegging dat deze tenuitvoerleggingen in het belang zijn van de algemene veiligheid, ter voorkoming van recidive en dat ook na de gevangenisstraf nog toezicht nodig is.

12. Hoeveel vorderingen tot de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter af en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?

De rechter heeft 1 van de 10 vorderingen tot tenuitvoerlegging van de GVM afgewezen. De rechter wijst de vordering af, omdat zij vindt dat betrokkene zich tijdens de behandeling goed heeft ingezet en een positieve ontwikkeling heeft laten zien. De rechter wijst erop dat betrokkene inmiddels een stabiel leven heeft met een vaste baan en een sociaal netwerk, welke dienen als beschermende factoren. Het risico op recidive wordt daarom als laag ingeschat. Tot slot wijst de rechter erop dat betrokkene de behandeling na de tbs-maatregel vrijwillig wil voortzetten, en dat er nog minimaal een jaar woonbegeleiding is. Dit alles maakt dat de rechter het niet nodig vindt de GVM ten uitvoer te leggen.

13. Voor welke termijn zijn de GVM's in eerste instantie opgelegd? Twee, drie, vier of vijf jaar?

In zeven zaken is de eerste termijn van de GVM vastgesteld op 2 jaar. Eén keer is dit 3 jaar en één keer 5 jaar.

14. Welke voorwaarden zijn bij de GVM opgelegd?

De rechter legt het meest een meldplicht bij de reclassering op als voorwaarde bij de GVM. Ook legt de rechter veelvuldig de voorwaarden op dat de veroordeelde mee moet werken aan een ambulante behandeling en zich moet houden aan de richtlijnen van 3RO over drugs- en alcoholgebruik. Een aantal keer stelt de rechter een middelenverbod en alcoholverbod als voorwaarde. Ook het meewerken aan het vaststellen van de identiteit, begeleid wonen en een zinvolle dagbesteding zijn veelvoorkomende voorwaarden. Een klinische/gedwongen opname en inzage in de financiën komen minder vaak voor. Soms legt de rechter een contactverbod of gebiedsverbod op als voorwaarde.

Verlenging

15. Zijn de GVM's verlengd? Met welke termijn, twee, drie, vier of vijf jaar?

Tot en met 2022 is er één GVM één keer verlengd. In deze zaak werd de GVM tegelijkertijd opgelegd én tenuitvoergelegd, omdat er geen strafrestant meer was. Hierdoor kwam deze GVM al voor verlenging in aanmerking. De verlenging betreft net als de oplegging een termijn van twee jaar.

16. In hoeverre verlopen de toepassingen van de verlengde GVM's volgens verwachting en in hoeverre niet?

De GVM is verlengd omdat de behandeling van de betrokkene nog niet is gestart. De rechter gebruikt de GVM zoals verwacht: als vangnet na een straf of maatregel als er nog toezicht/behandeling nodig is.

17. Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging of verlenging van de GVM?

Er zijn vrij grote verschillen in het aantal opleggingen van de GVM naar arrondissement. Als de indeling van de werk- en rechtsgebieden van de vier hoven van Nederland wordt aangehouden, is te zien dat in de regio Noord-Oost Nederland de afgelopen vijf jaar veruit de meeste GVM's zijn opgelegd: 146 in totaal (48%). Hierop volgt regio Zuid-Holland met 76 GVM's (25%). In de regio Zuid-Nederland zijn 46 GVM's opgelegd (15%), en in de regio Noord-Holland zijn 34 GVM's opgelegd (11%). Voor wat betreft de tenuitvoerleggingen, zijn zeven rechtbanken in het land betrokken, telkens met één of twee uitspra(a)k(en) tot tenuitvoerlegging. Dit aantal is te laag om al over verschillen te kunnen spreken. De vraag naar arrondissementale verschillen bij de verlengingen van de GVM kan nog niet worden beantwoord omdat er slechts één GVM is verlengd.

18. Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing tijdens de verlenging van de GVM en zo ja, hoe verloopt dit?

Nee, in deze zaak staat de veroordeelde enkel onder toezicht vanwege de GVM.

4.3 Conclusie

In 2022 is het aantal opleggingen van de GVM in vergelijking met eerdere jaren flink gestegen, naar 133. De 133 zaken zijn alleen nog zaken in eerste aanleg. Uitspraken in hoger beroep of cassatie kunnen dit aantal nog veranderen. In 2022 zijn daarnaast 36 uitspraken gevonden in hoger beroep of cassatie van zaken met een eerste aanleg in 2019 t/m 2021. In veel zaken (22) waarbij in eerste aanleg geen GVM wordt opgelegd, volgt in 2022 wel een oplegging van de GVM. Andersom komt het maar 1 keer voor dat een opgelegde GVM wordt teruggedraaid in hoger beroep.

In 2022 zijn, procentueel gezien, het aantal weigerende verdachten, het aantal veroordeelden voor een terroristisch misdrijf en het aantal mogelijk uitreizende zedendelinquenten gedaald ten opzichte van eerdere jaren (2018-2021). Het aantal combinaties met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf en tbs-maatregel is niet veel veranderd, met iets meer combinaties met een tbs-maatregel en iets minder met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf. De rechter past de GVM daarmee iets minder vaak toe op de manier waarop deze is bedoeld, nu het aantal combinaties met een ongemaximeerde tbs-maatregel is toegenomen, terwijl het aantal combinaties met een gemaximeerde tbs-maatregel is afgenomen. De reclassering adviseert in 2022 vaker een GVM op te leggen dan in 2021, evenals de OvJ en de verdediging. Het NIFP adviseert juist minder vaak een GVM op te leggen dan in 2021.

4.4 Beperkingen onderzoek

Bij alle zaken in eerste aanleg, hoger beroep en cassatie zijn uitspraken of extracten van uitspraken gebruikt om de kenmerken te scoren. Er zijn geen NIFP-rapporten of

reclasseringsrapporten ingezien. Het kan zijn dat in de rapporten meer informatie staat dan in de uitspraak is overgenomen. Tevens is het mogelijk dat er meer GVM's zijn opgelegd, maar dat deze – ondanks de grondige zoektocht – niet door de onderzoekers zijn gevonden. Dit komt door moeilijkheden in de registratie van de GVM's die tot nu toe in alle monitorronden speelden. De onderzoekers waren afhankelijk van de aanlevering van de geregistreerde data. Deze is niet altijd volledig op orde. Zo zijn sommige zaken dubbel gepubliceerd (onder twee ECLI's), sommige zaken juist niet gepubliceerd, sommige zaken onterecht als GVM geregistreerd in de database van het OM, et cetera. Hier is rekening mee gehouden door op verschillende manieren relevante zaken te zoeken, maar het is niet uitgesloten dat er toch zaken zijn die zijn gemist.

Summary

The Measure on Behavioural Influence and Limitation of Freedom (MBI) in 2022

Characteristics of a systematic case law review of impositions and execution orders of the MBI

Background

With enactment of the Long-Term Supervision, Behavioural Control and Limitation of Freedom Act (LTSA; in Dutch: *Wet langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking*), it has become easier to longer supervise persons who have received a prison sentence and/or hospital order (in Dutch: *maatregel terbeschikkingstelling* or TBS order) for having committed a serious violent or sexual offence. Under certain conditions, supervision can be for life. The Measure on Behavioural Influence and Limitation of Freedom (MBI; in Dutch: *Gedragsbeïnvloedende en Vrijheidsbeperkende maatregel* or GVM), which came into effect on 1 January 2018, is one of the three parts of the LTSA. This separate supervision measure allows supervision to continue after termination of a prison sentence and/or TBS order. Each individual has to adhere to certain conditions that are attached to the MBI. For instance, compulsory treatment, a location or area ban, or a ban to travel outside the Netherlands. The Probation Services is the agency charged with supervision. The MBI is imposed in combination with a prison sentence or TBS order and can only be executed after a separate legal procedure at the end of the execution of the combined sanctions. The MBI is specifically useful for offenders who have been imposed a tbs-order which is maximized in duration by law, i.e. either a conditional TBS order (*tbs met voorwaarden*, maximum duration 9 years), or a determinate TBS order (*gemaximeerde tbs-maatregel*, maximum duration 4 years). Moreover, legislators intended the MBI to be specifically useful for sex offenders with underage victims who might travel abroad to commit new offences against children (*potentieel uitreizende zedendelinquenten*); suspects who refuse pre-trial psychological and psychiatric assessment (*weigerende verdachten; pro Justitia-onderzoek*); and persons convicted of terrorism.

The Research and Data Centre (*Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum*; *WODC*) is responsible for monitoring all MBI impositions and their characteristics during the first five years of the LTSA, i.e., from 2018 to 2022. MBI statistics can change every year as a result of appeal and higher appeal court decisions. The current report looks back on MBI impositions from 2018 to 2021 and includes new statistics on MBI impositions in 2022. It also discusses the first 10 execution orders for the measure.

Objective and scope of study

The aim of the current report is to describe all court rulings on either the imposition or execution of the MBI from 2018 through 2022. The research questions focus on the

amount of MBI impositions and their characteristics; recommendations about the necessity of the MBI issued by the Probation Services and the Netherlands Institute for Forensic Psychiatry and Psychology (*Nederlands Instituut voor Forensische psychiatrie en psychologie*; NIFP); and the reasoning of primary, appeal and higher appeal courts when imposing or ordering to execute the MBI.

Methods

The current report includes court decisions to an MBI in 2022. It concerns two types of court rulings: 1) a retrospective look at MBI impositions by primary court in 2018 to 2021 with an appeal or higher appeal court decision in 2022, and 2) new primary court decisions to an MBI in 2022, without (higher) appeal court decisions. Furthermore, a comparison was made between the characteristics of MBI impositions in 2022 and 2018 to 2021. Searches for impositions of MBIs in 2022 were conducted using the open access search engine on the website Rechtspraak.nl; the e-archive of the Council for the Judiciary (in Dutch: *Raad voor de Rechtspraak*); the department of Statistical Information and Policy Analysis of the WODC (now the department of Information Provision and Data Management); and the Central Judicial Collection Agency (in Dutch: *Centraal Justitieel Incassobureau*) that monitors impositions and execution orders of the MBI. Finally, MBI primary court impositions in 2018 to 2020 were searched on Rechtspraak.nl and the e-archive of the Council for the Judiciary to see if any (higher) appeal decisions had been made. Key characteristics of all MBI imposition were ascertained in a structured case law review.

Results

Prevalence of MBIs
In 2022, a total of 169 judgments referring to MBIs were found. Of these, 133 were from the court of first instance and 37 on appeal or higher appeal (0 in 2018, 1 in 2019, 12 in 2020, 24 in 2021). The search also found a judgment from 2020 from a primary court that had not been included in earlier reports. Of the 36 cases on appeal or higher appeal, the courts upheld the MBI imposed by the lower court 13 times; 22 times the appeal court imposed an MBI even though the lower court did not; and 1 MBI was overturned. The year-by-year breakdown of MBIs imposed in previous years is currently as follows: 1 in 2018, 21 in 2019, 51 in 2020, 96 in 2021 and 133 in 2022. In total, therefore, 302 MBIs were imposed between 2018 and the end of 2022. A further 9 execution orders of the MBI were found, this is including data up to and including 2023.

Regional differences
There are considerable regional differences in the impositions of MBIs by district courts across the country. In 2022, the majority of MBI impositions were made by the district court of Gelderland (29 MBIs), followed by the district court Noord-Nederland (19 MBIs) and the district court of Midden-Nederland (14 MBIs). 2022 is also the first year that the district court of Oost-Brabant imposed MBIs, a total of 8 impositions were found. The fewest number of MBIs were imposed by the district courts of Overijssel (5 MBIs) and Noord-Holland (6 MBIs). The results were also analysed by region. The region of Noord-Oost Nederland imposed 67 MBIs, by far the most MBIs in 2022 (50% of the total number). The region Zuid-Nederland followed with 27 MBIs (20%) and the region of Zuid-Holland with 22 MBIs (17%). The region of Noord-Holland imposed the

lowest number, with 17 MBIs (13%). The nine execution orders of the MBI were given by 7 different primary courts, each of which issued 1 or 2 execution orders. This total is too low to allow comparative analysis. This is also the case for the extensions of the MBI: because only 1 MBI was prolonged, regional differences cannot be addressed yet.

Range of target groups
In 2022, 11 MBIs were imposed on suspects who (partly) refused psychological and psychiatric pre-trial assessment. The relative number of suspects given an MBI who refused psychological and psychiatric pre-trial assessment in 2022 was lower than the relative number of those given an MBI in previous years. Also in 2022, 3 suspects sentenced for committing a terrorist offence had an MBI imposed. The relative number of those sentenced for committing a terrorist offence decreased in 2022 compared to 2021 and 2020. Finally, an MBI was imposed on 27 sex offenders who may leave the country to commit sex offences against children again abroad. Although the absolute number of sex offenders possibly leaving the country rose in 2022 as compared to previous years, the relative number stayed pretty much the same (20%).

Combined sanctions
An MBI can only be imposed if it is combined with a prison term, a TBS order or both. Other additional sanctions can also be imposed by the court. In 2022, an MBI was more frequently combined with a TBS order (74 times or 56%) than with a prison sentence (59 times or 44%). In case of TBS orders, an MBI was most often combined with a conditional TBS order (maximized to 9 years, 76% of all TBS orders); occasionally in combination with indeterminate TBS hospital orders (not subject to a maximum term, 16%); and a few times with a TBS hospital order subject to a maximum term (maximized to 4 years, 6%). From 2020 onwards, the number of sentences combining an MBI with a conditional TBS order stayed more or less the same in relation to the total number of TBS measures. The number of combination sentences with an indeterminate TBS order dropped between 2019 and the end of 2021, but rose again slightly in 2022, although it still remained lower than in 2019. Finally, the percentage of combination sentences including a TBS order subject to a maximum term decreased compared to 2021 and 2019. This shows that courts are applying the law somewhat less frequently in the way in which lawmakers intended; a combination of an MBI with a TBS order not subjected to a maximum term is less expected due to the court's ability to issue extensions for as long as there is a perceived threat. A combination with a TBS order subject to a maximum term or a TBS order with specific conditions is more logical, due to the maximized length of both (4 and 9 years respectively), regardless of whether there is any perceived threat. There are also a few combinations of the MBI with other measures: 9 times with a restriction of freedoms measure (Article 38v of the Dutch Criminal Code) and 16 times with a partially suspended sentence.

Index offences
The 133 persons sentenced to an MBI in 2022 committed a total of 382 offences (mean=2.87; standard deviation=2.67). Every person sentenced was classified according to the offence they committed: sex offender, violent offender or a perpetrator of homicide. First, an offender is classified as a sex offender if at least one sexual offence has been proved in court. Next, the most serious offence was identified: if a homicide was committed, the offender was put into that category. If the case involved other violent offences, this category was assigned. This was done because originally the LTSA was intended for sex offenders who had been put under a TBS order. Of the persons sentenced to an MBI in 2022, 33 had committed one or more

sexual offences (25%), 40 committed one or more homicides (30%), and 58 committed one or more other violent offences (44%). Compared with 2021, the number of violent offences dropped in 2022, while the number of homicides increased and the number of sexual offences stayed the same. A comparison with 2019 reveals nearly the same results, only the proportion of sexual offences was somewhat higher in 2022. In relation to 2020, the number of violent offences rose, and the number of homicides and sexual offences dropped.

Recommendations
The researchers only used court decisions to gather information about the MBIs that were imposed; no Probation Services reports or NIFP recommendations were reviewed. This means that the study's authors had to depend on what judges cited in their rulings for information about the demands of the prosecution, arguments given by the defence and recommendations by probation services and the NIFP. A court can impose an MBI independently or in recognition of a demand of the Public Prosecutor. In 2022, the court independently imposed 15 MBIs (11%), while an MBI was demanded by the Public Prosecutor in 105 cases (total 79%). In 13 cases it is unclear whether the Public Prosecutor had demanded an MBI because this information was not included in the extract of the court rulings (a shorter version of the ruling) and these type of rulings are incomplete and not published (10%).

In 2022, in 76 of the 133 cases (57%) the defence did not give any arguments on the imposition of the MBI, or at least, these were not cited in the rulings by the court. In 17 cases (13%), the defence also pleas for the imposition of the MBI, while in 3 cases (2%) the defence leaves this decision up to the court. In 23 cases, the defence argued against the imposition of the MBI (17%). In 13 cases, this information is lacking in the extract of the court's ruling (10%).

The Probation Services recommends imposing the MBI in 81 of the 112 cases (72%). In 30 of the 112 cases (27%) reports by Probation Services report were found, but these did not include recommendations on the MBI (although it did include recommendations on TBS orders). The Probation Services never once recommended against the imposition of the MBI. In 68% of the reports by Probation Services, a structured risk assessment was performed and cited by the court.

The NIFP recommended the imposition of the MBI in 30 of the 99 cases for which a valid NIFP report was issued (30%). In one case, the NIFP recommended the imposition of the MBI only if a TBS order with conditions could not be imposed (1%). In 1 of the 99 cases, the psychologist and psychiatrist give conflicting recommendations about imposing an MBI: the psychiatrist advises in favour of the MBI but the psychologist advises against it (1%). In addition, in 61 cases nothing was indicated in the sentence regarding recommendations of the NIFP about imposing an MBI (61%). In 2 cases, the NIFP was against imposing an MBI (1%). Also, in 2 cases the suspect refused to undergo pre-trial forensic psychiatric assessment, which meant the NIFP was not able to give a recommendation on the imposition of the MBI (mental disorders had previously been diagnosed; 2%). Finally, in 1 case the NIFP could not issue a recommendation about the MBI because the suspect denied having committed the crime (1%), and in 1 case the NIFP could not issue a recommendation about the MBI because it was unclear whether the mental disorders had had an influence on the offence (1%). In both these cases, mental disorders had previously been diagnosed.

Judges' rationale
The courts substantiated their imposition of the MBI mainly with the argument that the legal requirements had been met. Judges often combined this argument with the importance of public safety and the prevention of recidivism. Judges also often point to the finite nature of some of the combined penalties or measures (sanctions), thereby highlighting that supervision must remain possible in these cases if the danger has not subsided. Occasionally, the judges also point out that some offenders now prefer to serve their full sentence in detention, rather than in conditional release, due to the fact that conditional release has been limited to two years with the Act on Punishment and Protection (APP; *Wet straffen en beschermen*). Judges also argue that the imposition of the MBI was necessary due to complex psychiatric problems presented by suspects who required treatment. Occasionally, judges also refer to an NIFP report or a Probation Services report that involved a risk assessment, diagnoses of psychiatric disorders, and also the recommendations medical experts have given regarding the imposition of the MBI. One new argument given in 2022 was that, according to the courts, the MBI can serve as a lighter alternative to a TBS order with conditions, if the latter measure has become too onerous for the problems involved or the risk level presented by the suspect.
Finally, in 2022, 6 cases were found in which the judge provided no arguments to substantiate the imposition of the MBI. In these cases other arguments were given to support combined sentences, which included reasoning about the threat presented by the offender.

Execution orders of the MBI
In total, up to and including 2023, the public prosecutors demanded 10 MBI execution orders. The courts granted 9 of these demands, while 1 was dismissed. Additionally, in one case, an extension of an MBI was issued. The courts substantiated the execution orders of the MBI in all 9 cases by stating there was a significant chance of a repeat offence. In 50% of the cases, the judge cited the recommendations of the Probation Services. In several cases, judges stated that they followed recommendations of the medical experts, along with the argument that the legal requirements had been met and the argument that continued treatment was necessary after the prison sentence. Finally, in the 9 execution orders, judges stated that these orders were in the interests of public safety, to prevent recidivism, and that supervision was required even after the prison sentence had been served. In the execution order that was dismissed, the judges stated that the suspect had cooperated well in treatment and was willing to continue it, and that there was a low risk of recidivism. For the MBI that was extended, the judge used the argument that the treatment of the person involved had not yet started.

In 7 out of 9 cases, judges set the first term of the MBI at 2 years. In 1 case, this was 3 years and in 1 case this was 5 years. The condition that judges most often attached to the MBI was an obligation to report to the Probation Services. Judges also frequently attached conditions requiring the person sentenced to cooperate in outpatient treatment and to observe the guidelines of Probation Services regarding drug and alcohol use. Occasionally, judges imposed a substance or alcohol prohibition as a condition. Other frequently cited conditions include cooperating in establishing the person's identity, a supervised living situation and a useful daytime occupation. Involuntary admission to a forensic psychiatric clinic or hospital and right to inspect a person's financial records occurred less often. In some cases, the judge imposed a restraining order or an area ban as a condition. Finally, 1 MBI was extended once, with a term of 2 years.

Conclusion

In 2022, the number of impositions of the MBI rose sharply in comparison with previous years to 133. These 133 cases are rulings by primary courts, no appeals are included yet. Judgments on appeal or higher appeal could still change this number. If the judgments develop as they did during the first 4 years, it is more likely that MBIs will be added on appeal than that cases with be removed.

In addition, in 2022 there were 36 rulings by appeal or higher appeal court for cases brought before primary courts from 2019 through 2021. In many of these cases where no MBI was imposed by the court of first instance (22 out of 36), an MBI was imposed in appeal or higher appeal court in 2022. Conversely, there was only 1 case where the imposed MBI was overturned on appeal.

In terms of percentages, in 2022 the number of suspects refusing pre-trial forensic psychiatric assessments, the number of offenders sentenced for crimes of terrorism and the sex offenders who potentially travel abroad decreased in relation to previous years. The number of combinations with an unconditional prison sentence or a TBS order did not change significantly: there were a few more combinations with a TBS order and a few less with unconditional prison sentence. This shows that the courts are making somewhat less use of the MBI in the way in which it was intended by the legislator. Also, since there was a small increase in the number of combination sentences with a TBS order not subjected to a maximum term, and a small decrease in the number of combination sentences with a TBS order subjected to a maximum term. The Probation Services more frequently recommended the imposition of an MBI in 2022 than in 2021, as did the Public Prosecutor and the defence attorneys. Conversely, the NIFP recommended the imposition of an MBI less frequently than in 2021.

Limitations of the study

Rulings or extracts of rulings were used for all cases brought before the primary court, appeal court and higher appeal court. In a systematic case law review, characteristics of these rulings were ascertained. The researchers depended on the citings by the judges about the NIFP reports or Probation Services reports. It may well be that there is more information in the original reports than cited in the rulings. It is also possible that a greater number of MBIs were imposed, but that these were not found by the study's authors, despite a (very) thorough search. This is caused by difficulties in the registration of MBIs, which was a problem with all the monitoring rounds up to now. The authors depended on the accessibility of registered data. This was not always well organised. Some cases, for example, were published twice (under two different ECLIs), some cases were never published, and some cases were inaccurately registered as MBIs in the Public Prosecution Service's database. Although this was taken into account by searching for relevant cases in different ways, it cannot be ruled out that there are cases that were nonetheless missed.

Literatuur

De Vries, G. M. (2022). De aannemelijkheid van gevaar in de verre toekomst; Een probleem bij het opleggen van de GVM. *Delikt en Delinkwent, 2022*(7), 578-592.

Drost, V., Goedvolk, M., Van Haaren, P., & Jongebreur, W. (2016). *Uitvoeringsconsequenties wetsvoorstel Langdurig Toezicht.* Significant, referentie: VD/bv/15.437.

Fechner, E. A. E., Nagtegaal, M. H., Schuyt, P. M., & Van der Wolf, M. J. F. (2022). De gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel: wet en werkelijkheid. *Delikt en Delinkwent*, *2022*(1), 68-108.

Nagtegaal, M. H., Boonmann, C., & Stuurman, J. J. (2017). *Van voorwaardelijk naar onvoorwaardelijk terbeschikkinggesteld: Over omzettingen en hervattingen.* WODC. Cahier 2017-5.

Nagtegaal, M. H. (2020a). *Wet langdurig toezicht: Onderzoeksprogramma naar de toepassingen van de Wet langdurig toezicht in 2017-2022.* WODC. Cahier 2020-4.

Nagtegaal, M. H. (2020b). *Wet langdurig toezicht: Reconstructie van de beleidstheorie, eerste evidentie en nadere onderzoeksthema's.* WODC. Cahier 2020-21.

Nagtegaal, M. H., m.m.v. J. K. Kool & E. A. E. Fechner (2021). *Toepassingen van de Wet langdurig toezicht in 2017-2020: Een eerste verkenning.* WODC. Cahier 2021-25.

Nagtegaal, M. H., m.m.v. E. A. E. Fechner, J. K. Kool, & T. Varkevisser (2022). *Gewelds- en zedendelinquenten onder langdurig toezicht. Opleggingen en kenmerken van de Gedragsbeïnvloedende en Vrijheidsbeperkende Maatregel in 2020.* WODC. Factsheet 2022-2.

Nagtegaal, M. H., & Van den Broek, T., m.m.v. E. A. E. Fechner, C. A. Anvelink, T. de Ruiter, & T. Varkervisser (2023). *De gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel in 2021. Aantal en kenmerken.* WODC. Cahier 2023-15.

RvS (Raad van State) (2012). Advies Raad van State betreffende Voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en Wetboek van Strafvordering in verband met het laten vervallen van de maximale duur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege, het verlengen van de proeftijden van de voorwaardelijke invrijheidsstelling en de invoering van een langdurige gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel voor ter beschikking gestelden en zeden- en geweldsdelinquenten (langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking). *Staatscourant*, nr. 35591.

Ten Voorde, J. M. (2023). Onjuiste opvatting dat de rechter bij ambtshalve oplegging van maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking, moet beschikken over een recent opgemaakt reclasseringsrapport met risicotaxatie. *Nederlands Juristenblad* 2023/82, p. 1321-1330.

Struijk, S., & van der Wolf, M. (2018). Gevaarscriteria in het strafrechtelijk sanctierecht: een risicovol ratjetoe. *Ars Aequi*, *67*(11), 938-947.

Wolsink, J., De Boer, H., Van Wijk, A., De Swart, L., & Op 't Hoog, G. (2021). *Grenzeloos!? Een verkennend onderzoek naar het instrumentarium in relatie tot (veroordeelde) plegers van transnationaal seksueel kindermisbruik.* Bureau Beke/Ecorys.

Staatsblad (2020). Wet van 24 juni 2020 tot wijziging van de Penitentiaire beginselenwet, het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten in verband met de wijziging van de regeling inzake detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidstelling (Wet straffen en beschermen). *Staatsblad*, nr. 224.

Staatsblad (2021). Besluit van 31 mei 2021 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet straffen en beschermen. *Staatsblad*, nr. 252.
Staatsblad (2022a). Wet van 22 augustus 2022 tot wijziging van enkele wetten op het gebied van Justitie en Veiligheid in verband met aanpassingen van overwegend technische aard (Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2022). *Staatsblad*, nr. 345.
Staatsblad (2022b). Besluit van 16 september 2022 tot vaststelling van het tijdstip van de gedeeltelijke inwerkingtreding van de Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2022. *Staatsblad*, nr. 364.

Uitspraken tot GVM

Terugblik

1. ECLI:RBOVE:2021:1819 en ECLI:GHARL:2022:5873
2. ECLI:NL:RBROT:2021:8580 en ECLI:NL:GHDHA:2022:2992
3. ECLI:NL:RBROT:2021:3770 en ECLI:NL:GHDHA:2022:917
4. ECLI:NL:RBROT:2021:10133 en ECLI:NL:GHDHA:2022:2991
5. ECLI:NL:RBROT:2020:9453 en ECLI:NL:GHDHA:2022:908
6. ECLI:NL:RBROT:2020:8979 en ECLI:NL:GHDHA:2022:935
7. ECLI:NL:RBROT:2020:8943 en ECLI:NL:GHDHA:2022:936
8. ECLI:NL:RBROT:2020:8923 en ECLI:NL:GHDHA:2022:937
9. ECLI:NL:RBROT:2020:13409 en ECLI:NL:GHDHA:2022:1471
10. ECLI:NL:RBOVE:2021:652 en ECLI:NL:GHARL:2022:6511
11. ECLI:NL:RBOVE:2021:1824 en ECLI:NL:GHARL:2022:10493
12. ECLI:NL:RBOVE:2021:1567 en ECLI:NL:GHARL:2022:1864
13. ECLI:NL:RBOVE:2021:1222 en ECLI:NL:GHARL:2022:11668
14. ECLI:NL:RBNNE:2024:150 en ECLI:NL:GHARL:2022:4511
15. ECLI:NL:RBNNE:2024:146 en ECLI:NL:GHARL:2022:6860
16. ECLI:NL:RBNNE:2021:670 en ECLI:NL:GHARL:2022:7355
17. ECLI:NL:RBNNE:2021:4265 en ECLI:NL:GHARL:2022:10441
18. ECLI:NL:RBNNE:2021:3181 en ECLI:NL:GHARL:2022:7781
19. ECLI:NL:RBNNE:2021:1579, tussenuitspraak: ECLI:NL:GHARL:2022:911 en ECLI:NL:GHARL:2022:11199
20. ECLI:NL:RBNNE:2020:574, ECLI:NL:GHARL:2021:7359 en ECLI:NL:HR:2022:1860
21. ECLI:NL:RBNNE:2020:1222 en ECLI:NL:GHARL:2022:721
22. ECLI:NL:RBMNE:2021:5466 en ECLI:NL:GHARL:2022:10471
23. ECLI:NL:RBMNE:2021:5213 en ECLI:NL:GHARL:2022:10255
24. ECLI:NL:RBLIM:2021:6505 en ECLI:NL:GHSHE:2022:2948
25. ECLI:NL:RBGEL:2021:7300 (ook bekend onder nummer ECLI:NL:RBGEL:2021:7030) en ECLI:NL:GHARL:2022:6227
26. ECLI:NL:RBGEL:2020:6119 en ECLI:NL:GHARL:2022:11669
27. ECLI:NL:RBDHA:2020:7554 en ECLI:NL:GHDHA:2022:1312
28. ECLI:NL:RBDHA:2020:10002 en ECLI:NL:GHDHA:2024:110
29. ECLI:NL:RBAMS:2021:3367 en ECLI:NL:GHAMS:2022:3904
30. ECLI:NL:RBAMS:2021:1667 en ECLI:NL:GHAMS:2022:1179
31. ECLI:NL:GHDHA:2022:925
32. ECLI:NL:GHDHA:2022:2789
33. EA niet gevonden en ECLI:NL:GHAMS:2022:203
34. EA niet gevonden en ECLI:NL:GHDHA:2022:2192
35. EA niet gevonden en ECLI:NL:GHDHA:2022:2993
36. EA niet gevonden en ECLI:NL:GHAMS:2022:3903

Eerste aanleg in 2022

1. ECLI:RBNNE:2022:5565
2. ECLI:RBGEL:2022:3719
3. ECLI:NL:RBZWB:2022:7144
4. ECLI:NL:RBZWB:2022:6564
5. ECLI:NL:RBZWB:2022:5425
6. ECLI:NL:RBZWB:2022:5121
7. ECLI:NL:RBZWB:2022:3713
8. ECLI:NL:RBZWB:2022:2422
9. ECLI:NL:RBZWB:2022:1140
10. ECLI:NL:RBROT:2022:9463
11. ECLI:NL:RBROT:2022:9290
12. ECLI:NL:RBROT:2022:7885
13. ECLI:NL:RBROT:2022:7613
14. ECLI:NL:RBROT:2022:4983
15. ECLI:NL:RBROT:2022:4257
16. ECLI:NL:RBROT:2022:12284
17. ECLI:NL:RBROT:2022:1141
18. ECLI:NL:RBROT:2022:10692
19. ECLI:NL:RBROT:2022:10248
20. ECLI:NL:RBOVE:2022:724
21. ECLI:NL:RBOVE:2022:56
22. ECLI:NL:RBOVE:2022:4127
23. ECLI:NL:RBOVE:2022:4126
24. ECLI:NL:RBOVE:2022:1593
25. ECLI:NL:RBOBR:2022:766
26. ECLI:NL:RBOBR:2022:658
27. ECLI:NL:RBOBR:2022:5888
28. ECLI:NL:RBOBR:2022:4761
29. ECLI:NL:RBOBR:2022:4465
30. ECLI:NL:RBOBR:2022:2515
31. ECLI:NL:RBOBR:2022:1586
32. ECLI:NL:RBNNE:2022:5564
33. ECLI:NL:RBNNE:2022:5563
34. ECLI:NL:RBNNE:2022:478
35. ECLI:NL:RBNNE:2022:4528
36. ECLI:NL:RBNNE:2022:4494
37. ECLI:NL:RBNNE:2022:4399
38. ECLI:NL:RBNNE:2022:4338
39. ECLI:NL:RBNNE:2022:3986
40. ECLI:NL:RBNNE:2022:3928
41. ECLI:NL:RBNNE:2022:3848
42. ECLI:NL:RBNNE:2022:3807
43. ECLI:NL:RBNNE:2022:3767
44. ECLI:NL:RBNNE:2022:2930
45. ECLI:NL:RBNNE:2022:2682
46. ECLI:NL:RBNNE:2022:2526
47. ECLI:NL:RBNNE:2022:2522
48. ECLI:NL:RBNNE:2022:1695
49. ECLI:NL:RBNNE:2022:1280
50. ECLI:NL:RBNHO:2022:12567 en ECLI:NL:RBNHO:2022:12568
51. ECLI:NL:RBNHO:2022:11063
52. ECLI:NL:RBMNE:2022:805
53. ECLI:NL:RBMNE:2022:6612
54. ECLI:NL:RBMNE:2022:6610

55. ECLI:NL:RBMNE:2022:5409
56. ECLI:NL:RBMNE:2022:42
57. ECLI:NL:RBMNE:2022:3872
58. ECLI:NL:RBMNE:2022:3857
59. ECLI:NL:RBMNE:2022:3362
60. ECLI:NL:RBMNE:2022:2578
61. ECLI:NL:RBMNE:2022:225
62. ECLI:NL:RBMNE:2022:1918
63. ECLI:NL:RBMNE:2022:1577
64. ECLI:NL:RBLIM:2022:8092
65. ECLI:NL:RBLIM:2022:7429
66. ECLI:NL:RBLIM:2022:5544
67. ECLI:NL:RBLIM:2022:496
68. ECLI:NL:RBLIM:2022:4185
69. ECLI:NL:RBLIM:2022:3631
70. ECLI:NL:RBLIM:2022:2729
71. ECLI:NL:RBLIM:2022:2418
72. ECLI:NL:RBLIM:2022:10617
73. ECLI:NL:RBLIM:2022:10473
74. ECLI:NL:RBGEL:2022:7522
75. ECLI:NL:RBGEL:2022:7363
76. ECLI:NL:RBGEL:2022:7222
77. ECLI:NL:RBGEL:2022:6557
78. ECLI:NL:RBGEL:2022:6090
79. ECLI:NL:RBGEL:2022:5904
80. ECLI:NL:RBGEL:2022:5544
81. ECLI:NL:RBGEL:2022:5525
82. ECLI:NL:RBGEL:2022:5203
83. ECLI:NL:RBGEL:2022:5202
84. ECLI:NL:RBGEL:2022:5045
85. ECLI:NL:RBGEL:2022:4939
86. ECLI:NL:RBGEL:2022:4130
87. ECLI:NL:RBGEL:2022:4122
88. ECLI:NL:RBGEL:2022:3572
89. ECLI:NL:RBGEL:2022:3463
90. ECLI:NL:RBGEL:2022:2805
91. ECLI:NL:RBGEL:2022:2685
92. ECLI:NL:RBGEL:2022:2637
93. ECLI:NL:RBGEL:2022:2295
94. ECLI:NL:RBGEL:2022:2132
95. ECLI:NL:RBGEL:2022:1972
96. ECLI:NL:RBGEL:2022:1952
97. ECLI:NL:RBGEL:2022:1789
98. ECLI:NL:RBGEL:2022:1290
99. ECLI:NL:RBDHA:2022:7648
100. ECLI:NL:RBDHA:2022:5874
101. ECLI:NL:RBDHA:2022:14396
102. ECLI:NL:RBDHA:2022:10042
103. ECLI:NL:RBAMS:2022:8722
104. ECLI:NL:RBAMS:2022:8721
105. ECLI:NL:RBAMS:2022:8720
106. ECLI:NL:RBAMS:2022:8719
107. ECLI:NL:RBAMS:2022:823
108. ECLI:NL:RBAMS:2022:7538
109. ECLI:NL:RBAMS:2022:4325

110. ECLI:NL:RBAMS:2022:4089
111. ECLI:NL:RBAMS:2022:3059
112. ECLI:NL:RBAMS:2022:2323
113. ECLI:NL:RBAMS:2022:1693
114. Niet gepubliceerde zaak
115. Niet gepubliceerde zaak
116. Niet gepubliceerde zaak
117. Niet gepubliceerde zaak
118. Niet gepubliceerde zaak
119. Niet gepubliceerde zaak
120. Niet gepubliceerde zaak
121. extract
122. extract
123. extract
124. extract
125. extract
126. extract
127. extract
128. extract
129. extract
130. extract
131. extract
132. extract
133. extract

Tenuitvoerleggingen
1 ECLI:NL:RBLIM:2021:6934
2 ECLI:NL:RBMNE:2019:3472, verlenging: niet gepubliceerde zaak
3 ECLI:NL:RBNNE:2022:4095
4 ECLI:NL:RBGEL:2022:541
5 Niet gepubliceerde zaak
6 Niet gepubliceerde zaak
7 Niet gepubliceerde zaak
8 Niet gepubliceerde zaak
9 Niet gepubliceerde zaak

Bijlage 1 Klankbordgroep

Voorzitter

prof. dr. Sanne Struijk	Bijzonder hoogleraar penologie en penitentiair recht, Universiteit Groningen en universitair hoofddocent Erasmus School of Law, Erasmus Universiteit Rotterdam

Overige leden

Mario Koers	Regiosecretaris Reclassering Nederland
Malu Landman	Adviseur beleid, Directie Beleid en bestuursondersteuning, Dienst Justitiële Inrichtingen
Daniëlle Lutje Wagelaar	Beleidsmedewerkder DGSenB, directie sanctie- en slachtofferbeleid
André de Meij	Beleidsmedewerker Expertisecentrum Bijzondere Penitentiaire Zaken, Senior Secretaris OM
Janetta Meijering	Juridisch beleidsadviseur Centraal Justitieel Incasso Bureau
Sharon van de Zandschulp	Beleidsmedewerker centrale voorziening voorwaardelijke invrijheidstelling, Openbaar Ministerie

Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC), Kennisinstituut voor de rechtsstaat, is een onafhankelijk kennisinstituut dat valt onder het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het WODC draagt bij aan behoud en verbetering van de rechtsstaat via het (laten) uitvoeren van kwalitatief hoog wetenschappelijk onderzoek. En door het aanbieden van gevraagde en ongevraagde kennis, verbeterpunten en (waar mogelijk) denkrichtingen.

Meer informatie:

www.wodc.nl